

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Ljubica Mlinar

**Načini govora v informativni oddaji na javni televiziji:
primer oddaje Odmevi**

Magistrsko delo

Ljubljana, 2018

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Ljubica Mlinar

Mentorica: doc. dr. Tina Lengar Verovnik

**Načini govora v informativni oddaji na javni televiziji:
primer oddaje Odmevi**

Magistrsko delo

Ljubljana, 2018

ZAHVALA

Zate, oči.

Najlepša hvala mentorici doc. dr. Tini Lengar Verovnik za vso strokovno pomoč in pripravljenost, glede na to, da se je ta naloga pisala kar nekaj časa. Na koncu mi je z vašo pomočjo le uspelo.

Za spodbudo pri pisanju bi se zahvalila prijateljicama Sandri in Mateji, ki sta verjeli vame in me vedno znova nasmejita.

Neizmerno potrpežljivo je na to nalogo čakala mami. Hvala, najboljša si.

Vse to pa ne bi imelo nobenega pomena, če ne bi imela ob sebi dva sončka, ki mi vsak dan sijeta. Hvala za vse lepe trenutke, ki so bili in za tiste, ki še pridejo. Se jih veselim.

Načini govora v informativni oddaji na javni televiziji: primer oddaje Odmevi

Magistrsko delo *Načini govora v informativni oddaji na javni televiziji: primer oddaje Odmevi* obsega analizo govora štirih voditeljev oddaje Odmevi, katere potek je bil zasnovan na podlagi teoretičnih izhodišč, predstavljenih v prvem delu. Temelj in cilj naloge je zaznati branje voditeljev, na drugi strani prepoznavanje jezikovno-stilnih značilnosti, ki kažejo na prost govor. V teoretičnem delu je govorjeni jezik predstavljen s sekundarno analizo strokovnih virov, predstavljena sta načina govora, ki se pojavljata v analizirani oddaji Odmevi, tj. brani in prosti govor. Opredeljen je pomen javne televizije in njena vloga pri kultiviranju govora. Analitični del magistrske naloge prek avdio-vizualne analize prinaša opis branega in prostega govora voditeljev z gosti, njihove razlike in skupne točke. V magistrskem delu sem ugotovila, da so brani deli voditeljev v oddaji stilno enoviti; govor se udejanja kot naravno branje, govorijo tekoče brez večjih premorov, skladnja je dovršena. Pri pogovorih z gosti pa se je pokazalo več značilnosti prostega govora, hkrati so se z njimi pojavile tudi individualne jezikovno-stilne posebnosti voditeljev.

Ključne besede: govor, javna televizija, voditelji televizijskih informativnih oddaj, jezikovne zvrsti.

Speech modes in news programs on public television: the example of the informative broadcast Odmevi

Thesis *Speech modes in the news broadcast on public television: the example of the broadcasting Odmevi* includes the analysis of the speech from four news presenters of the Odmevi, whose course was based on the theoretical starting points presented in the first part. The foundation and goal of the task is to detect the reading of news presenters, and on the other hand the recognition of linguistic and stylistic characteristics of free speech. In the theoretical part, the spoken language is represented by a secondary analysis of professional sources, and the speech modes that appear in the analyzed broadcast Odmevi. The importance of public television and its role in the cultivation of speech is defined. The analytical part of the thesis through an audio-visual analysis provides a description of the clear and free speech of the hosts with the guests, their differences and the common points. In the thesis, I found that the branched parts of the news presenters are stylishly uniform; speaking is done as a natural reading, they speak fluently without major breaks, the synthesis is complete. In conversations with guests, however, several features of free speech were revealed, and at the same time, individual linguistic and stylish specialties of the news presenters appeared.

Keywords: speech, public television, television news anchors, language genre.

KAZALO

1	UVOD.....	7
1.1	RAZISKOVALNI TEZI IN METODE DE LA	10
1.1.1	Raziskovalni tezi.....	10
1.1.2	Metode dela	11
2	GOVORJENI JEZIK	13
2.1	POJAVNE OBLIKE GOVORA V TELEVIZIJSKIH DNEVNOINFORMATIVNIH ODDAJAH ODMEVI.....	14
2.1.1	Brani govor	15
2.1.2	Prosti govor.....	16
3	JAVNA TELEVIZIJA.....	20
4	VLOGA TELEVIZIJE PRI KULTIVIRANJU GOVORA	22
5	TELEVIZIJSKI INFORMATIVNI PROGRAM.....	23
5.1	ZGODOVINA DNEVNOINFORMATIVNEGA PROGRAMA PRI NAS	23
5.2	GOVOR V DNEVNOINFORMATIVNIH ODDAJAH	23
6	VODITELJI.....	28
6.1	ZGODOVINA TELEVIZIJSKIH VODITELJEV	28
7	GRADIVO	30
8	ANALIZA GOVORA V ODDAJAH ODMEVI.....	33
8.1	ANALIZA BRANEGA GOVORA	33
8.1.1	Branje voditelja A.....	33
8.1.2	Branje voditelja B	35
8.1.3	Branje voditelja C	36
8.1.4	Branje voditelja D.....	37
8.2	UGOTOVITVE ANALIZE BRANIH GOVOROV	38
8.3	ANALIZA PROSTEGA GOVORA.....	39
8.3.1	Prosti govor voditelja A.....	39
8.3.2	Prosti govor voditelja B	42
8.3.3	Prosti govor voditelja C	46
8.3.4	Prosti govor voditelja D.....	49
8.4	UGOTOVITVE ANALIZE PROSTIH GOVOROV	51

8.5	ANALIZA PREHODOV BRANJA IN PROSTEGA GOVORA	52
8.5.1	Prehod branje, prosti govor pri voditelju A	53
8.5.2	Prehod branje, prosti govor pri voditelju B	53
8.5.3	Prehod branje, prosti govor pri voditelju C	54
8.5.4	Prehod branje, prosti govor pri voditelju D	55
8.6	UGOTOVITVE ANALIZE PREHODOV BRANJA IN PROSTEGA GOVORA.....	56
9	DISKUSIJA	57
10	ZAKLJUČEK.....	60
11	VIRI.....	62
PRILOGE	66
	Priloga A: Seznam transkripcijskih prvin.....	66
	Priloga B.1: Analiza voditelja A	66
	Priloga B.2: Analiza voditelja B.....	77
	Priloga B.3: Analiza voditelja C.....	89
	Priloga B.4: Analiza voditelja D	98

1 UVOD

Mediji imajo zelo veliko in zelo močno vlogo v družbi, še posebej današnji, ko so zaradi sodobnih tehnologij tako rekoč vsesplošno dostopni. Brez omahovanja bi lahko rekli, da imajo večji domet kot kdajkoli prej, s tem pa se seveda večata njihova moč in vpliv.

Glede na to da so mediji sredstvo komuniciranja in izražanja, so torej tudi platforma, na kateri se dogaja uresničenje govora, njegova konkretizacija. Prav zato je vplivni vlogi medijev inherentna tudi njihova vplivna moč na jezik. Mediji denimo močno vplivajo na oblikovanje jezika, v času informacijskih tehnologij in družbenih omrežij se to nanaša predvsem na uvajanje novega izrazja v slovenski jezik oz. jezikovne inovacije.

Mediji imajo velik vpliv na razumevanje in učenje govora pri gledalcih, ki na podlagi tega, kar preberejo in slišijo, tudi uporabijo v vsakdanji rabi. Ob rednem gledanju televizijskih oddaj gledalci prevzamejo marsikateri izraz in besedno zvezo (Scuteri, 2015, str. 130). Poleg šole so mediji eden poglobitnih načinov učenja jezika, ki ga je treba ves čas obnavljati, saj se jezik nenehno spreminja in dopolnjuje. V Sloveniji in tudi drugod je televizija razmeroma zavestno prevzela vlogo jezikovnokulturnega dejavnika (prav tam).

Zato je – gledano z jezikovnega stališča – danes raziskovanje jezika bolj zanimivo kot kdajkoli prej, opazovanje, kako se njegove raznovrstne plasti spreminjajo in iščejo nove oblike svojega izraza v praksi. Z razvojem sodobnih tehnologij so mediji postali lažje dostopni, s tem pa sta se hkrati razširila njihova moč in vpliv, med drugim tudi na jezik. Na spremembe niso več imune stroge, ustaljene, tudi zakoličene forme jezika, nastajajo novi izrazi, starejši se umikajo ali prilagajajo. Seveda pa pri spremembah ne gre zgolj za leksiko, ampak tudi skladnjo, slog, glasoslovje, pragmatiko in podobno.

V magistrskem delu se bom osredotočila na opazovanje govorjenega jezika v televizijskem mediju, in sicer na javni televiziji. Za to sem se odločila, ker že leta delam na Televiziji Slovenija in dnevno spremljam pripravo oddaj. Opazovanje in sodelovanje pri ustvarjanju novic, prispevkov in drugih oblik televizijskega novinarskega sporočanja mi je vzbudilo zanimanje za načine govora, ki jih tovrstni medij uporablja. Kdaj voditelj uporablja prosti govor in kdaj bere? Ali lahko to gledalci pred televizijskimi ekrani prepoznajo? Kako vidimo, kdaj voditelj zamenja prosti in brani govor, glede na to da oddaja poteka v živo in voditelj nima časa za razmislek? Katera jezikovna in neverbalna sredstva voditelja razkrijejo, da prosto govori? Ali je pri uporabi prostega govora razviden voditeljev zasebni govor, v mislih imam narečne besede, neknjižne sklanjatve, hitrost govora, intonacijo, naglaševanje.

Javni medij sem si izbrala tudi zato, ker je z več zakoni, poklicnimi in etičnimi merili zavezan, da skrbi za ohranjanje jezika. To pomeni, da mora biti jezik jasen, preprost, jedrnat in nedvoumen. Bralci, voditelji oddaj in novinarji so tako dolžni dosledno uporabljati slovenski knjižni jezik ali knjižni jezik narodnih skupnosti; profesionalni bralci in novinarji pri branju uporabljajo zborni jezik, pri vodenju pogovorov pa je dopustno uporabljati splošni pogovorni jezik (Poklicna merila in načela, 2000). Vsi razen gostov in neprofesionalnih govorcev naj bi govorili knjižno. Javna televizija je tako pri gledalcih še vedno nekakšen vzor ustrezne uporabe jezika. Na primer: v oddaji Dobro jutro imamo rubriko Jezikovni kotiček, kjer tedensko z gostom z ZRC SAZU-ja analiziramo določene primere nepravilne rabe jezika v praksi (denimo jedilni list iz restavracije, napačno in pravilno naglaševanje besed, sklanjanje besed mati in hči, zagate pri imenovanju prebivalcev določenih mest in krajev, kdaj sloveniti tujke ipd.). Rubrika je za gledalce zelo zanimiva, saj je oddaja kontaktne narave, kar pomeni, da lahko gledalci pokličejo ali pa tematiko komentirajo na družbenih omrežjih. S sodelavci opažamo, da je rubrika že od njenega začetka pri gledalcih zelo dobro sprejeta, saj z zanimanjem sodelujejo in tudi sami opozarjajo na nepravilno rabo jezikovnih sredstev voditeljev, novinarjev, pa tudi govorcev v drugih okoljih, kjer se predvideva knjižni jezik in predlagajo temo za naslednje rubrike.

Poleg tega se v mesečnih poročilih varuhinje gledalčevih pravic Ilinke Todorovski pritožbe gledalcev nanašajo na več različnih tem, kar zadeva jezik. Izpostavljam dve temi zapisani v zadnjih dveh poročilih varuhinje: tikanje v RTV medijih (Poročilo varuhinje, junij 2017) in pisanje boga z malo začetnico (Poročilo varuhinje, julij 2017). Pritožba gledalca, da tikanje kot »tak način komuniciranja zagotovo ne sodi v javni servis in v vse medije, ki jih le-ta tudi 'proizvaja'«. Na pritožbo so varuhinji odgovore posredovali uredniki različnih uredništev; načeloma naj bi novinarji upoštevali vikanje, a odgovorni uredniki dovoljujejo tudi tikanje. S tem se je strinjala tudi varuhinja, ki je zapisala: »Težko bi se strinjala, da takšne izjeme a priori niso združljive s poslanstvom javnega medijskega servisa ali da bi bilo mogoče z enim zamahom in nekim pisnim pravilom poenotiti prakso v vseh programih RTV Slovenija, ne da bi pri tem upoštevali formate in žanre, zvrstnost jezika, naslovnike, zasnove posameznih oddaj itd.« (Poročilo varuhinje, junij 2017). Tudi pri drugi pritožbi, ki jo izpostavljam, je gledalka glede pisanja boga v pritožbi varuhinji zapisala: »Prosim, da opozorite lektorje na to, da se Bog vedno piše z veliko, v kateri koli kombinaciji (O Bog! Hvala Bogu! Ljubi Bog!), ker gre za transcendentno Bitje in iz vsebine se lahko razbere, da gre za to«. Z njenim mnenjem se nista strinjali lektorici, ki sta podali odgovor v julijskem poročilu varuhinje (Poročilo varuhinje, julij 2017).

Beseda bog se po pravilih Slovenskega pravopisa piše z veliko začetnico, kadar se pojavlja kot poimenovanje enega samega boga, torej boga monoteistične vere, krščanske, judovske ali muslimanske, za katere je značilen en sam bog – Bog. Takrat ga v besedilih RTV Slovenija pišemo z veliko začetnico. /.../ Kadar gre za boga vere, za katero je značilno mnogoboštvo, pa ga pišemo z malo začetnico. Drugače je, kadar se beseda bog pojavlja v besednih zvezah v členkovni ali medmetni rabi ter v

frazemih (med drugim npr. o bog, hvala bogu, ljubi bog). Takrat jo pišemo z malo začetnico, razen v primeru, npr. ljubi Bog, ko nagovarjamo boga monoteistične vere.

Vsekakor je dobrodošlo, da gledalci in poslušalci opozorijo na jezikovna odstopanja od norme, a v veliko primerih se izkaže, da je njihovo znanje pomanjkljivo in da pogosto nimajo prav.

Predmet preučevanja magistrskega dela bo informativna oddaja Odmevi. Izbrala sem jo, ker je ena redkih informativnih oddaj, ki združuje strogo, že vnaprej pripravljeno formo (vesti, napovedi prispevkov) z ohlapnejšo, vnaprej malo manj pripravljeno formo (pogovori z gosti v studiu). V tako pripravljene oddaji, ki kombinira brani in prosto govorjeni jezik, se lahko hitro opazi značilnosti uporabe obeh načinov govora, voditeljevo preklapljanje z enega na drug način govora in manevriranje med obema.

Oddaja Odmevi je za analizo zanimiva tudi zaradi voditeljev, ki so izkušeni novinarji in voditelji z večletno prakso. Biti voditelj Odmevov je odgovorno delo, saj zahteva dober manever med vsebino in jezikom, zato voditelji te oddaje navadno postanejo le osebe z dolgim stažem dela na televiziji, ki so svoje novinarsko znanje dodobra izpilile, hkrati pa morajo biti mojstri jezika, tako prosto tvorjenega kot zapisanega.

Televizijski voditelji dnevnoinformativnih oddaj s svojo podobo, govorom in vedenjem prepričujejo gledalce, da ostanejo pred televizijskimi ekrani in spremljajo oddajo. Še kako pomemben pa je govor, ki ga želijo, kolikor je to le mogoče, približati vsakdanji govorici. Kot pravi Tivadar (2011, str. 490) se voditelj na javni nastop pred kamero pripravi z branjem s TV-bobna, z gledanjem v kamero in s tem daje vtis zaupanja, verodostojnosti in simpatičnosti.

Tako bo zanimivo opazovati, kakšne so razlike med branim in prostim govorom pri štirih voditeljih informativne oddaje Odmevi. Zanimalo nas bo predvsem, katere so te značilnosti med razponom obeh načinov govorov.

Preučevanje načina govora v informativnih oddajah me zanima prav zaradi dvojnosti, ki je še posebej vidna v oddaji Odmevi: besedilo, ki ga voditelj bere z bobna, je ustaljena forma, ki jo dojemam kot formo zbornega knjižnega jezika. Na drugi strani pa se v informativnih oddajah, ko gre za pogovore z gosti ali javljanje v živo s terena, ta formalizem nekoliko razrahlja; dovoljen, celo zaželen je prosti

govor, ki se še vedno drži pravil zbornega jezika¹. Te oblike si nisem izbrala le zato, ker v tem mediju delam, ampak tudi zato, ker me zanima jezik kot tak.

V prvem, teoretičnem delu naloge bom najprej razčlenila osnovne teoretične pojme naloge, kot so govor in njegovi osnovni podzvrsti, ki jih naloga obravnava, to sta brani in prosti govor. Dodala bomo še tretjo, to je govor po predlogi. Pogledala bom tudi, katere raziskave so bile na tem področju že opravljene. V drugem poglavju bom podrobneje opredelila funkcijo in naloge javne televizije. Sledila bodo poglavja o televizijskem informativnem programu, govoru v dnevnoinformativnih oddajah in voditeljih.

V drugem, analitičnem delu bom podrobneje opazovala govor in neverbalno komunikacijo voditeljev Odmevov. Zanimalo me bo upovedovanje (v času pisanja naloge) štirih voditeljev, ob tem bom iskala podobnosti in razlike med njimi. Sledila bodo sklepna poglavja s smiselnimi zaključki.

1.1 RAZISKOVALNI TEZI IN METODE DE LA

1.1.1 Raziskovalni tezi

Brani govor v oddaji Odmevi se nanaša izključno na napovedi novinarskih prispevkov in vesti, ki so strukturirane po standardih novinarskega poročanja. Poleg tega vse napovedi pregleda lektor z večletnimi izkušnjami.

V povezavi s tem bom postavila svojo prvo tezo, in sicer: **brani govor voditeljev v informativni oddaji Odmevi je jezikovno-stilno enovit**. Predvidevam namreč, da zaradi zgoraj opisane ustaljene oblike branega govora voditelji nimajo veliko prostora za odstop od predvidene jezikovne strukture in branja, saj lektor poleg besedila popravi in voditelja opozori tudi na premore in naglase.

Prosti govor voditeljev Odmevov medtem pušča manevrski prostor in določeno jezikovno svobodo. To pričakujem pri analitičnem delu oddaje, kjer se voditelj pogovarja z enim ali več gosti o neki aktualni temi. Ali je mogoče govoriti o prostem govoru, glede na to, da si voditelji pripravijo predlogo? Od vsakega voditelja te informativne oddaje se namreč pričakuje, da se na pogovor z gostom ali več gosti pripravi in vsaj okvirno ve, kaj bo spraševal. Gre torej za govorjenje po predlogi. V tem delu oddaje imajo nekateri voditelji zapisane oporne točke, sicer pa se morajo prilagajati sami situaciji in

¹ Toporišič slovenski jezik razdeli v pet zvrstnih snopov. Eden od njih so socialne zvrsti, kjer deli knjižni jezik (knjižno zborni zvrst, knjižno pogovorno zvrst) in neknjižni pogovorni jeziki, pokrajinske narečne skupine, narečja in mestne govorice; socialne podzvrsti so še t. i. interesne govorice, tj. sleng, žargon in latovščina.

gostom, ki so kdaj lahko tudi nepredvidljivi. Včasih imajo za določene pogovore zapisana vsa vprašanja. Učinek prostega govora pa voditelji dosežejo že z vnosom majhnega števila elementov, ki so značilni za prosti govor. Popravki in uporaba pogovornega izrazja pa le še povečata ta vtis prostega govora. Voditelj mora namreč znati z načinom svojega govora najti ravnotežje med vzbujanjem zanimanja in kredibilnosti. Z dodajanjem diskurznih označevalcev, besedilnih aktualizatorjev, premorov, poudarki vsekakor to dosežejo. Zato pričakujem, da bodo imeli voditelji skupne jezikovno-stilne značilnosti.

Predvidevam, da bodo tu v ospredje prišle tudi individualne značilnosti govora vsakega voditelja. Moja druga teza bo zato: **prosti govor voditeljev v informativni oddaji Odmevi poleg skupnih jezikovno-stilnih značilnosti vsebuje tudi individualne.**

V magistrskem delu me bo torej zanimalo, kakšen je prosti govor voditeljev informativne oddaje Odmevi. Zanimala me bo raba govorne slovenščine voditeljev na javni televiziji, v specifični govorni situaciji. Ni naš namen, da jo primerjamo z normo knjižne pisne slovenščine, ampak se poskušamo seznaniti s slovenščino tudi s tega vidika, jo tako bolje spoznati, prispevati majhen delček k njenemu raziskovanju, ugotavljanju njene večplastnosti in spremenljivosti. Prav tako se bom vprašala, ali lahko kot gledalci prepoznamo, kdaj voditelj bere z bobna in kdaj prosto govori.

Oba osrednja pojma magistrskega dela, brani in prosti govor, bomo v nadaljevanju poskušali pogledati s teoretskega vidika in ju na ta način tudi umestiti v kontekst informativnih oddaj na javni televiziji.

1.1.2 Metode dela

Kot osnovo za teoretični del naloge bom uporabila metodo študija sekundarne literature. Na ta način bom lahko oblikovala raziskovalna izhodišča magistrskega dela. Za empirični del bom vzela štiri informativne oddaje Odmevi, ki so bile predvajane na prvem programu Televizije Slovenija, in sicer 30. oktobra 2014, 12. in 21. novembra 2014 ter 22. aprila 2015. Te oddaje sem si izbrala, ker sem želela, da vsak od štirih voditeljev odvodi po eno oddajo. Pozorna bom na njihov brani in prosti govor ter na to, kako se tekom oddaje izmenjujeta omenjena načina govora. Na podlagi avdio-vizualnih posnetkov, ki so shranjeni v spletnem arhivu, bom po zvočnem zapisu transkribirala njihov govor, ki bo pomemben za analizo. Zanimal me bo le govor posameznega voditelja. Govor gostov in drugih novinarjev bom namenoma izpustila. Za lažjo analizo in prepoznavanje značilnosti branega in prostega govora bom za izhodišče izbrala fonemsko transkripcijo, način bom povzela po Lengar Verovnik (2012). Transkribiranje je sicer pripraven in ustaljen način raziskovanja, transkripcije pa predstavljajo podatkovni arhiv, ki raziskovalcu omogoča učinkovito primerjanje gradiva in mu je v pomoč pri

slušno-vidni analizi (Lengar Verovnik, 2012, str. 45). Pri označevanju bom pod drobnogled vzela jezikovno-slogovne značilnosti posameznega voditelja. Zanimala me bo predvsem glasovna, oblikoslovna in naglasna podoba, leksikalna raven (upovedovanje propozicijske vsebine, pragmatične vloge in pomeni), skladijske značilnosti (popravljanja, odsotnost popravka, napačni začetki, ponavljanja) ter stavčno-fonetična podoba (premorji, poudarki, hitrost govora). Ker je pri televiziji zelo pomemben tudi vidni del, bom pozornost namenila še neverbalni komunikaciji voditeljev (mimika, očesni stik, gestikulacija). Slednja opažanja bom hkrati zapisovala pri transkripciji govora in na koncu predvidevam, da se bo opazilo, kako se verbalna in neverbalna komunikacija voditeljev dopolnjujeta. Na ta način bomo torej podrobneje analizirali napovedi voditeljev oddaje Odmevi in njihove pogovore z gosti, z namenom identifikacije prostega in branega govora. Prepoznati želimo osnovne prvine obeh govorov, njuno naravo in ugotoviti, na kakšen način in v katerih okoliščinah brani govor preide v prostega. Analizo bom zaradi lastnih uvidov in opazovanj lahko dopolnila še z lastnim védenjem, ki sem ga pridobila v času, ko sem še kot novinarka sodelovala pri pripravi informativnih oddaj na Televiziji Slovenija.

2 GOVORJENI JEZIK

Prosto govorjeni jezik je nasprotje branemu jeziku, ki je vnaprej pripravljen ali v celoti zapisan (Lengar Verovnik, 2012, str. 18). Od govorca je sicer odvisno, v kateri zvrsti prosto govori. Ravno ta njegova upogljivost in elastičnost je krivec za izmuzljivo podrobnejšo definicijo te vrste govora, ki bi ga okarakterizirala še malo bolj natančno, kot le golo nasprotje branemu jeziku.

Govorjenemu jeziku nasploh in vsem njegovim zvrstem se raziskovalno posvečamo v zadnjih desetletjih, pričelo pa se je v sedemdesetih letih 19. stoletja, ko je švicarski jezikoslovec Ferdinand de Saussure prvi iz celotnega pojava jezika naredil ločnico med družbenim delom jezika oziroma jezikom kot sistemom jezikovnih pravil (*la langue*) in vsakokratnih uresničitvev tega, kar obstaja kot jezikovni sistem (*la parole*), ki se ga ne da enostavno ujeti v sistem, saj je preveč kompleksen (Ule, 2005, str. 131). Prvi je tako znan kot gramatika, drugi pa kot pragmatika, tako grede iz tega izhajajoč študije jezika v dve ločeni smeri, sistemsko in pragmatično, torej sistemsko rabo in jezikovno rabo.

Priznanje govora kot samostojne enote preučevanja je odprlo pot k družboslovnemu preučevanju tega dinamičnega, subjektivnega, fluidnega vidika jezika, ki je bil kar nekaj časa v stroki neprepoznan, saj je veljal za nekakšno neresno verzijo jezika, ki je ni vredno preučevati. Govorjeni jezik je v jezikoslovju zelo dolgo veljal za nekakšno pokvarjeno različico pisanega jezika, ki ni bila vredna analize (Halford², 1996, str. 1–3 v Valh Lopret, 2009, 773).

Govorjeni jezik je bil in je še nekoliko zaznamovan. Vedno nekako neizogibno ostaja v senci njegove osnovne definicije kot nasprotje pisnemu jeziku. Tako je tudi kar zadeva njegove formalne utemeljitve. V sklopu pravorečja je govorni jezik vedno utemeljen z zapisom, ki določa, kakšna bo njegova govorna podoba (Tivadar, 2003, str. 2).

Naraščajočemu zanimanju za govorjeni jezik med jezikoslovci pa se govorjeni jezik kot predmet preučevanja vse bolj osamosvaja, tudi pri nas. Tako se teži k raziskavam, ki potrjujejo, da govorjeni jezik ni samo izgovor, pripet na leksikalni (in skladenjski) opus pisnega jezika. Že v Slovarju slovenskega knjižnega jezika (2000) in v Slovarju novejšega besedja slovenskega jezika (2014) zasledimo geselske članke, vezane predvsem na govor. Če smo pripravljeni zasnovati slovar pisne in govorne slovenščine, mora biti vpetost govornega jezika vključena čim bolj sistematično, kolikor le mogoče temelječ na gradivu, na prav vse ravni obdelave podatkov.

² Halford, B. K. (1996). *Talk units: The Structure of spoken Canadian English*. Tübingen: G. Narr.

Govorjeni jezik se je na Slovenskem začel preučevati v okviru dialektologije, ki sicer ni preučevala celostnega govornega jezika, ampak le narečne prvine. V zadnjih desetletjih se je preučevanje govornega jezika razširilo, in sicer v dveh smereh: 1. odklon prvin govornega jezika od jezikovne norme in 2. samostojno preučevanje govornega jezika kot samostojne enote, ki je neodvisna od pisnega jezika (Zemljarič Miklavčič, 2008, str. 3).

Razvoj informacijskih tehnologij v devetdesetih letih je omogočil boljše razumevanje govornega jezika in olajšal njegovo raziskovanje. Gre predvsem za vzpostavitev govornih korpusov, ki so omogočili raziskovanje avtentičnega jezika. Korpusi so postali pomemben vir podatkov za raziskovanje jezika, kot se ga uporablja v praksi (prav tam, str. 1–2).

Zemljarič Miklavčičeva govori o tako imenovanem popolnem korpusnem pristopu, pri katerem je za analizo govornega jezika vir korpus³, ne pa jezikovna pravila pisnega jezika.

Za lažje razumevanje in definicijo načinov govora, ki se pojavljajo v oddaji Odmevi se bom osredotočila na govor, kot se pojavlja v proučevanem diskurzu.

2.1 POJAVNE OBLIKE GOVORA V TELEVIZIJSKIH DNEVNOINFORMATIVNIH ODDAJAH ODMEVI

V dnevnoinformativnih oddajah Odmevi se pojavljata dve obliki govora, tj. brani in prosti govor voditeljev. Za vsako javno govorno nastopanje se pričakuje, da se bo govorec pripravil (Petek, 2014, str. 144). Še posebej, če želi biti pri tem uspešen; voditelji oddaje Odmevi imajo še toliko težjo nalogo, ker so teme o katerih govorijo raznovrstne (npr. visoko politične, zdravstvene, gospodarske, športne ali kulturne). Voditelj si mora več ur pred oddajanjem oddaje v živo (tudi s pomočjo novinarja, ki pokriva določeno področje) zagotoviti potrebne informacije za soočenje z gostom, gostoma ali več gosti.

Različni pogledi na daljico med prostim in branim govorom se nanašajo na ožjo definicijo spontanega govora, ki ga – kot vidimo – lahko definiramo le v njegovem odnosu do branega oziroma zapisanega govora. Ozka, enoznačna opredelitev prostega govora v smislu definicije zaradi vpetosti v odnos do njegovega nasprotja torej ni povsem enostavna. To velja tudi za širšo definicijo spontanega govora.

³ V Sloveniji še nimamo uradnega govornega korpusa, imamo pa dobre nastavke zanj, to je Učni korpus govorne slovenščine. Ta zajema transkripcijo posnetkov govorne slovenščine v različnih govornih položajih, tako zasebnih kot javnih (<http://www.korpus-gos.net/Support/About>).

V magistrskem delu bom uporabljala izraz brani in prosti govor, pri čemer bo slednji označeval vsak govor, ki ni bran. Po Smolej namreč »spontani govor razumemo kot govor, ki je vnaprej nepripravljen, kar pomeni, da se govorec pred potekom govornega dejanja nanj ni pripravil« (Smolej, 2012, str. 17). Se zgodi, da voditelj prosto oblikuje vprašanje, a iz izkušenj vem, da popolne spontanosti govora pri obravnavanih temah v oddaji praktično ni.

2.1.1 Brani govor

Smo v času, ko smo nenehno obdani z javno govorjeno besedo. Seveda se za različne govorne položaje uporablja različen govor, a za televizijo in informativni program se pričakuje zborna izreka. Predpisana je izrazna podoba, optimizira se slovnična sredstva in določi pomene besed. Glavni priročniki so pravopis/pravorečje, slovnica in pravopisni slovar. Branemu govoru Valh Lopretova (2013, str. 53) pravi *reproduktivno ubesedovanje*, ker gre za besedilno vezan govor. Pri tem gre za prenos »zapisane besede« v govor (branje poročil, napovedovanje vremena in podobno).

V televizijskem novinarstvu se brani govor pojavlja v večini informativnih oddaj, saj so te vnaprej pripravljene. Voditelji informativnih oddaj berejo besedilo z bobna, najpogosteje gre za napovedi prispevkov in vesti, ki jih nujno pregleda lektorica. Zaradi predhodnega celovitega zapisa besedila omogoča reproduktivni govor najvišjo stopnjo priprave in s tem tudi bolj natančno govorno realizacijo (Lengar Verovnik, 2015, str. 101). Značilnost branega govora torej ni samo ta, da je vnaprej napisan, ampak tudi da je strukturno logično oblikovan in temu posledično poslušalec lažje sledi kot v prostem govoru. Seveda to ni pravilo, ker je oblikovanje prostega govora zadeva, ki je v veliki večini odvisna od govornika, njegove izobrazbe, veščosti prostega govorjenja, hitrosti njegovega govora, sposobnosti pravilnega logičnega poudarjanja besednih zvez in podobno.

Zemljarič Miklavčičeva (2008, str. 9) tako ugotavlja, da je ena od točk, okoli katere se vrti razlika med branim in prostim govorom, njegovo segmentiranje. Večina pisnih besedil je razčlenjena po ustaljenih pravilih, ki so znana tudi naslovniku: to so uvod, jedro, zaključek. Tako lahko naslovnik že iz te zdravorazumske, široko prepoznavne segmentacije besedil ugotovi, kaj lahko pričakuje – ve, da ga v začetnem delu besedila govorec uvaja v določeno problematiko, v osrednjem delu besedila problematiko podrobneje predstavi, v končnem delu pa svoje misli sklone z ozirom na širši kontekst, v katerega je problematika umeščena.

Značilnost branega govora je velikokrat lažja razumljivost, ki je posledica vnaprejšnje priprave in težnje k temu, da bo besedilo doseglo svoj namen: to je dotakniti se ciljne javnosti, vzbuditi njeno

zanimanje, pritegniti pozornost za razumevanje problematike, o kateri naslovniki morda še niso razmišljali, ker je bodisi niso poznali, razumeli bodisi iz drugih vzrokov.

Kot smo že zapisali, namen magistrske naloge ni ugotavljanje, ali voditelji govorijo v skladu z normo ali ne. Naloga bo ugotavljala pojavne oblike prostega govora. To je nemogoče ugotoviti brez primerjalnega izhodišča, ki pa je knjižna norma.

2.1.2 Prosti govor

Prosti govor se v teoriji večinoma pojavlja kot nasprotje branega govora, »ta pa je natančno vnaprej pripravljen oziroma vnaprej napisan« (Lengar Verovnik, 2009, str. 7). V oddaji Odmevi ni jasnega pravila, kdaj voditelj govori na podlagi vnaprej pripravljene predloge, včasih jo namreč ima, pa je ne uporabi, včasih ima vprašanja v celoti vnaprej napisana, včasih le delno. Kot sem že na začetku tega poglavja zapisala, torej predpostavljam, da se prosti govor v oddajah Odmevi, ki ga opisuje Smolej (2006, str. 16) in definira kot spontani govor, ne pojavlja. Opiše ga kot: »[G]ovor, ki je vnaprej nepripravljen, kar pomeni, da se govorec pred potekom govornega dejanja nanj ni (na noben možen način) pripravjal oziroma da govorec ni tvoril možnih/verjetnih jezikovnih (slovničnih in semantičnih struktur), ki bi jih lahko kasneje pri dejanski uresnitvi oz. pri konkretnem govornem dejanju uporabil.« Voditelji popolne spontanosti pri oddajah Odmevi torej ne prakticirajo.

Za osnovni uvid v prosti govor bi lahko vzela tudi oris razlike med govornim in pisnim načinom sporazumevanja (Fiske, 2010, 105):

GOVORNI	PISNI
Dramatičnost	Narativnost
Občasnost	Zaporednost
Mozaičnost	Linearnost
Dinamičnost	Statičnost
Aktivnost	Umetnost
Konkretnost	Abstraktnost
Minljivost	Stalnost

Družbenost	Individualnost
Metaforičnost	Metonimičnost
Retoričnost	Logičnost
Dialektičnost	Konsistentnost

Že po tem grobem orisu je videti, da je govor veliko bolj kompleksna enota kot zapisana beseda, zato ga je težje definirati, še težje pa je izpeljati jasne razlike med prostim in brani govorom.

Teoretiki, ki raziskujejo razmerje med prostim in brani govorom, se večinoma sprašujejo, kako vsaksebi sta si oba načina govora, kako sta si različna, ali sta si popolni nasprotji ali pa je njuna različnost odvisna še od nekaterih drugih dejavnikov. Sprašujejo se, ali sta prosti in brani govor res v popolnem nasprotju, ali sta torej črno-beli različici govora ali pa vendarle obstaja daljica prosti-brani govor, na kateri sta obe obliki govora druga od druge različno oddaljeni, predvsem pa je zanimivo vse tisto, kar je vmes.

Toporišič (1995, str. 177) prosti govor definira kot sporočanje, pri katerem govorimo prosto, brez vnaprej napisanega teksta. Za televizijski jezik predvideva knjižno zbornost, dovoljuje pa tudi uporabo knjižne pogovorne zvrsti.

Hotimir Tivadar (2008, str. 29) denimo pojma prosti in brani govor ne razume kot antinomiji. Za prosti govor uporablja pojem nebrani govor oziroma nebranje, ki ga opredeljuje še kot *popolnoma prosti govor*. Pravi, da je v novinarstvu ta oblika govora še posebej aktualna, saj gre tu pogosto za govorne položaje, na katere se novinar nima časa prej niti miselno pripraviti. Predvsem v intervjujih, ali v informativnih televizijskih oddajah (denimo Odmevi), pravi Tivadar, je ta oblika govora pogosta, saj novinarji sproti postavljajo vprašanja in se sproti prilagajajo dani situaciji (prav tam).

Stephen Barnard (2000, str. 176) medtem prosti in brani govor opredeljuje kot popolni nasprotji. Govoriti prosto, torej poročati v živo, pogovarjati se s sogovornikom v intervjuju ali pogovarjati se z več sogovorniki na nekem omizju je nekaj popolnoma drugega kot brati zapisno besedilo, torej brati novice, pripovedovati po scenariju. Ne glede na to, da se novinar na intervju ali omizje vsaj delno pripravi, z vnaprej pripravljenimi vprašanji, opornimi točkami, raziskavo o temi pogovora, je to po Barnardu še vedno popolnoma prosti govor in tudi popolno nasprotje branega govora.

Zemljarič Miklavčičeva (2008, str. 6) ugotavlja, da je prosti govor že na individualni ravni odvisen od več dejavnikov: posameznikovih osebnostnih značilnosti (ali je posameznik po naravi govorljiv, rajši

govori kot piše, ali pa je obratno, je negovorljiv, analitik, raje piše kot govori. Na širši družbeni ravni pa je prosti govor odvisen od dveh krovnih govornih položajev, zasebnega in javnega. Za vsakega od njiju so določena pravila; v uradnih govornih položajih je prosti govor drugačen kot v sproščnem pogovoru. Poleg tega pa na govor vpliva tudi prenosnik – torej telefon, računalnik, splet in podobno.

Tivadar (2011, str. 493) v pojem nebranje (prosti govor) umešča tudi govor, na katerega se prej delno pripravimo, bodisi pisno bodisi miselno. Govor, na katerega se prej pripravimo tako, da si na listu papirja očrtamo osnovne prvine govora, Tivadar imenuje *govor na podlagi opornih točk*. Na govor, kjer pa se miselno pripravimo pa imenuje *prosti govor brez zapisa, a z miselno pripravo*. Grabnar⁴ (1991, str. 212, v Petek 2014, 147) pravi, da je prav tekoče govorjenje pomembna prvina javnega govornega nastopanja in hkrati osnova za govorjenje brez zatikanja in mašil (Petek 2014, str. 147). »Če je govorec na nastop dobro pripravljen, je slišati tudi bolj naravno« (prav tam).

Kaj pa ubesedovanje prostega govora? Kako se odraža prostotvorjeno besedilo? To se kaže kot obsežnost, odklik od teme in vračanje k njej, ponavljanje; na skladenjski ravni pa kot popravljanja, ponavljanja, specifičen besedni red (Lengar Verovnik, 2016, str. 320). Opažene so še spremembe v hitrosti govora, uporaba ali odsotnost premorov. Tipična značilnost spontanega govora je redundantnost, kar pomeni, da govorce uporabljajo več besed za malo informacij (Lengar Verovnik, 2015, str. 320).

Monika Kalin Golob (2001, str. 67) pravi, da se govorce pri uporabi prostega govora v javnem govornem položaju lahko le malo pogleda skozi prste, ko gre za uporabo knjižne norme. Pravi, da je meja tolerance postavljena malo nižje kot pri zapisani besedi, a mora govorec kljub temu paziti in k upovedovanju pristopiti s spoštovanjem do jezika. Vsekakor pa mora govorec stremeti k uporabi kultiviranega knjižnega jezika.

Govorec se mora navsezadnje zavedati, da ne gre za sproščeno konverzacijo, ki je značilna za pogovorni jezik, ampak za uradno naslavljanje širše publike, ki ima skupni jezik. Ne gre le za govorcevo zavedanje, da je njegova vloga formalna, ampak tudi za to, da s tem izraža spoštovanje do publike, njene zgodovine, skupnih korenin, in jezik je nedvomno eden od pomembnejših temeljev družbe.

Šeruga Prek in Antončič (2003, str. 7–12) menita, da narečne prvine ne sodijo v prosti govor v javnem govornem položaju. Navajata, da je prosti govor javnih oseb, na primer poslancev v Državnem zboru ali novinarjev, nedopustno daleč od zborne izreke, in sicer zato, ker je v njem preveč prvin narečnega

⁴ Grabnar, B. (1991). *Retorika za vsakogar*. Ljubljana: DZS.

govora, kar je, kot pravita avtorici, povsem neprimerno. Javne osebe so namreč uporabi knjižnega jezika zavezane tudi z dejstvom, da so vzor svoji publiki, saj se predpostavlja, da so visoko izobražene tudi na jezikovni ravni.

Avtorici opažata, da je ena od posledic nepravilne rabe knjižnega jezika celo to, da je uporaba knjižne norme v prostem govoru v javnosti dojeta kot vzvišena. Tudi zato bi bilo po njunem mnenju za govorce, ki se znajdejo v javnem govornem položaju, nujno, da v prostem govoru najdejo primerno mejo med sproščenostjo (če se nanašamo na uporabo pogovornih prvin) in nesproščenostjo (če se nanašamo na uporabo knjižne norme). A vseeno so novinarji in voditelji zavezani k spoštovanju določenih pravil, še posebej, če so profesionalni govorce v mediju, kot je javna televizija.

3 JAVNA TELEVIZIJA

»Če imajo mediji veliko družbeno moč potem ima med njimi televizija gotovo največjo, saj na svoje številne gledalce sočasno vpliva s tekstom in sliko in jim posreduje informacije, stališča in celo načine razmišljanja« (Poklicna merila, 2000). Temeljna naloga javne televizije je obveščanje javnosti o zanjo pomembnih zadevah. K temu jo zavezuje krovna zakona: Zakon o medijih (2001) in Zakon o Radioteleviziji Slovenija (2005). Še podrobneje pa pravila določata Novinarski etični kodeks (2002) in Poklicna merila in načela novinarske etike v programih RTV Slovenija (2000). Kar zadeva jezik med drugim Poklicna merila in načela (2000) narekujejo, da ima zaradi ustvarjanja nacionalnih programov javna televizija RTV Slovenija prav posebno vlogo.

Jezik mora biti jasen, preprost, jedrnat in nedvoumen. Bralci, voditelji oddaj in novinarji (pa tudi redni in pogodbeni sodelavci) so dolžni dosledno uporabljati slovenski knjižni jezik ali knjižni jezik narodnih skupnosti; profesionalni bralci in novinarji pri branju uporabljajo zborni jezik, pri vodenju pogovorov pa je dopustno uporabljati splošni pogovorni jezik. Uporaba narečij je dopustna samo, če jih uporabljajo nastopajoči, ki niso zaposleni na RTV Slovenija, ali če to zahteva poseben družbeni interes (npr. ohranitev določenih narečij).

Blumler⁵ (2006, v Žilič Fišer, 2007, str. 50) govori o treh funkcijah javne televizije, in sicer kulturni, politični in družbeni. Prva, kulturna naloga, je ponujati programe iz pomembnih področij kulture, druga, politična, se nanaša na poročanje o pomembnih dogodkih iz politike in o njenih osrednjih akterjih, kot družbena institucija pa mora upoštevati multikulturnost ter predstavljati različne družbene skupine.

Podobno širšo družbeno-politično vlogo javne televizije opredeljuje Bašič-Hrvatina (2002, str. 6), ki pravi, da je javna televizija servis, ki »zagotavlja dostop javnosti do množičnih komunikacijskih kanalov, služi javnemu interesu in oblikuje, odpira in vzdržuje prostor javne razprave«.

Svetovni radijski in televizijski svet (World Radio and Television Council)⁶ navaja štiri osnovna načela, ki bi jim morala slediti nacionalna televizija, to so 1.) univerzalnost (javni servis mora biti dostopen vsakemu državljanu. Ne le tehnična dostopnost, ampak tudi univerzalnost v tem smislu, da je program vsakomur razumljiv (zato imajo javne televizije denimo prilagojene programe za gluhe). Program mora prav tako naslavljati čim širšo skupino ljudi, torej tudi manjšine, kot so priseljenci in zamejci). 2) raznolikost (ta se mora izražati v žanrski raznolikosti, ciljni publiki in subjektih, o katerih

⁵ Blumler, J. G. (2006). *The crisis of public communication*. New York: Routledge.

⁶ Svetovni radijski in televizijski svet je mednarodna organizacija, ki jo podpira Unesco.

se govori). 3.) neodvisnost (javni servis mora biti neke vrste forum, kjer lahko posamezniki svobodno izražajo svoje ideje, mnenja in kritike. Neodvisnost se tu nanaša tudi na odsotnost oglaševalskih in političnih pritiskov in 4.) razlikovalnost (javni medij se mora razlikovati od drugih medijev tako po kakovosti kot po drugih karakternih značilnostih svojih programov, ki so opisani v prejšnjih postavkah) (World Radio and Television Council, 2000).

Tako javni kot komercialni medij sta najpomembnejši element družbe in kulture, njuna vloga pa je predstavljati »nacionalni in moralni optimizem znotraj družbe, ko z raznolikostjo in kakovostjo programov namigujejo, da smo ljudje boljši, kot smo, bolje preskrbljeni, zabavni, obveščeni, informirani in s tem boljši državljani« (Erjavec in Volčič, 2009, str. 109).

Erjavčeva in Volčičeva ob tem izpostavljata, da je pomembna vloga javnih televizij razumeti princip, da zadovoljevanje različnih interesov ni isto kot »dati ljudem tisto, kar hočejo«. McLuhan (1994, str. 52) pravi, da lastniki medijev večinoma ne gredo prek zgoraj omenjene formule *dati ljudem tisto, kar hočejo*. Zavedajo se moči medijev in tudi tega, da ima ta moč le malo povezave z vsebino medija.

Upadanje kakovosti medija za ceno ugajanja okusu publike se pozna tudi v slovenskih medijih, meni Manca Košir (2003, str. 46–48). Ne glede na to, da so mediji ključnega pomena za ohranjanje nacionalne identitete, po avtoričinem mnenju slovenska medijska krajina temu načelu ne sledi. Slovenska radio in televizija naj bi bila v splošnem vse bolj podobna komercialnim medijem in vse manj zasledujeta nacionalni interes. Meni, da Slovenija nima splošne medijske politike, zato tudi nacionalni medij nima osrednjega elitnega dnevnika in zaradi odsotnosti politike na tem področju vodstvu RTV Slovenija za to tudi ni treba odgovarjati.

Glede na to, da sem se v magistrskem delu osredotočila na analizo jezika na javni televiziji, naj v tem delu opredelim še odnos javne televiziji do jezika. Scuteri (2016, str. 130) govori o tem, da ima televizija na jezik zelo pomemben vpliv, saj je televizijski jezik – kakršnakoli je že njegova kakovost – gledalcem vzornik jezika. Gledalci namreč takšen jezik posnemajo in privzamejo. Zato televizija skrbi za jezik v dveh smereh, 1. posredni – da skrbi za jezikovno kultiviranost in 2. neposredni – da skrbi tudi za popularizacijo jezikovne kulture.

Scuterijeva je analizirala skrb za jezik na javni televiziji, in sicer je preučevala pogostost oddaj, tako imenovanih jezikovnih kotičkov. Gre za oddajo, ki obravnava nepravilno rabo slovenskega jezika. Avtorica ugotavlja, da je bilo med letom 1965 in 2015 na RTV Slovenija 24 takih oddaj in sklene, da je javna televizija vse od svoje ustanovitve postopoma prevzela odgovornost za jezikovnokulturno izobraževanje in popularizacijo jezikovne kulture (prav tam, str. 131).

4 VLOGA TELEVIZIJE PRI KULTIVIRANJU GOVORA

Televizija ima nadvse pomembno vlogo v našem vsakdanu. Vpliva na oblikovanje posameznikovega mnenja o tem, kakšna je podoba sveta.

Televizijskemu mediju daje njegovo posebnost, vplivnost in težo njegova vizualna komponenta. Govor televizijskega medija je tako specifičen, ker ima več komponent kot radijski ali tiskani medij. Predstavljanje informacij v televizijskem mediju je v več pogledih drugačno od predstavljanja informacij na časopisnem ali radijskem mediju. Medtem ko lahko časopisni novinar operira s pisano besedo (delno tudi s fotografijo, sliko, ipd.), radijski novinar pa le z govorjeno besedo, lahko televizijski novinar uporablja oboje (pri pisani besedi se nanašamo na grafiko, ki je v informativnih oddajah nepogrešljiv del prispevkov, pri govorjeni besedi pa na branje vesti in prispevkov), poleg tega ima na voljo še tretje, zelo močno orodje za komuniciranje z javnostjo, to je slika. Vizualni elementi, torej posnet slikovni material in grafične podobe, so pravzaprav osnovna značilnost televizijskih novinarskih besedil.

Prav zaradi vizualnega doprinosa k prenašanju informacij je televizijski medij za gledalce veliko bolj zanimiv, dostopen, novice pa so lahko predstavljene tudi na veliko bolj razumljiv način. Goodwin (1990, str. 42) celo ugotavlja, da televizijske novice javnost dojema tudi kot bolj kredibilne kot časopisne ali radijske novice, in sicer zato, ker gledalcu ponujajo dokaze v obliki slikovnega gradiva, ki jih drugi mediji nimajo in zaradi tega delujejo manj pristranski.

Labanova (2007, str. 69) po drugi strani izpostavlja moč govora v televizijskih oddajah. Pravi, da govor na televiziji pravzaprav prekaša sliko. Avtorica argumentira, da ima govor, gledano po količini zastopanja, na televiziji večji prostor kot slika, saj so velik del informativnih oddaj poleg televizijskih prispevkov in vesti – intervjuji, pogovori in razprave, torej čisti govor brez slike. Labanova zato pravi, da imajo intonacija, tempo govora in barva govorčevega glasu veliko moč.

5 TELEVIZIJSKI INFORMATIVNI PROGRAM

5.1 ZGODOVINA DNEVNOINFORMATIVNEGA PROGRAMA PRI NAS

Ključno vlogo pri nastanku televizijskih dnevnoinformativnih oddaj je imel radio. Prva televizijska ekipa v Sloveniji se je 1956 oblikovala v okviru Radia Slovenija, ki se je istega leta preimenoval v RTV Ljubljana. Leto kasneje (1957) je potekal prvi program Televizije Ljubljana in del tega programa je bila tudi prva informativna oddaja (Perovič in Šipek, 1998, str. 88).

15. aprila 1968 je takratna TV Ljubljana, v kateri je bilo veliko zagnanih in prodornih novinarjev, s filmskega traku v eter poslala prvi slovenski TV Dnevnik. To je bila nova informativna oddaja, s katero je slovenski televizijski program dobil krono razsežnosti in angažiranosti. Ustvarjalci TV Dnevnika so se od prve oddaje naprej dobro zavedali, kakšno mora biti programsko poslanstvo TV Dnevnika, vsebina in kakovost (Legende TV Dnevnika, 2013).

Nova informativna oddaja je bila med gledalci sprejeta z navdušenjem in velikim zanimanjem. Že v svojih začetkih je TV Dnevnik posredoval več domačih vesti, problemov in značilnosti dogajanja na Slovenskem. Oddaja je bila ogledalo časa na družbeno-političnem področju v Sloveniji in Jugoslaviji (prav tam).

Do leta 1995 je bila Televizija Slovenija edina TV postaja v Sloveniji, ki je predvajala dnevnoinformativne oddaje. Potem je prišla komercialna televizija POP TV in začela z oddajanjem svoje informativne oddaje 24ur (Laban, 2007, 13–14). S tem se je začelo obdobje televizijskih informacij. Kmalu se je začela bitka za gledalce med javno in komercialno televizijo (prav tam).

5.2 GOVOR V DNEVNOINFORMATIVNIH ODDAJAH

V televizijskih informativnih oddajah se brani in prosti govor izmenjujeta, v kolikšni meri, pa je odvisno od oddaje. Kot smo že dejali, so Odmevi informativna oddaja, pri kateri je prostega govora več, saj oddaja temelji na pogovorih z gosti. Voditelj uporablja tudi brani govor; ko napove prispevek ali ko bere vesti, običajno je to na začetku in koncu oddaje.

Ko voditelj Odmevov napiše napoved prispevka ali ko zapiše vest, se mora držati ustaljene novinarske forme besedil in knjižnojezikovnih pravil. Tak stil pisanja zajema ozek nabor besedišča, kratke, razumljive enostavčne povedi, z zelo omejeno uporabo podredij in z upoštevanjem členitve po aktualnosti.

Pravila televizijskega novinarskega sporočanja so ustaljena in s tem predvidljiva. Na televiziji radi rečemo, da gre pri pisanju ustaljene novinarske forme za tekoči trak. Oblika vesti ali napovedi prispevkov je določena v tolikšni meri, da je kot nekakšen vzorec, pri katerem se spreminja le kraj dogajanja, akterji in ostala dejstva, ki odgovarjajo še na druga splošno znana novinarska vprašanja, ki so – poleg kje in kdo – še zakaj, kako, kdaj, koliko.

Denimo: Vest ali napoved prispevka začnemo z osrednjim akterjem in ostalimi ključnimi informacijami dogodka, o katerem poročamo. Poglejmo nekaj primerov:

Novogoriški policisti so prejšnji teden aretirali 19 ljudi, ki so osumljeni nezakonite proizvodnje in prodaje heroina, kokaina in indijske konoplje, nedovoljenih snovi v športu ter sestavin za izdelavo sintetičnih mamil. Za osem ljudi je preiskovalni sodnik odredil pripor. Pri hišnih preiskavah so policisti zaplenili kilogram heroina in manjše količine drugih mamil. (TV Dnevnik, 9. 5. 2016)

Tradicionalne prireditve Pot ob žici, ki so jo v Ljubljani pripravili že 60-ič, se je udeležilo največ pohodnikov in tekačev do zdaj; v treh dneh skupaj rekordnih 42 tisoč 680 udeležencev. 35-kilometrski pot okoli mesta poteka tam, kjer je med drugo svetovno vojno okupirano Ljubljano obdajala bodeča žica (Poročila ob 22h, 7. 5. 2016)

Ulice Varšave so danes preplavili demonstranti. Kakih 240 tisoč ljudi je protestiralo zoper ukrepe konservativne vlade, ki spodkopavajo pravno državo in zaradi katerih se je odzvala tudi Evropska unija. To so bili največji protesti na Poljskem po letu 1989. Nazadnjaška in nacionalistična skupina pa je pripravila protest proti vmešavanju Bruslja v poljske notranje zadeve (Poročila ob 22h, 7. 5. 2016).

S primeri želim povedati, da je forma pisanja branega besedila strogo določena in govorniku dopušča zelo malo manevrskega prostora za to, da uporabi svoje izrazoslovje, svoj način pisanja stavkov in podobno.

Prosti govor namreč govornika veliko bolj razkrije kot brani govor, pokaže njegov besedni zaklad, narečne ostaline v njegovem izražanju, njegovo veččnost pri uporabi knjižnojezikovnih norm, njegov občutek za jasno, tekoče izražanje, ne nazadnje pa tudi njegov osebni pristop do teme besedila.

Ali kot pravi Monika Kalin Golob (2001, str. 64): »Večinoma je govorjenje popolnoma nepripravljeno, v trenutku se moramo odzvati sogovorniku, toda prav ta trenutek je lahko usoden: ali bomo iz sebe izpustili neizoblikovano, nekultivirano, morda celo neumno sporočilo ali pa bo vedno in še tako nepripravljene izrekli prav tisto pravo ter zablesteli z odgovorom«.

Prav zato si voditelji in tudi novinarji pred kamero svoj prosti govor velikokrat zapišejo, če je čas, ga dajo na vpogled tudi lektorju. Raporti, javljanja v živo, voditeljeva vprašanja za novinarje ali goste so mnogokrat brano zapisano besedilo. Voditelji Odmevov si namreč v poseben interni program, ki je dostopen tudi vsem novinarjem in urednikom, pred oddajo zapišejo napovedi prispevkov.

V posebno okence dajo označbo N, ki je za vse ostale znak, da je voditelj končal svoje delo, da torej napovedi ne bo več spreminjal. Oznaki N sledi še oznaka L, kar pomeni, da je napoved lektorirana. Tak sistem ne velja le za napovedi, ampak tudi za vprašanja, ki jih bo voditelj postavil gostu ali novinarju na terenu, ki se bo vklapljal v živo (glej Sliko 5.1).

S primerom želimo pokazati, da prosti govor v televizijskem novinarstvu pravzaprav ni prosti oziroma je zelo redko prost. Kot smo že omenili v prejšnjem poglavju, Tivadar opozarja na to, da so najbolj gledane in poslušane novice v medijih tiste, pri katerih govorec igra, da je tisto, kar bere z bobna, spontano in naravno.

Slika 5.1: Avid iNEWS

The screenshot shows the Avid iNEWS software interface. The main window displays a program log for 'AVSLUJARHIV.2016.05.2200_ODMEVI.tjjava Kanada =RP='.

Proj	Naslov	Vod	Nov	C	B	R	F	Star	Opombe	N	Čas	Skupaj	Datoteke	Doi	Spreme
	ODM 060516										0:00	22:30:00			zbul
**	DATUMI jesni maj 2016	BERGANT							setes		0:00	22:00:00			car
**	ODMEVI										0:00	22:00:00			car
**	EPP		PG								0:00	22:00:00			makraf
**	URA	zoom in						21:59:50			0:00	22:00:00			zbul
**	INTRO ODM		KG								0:05	22:00:00			zbul
**	GENERALNA 1		A	B				H			0:15	22:00:05	ODM 060516 GENERALNA 1	0:00	makraf
**	GENERALNA 2		B	B				H			0:07	22:00:20	ODM 060516 GENERALNA 2	0:00	makraf
**	GENERALNA 3		C	B				H			0:13	22:00:27	ODM 060516 GENERALNA 3	0:00	makraf
**	ŠPICA ODMEVI		KG								22:00:00	0:13	22:00:40		zbul
01	Nap 1							H			0:29	22:00:53			visavc
02	Pirc Musar	Dimovlek	A	B				HITRO VENI			1:44	22:01:22	ODM 060516 DRNOVSEK PIRC MUSAR	0:00	visavc
03	Nap 2 Sima		B	B				H			0:40	22:03:06	30"	0:00	visavc
04	StaneRPz	Stamfelj	C	B				RP *			1:38	22:03:46	ODM 060516 STAMFELJ SIRIJA	0:00	ip
05	GOST_Kunčič	TONISKO	A	B				POSNETO			7:45	22:05:24	ODM 060516 GOST KUCIC	0:00	visavc
06	Nap 3							H			0:29	22:13:09			visavc
07	Novice ZPU=RPz	Gradišar	C	B				RP *			1:35	22:13:38	ODM 060516 GRADISAR NOVICE	0:00	ip
08	Nap 4							H			0:24	22:15:13			visavc
09	Ukinitev bankeva za 500 evrov	Trošt	C	B				RP *			1:34	22:15:37	ODM 060516 TROST UKINITEV	0:00	ip
10	GOST_Prasen										3:37	22:17:11			visavc
11	Nap 5 Gibanje		B	B				H			0:33	22:20:52	45"	0:00	traotic
12	TIGR	Dumančič	A	B				-ARHIV			1:31	22:21:25	ODM 060516 DUMANČIC TIGR	0:00	vidmaier
13	Nap 6							H			0:21	22:22:58			visavc
14	80 letrevije Sodobnost	Levičnik	B	B				H			1:12	22:23:17	ODM 060516 LEVICNIK 70 LET	0:00	golob
15	Nap 7							H			0:27	22:24:28			golob
16	GOST_Rovan		A	B							5:10	22:24:58	6:00"	0:00	visavc
17	SLIKA FANTKA		A	B							0:00	22:30:05	1:30"	0:00	golob
18	Nap 8							H			0:31	22:30:05	ODM 060516 GOST ROVAN	6:00	visavc
19	Mano Blood=RPz	Petrovec	C	B				RP *			1:35	22:30:37	ODM 060516 PETROVEC MARIO NOVO	0:00	ip
20	Odpoved										0:25	22:32:12			visavc
**	Špica - K3	zoom out	KG								0:08	22:32:37	32:52		visavc
**	ŠPICA ODMEVI										0:00	22:33:00			zbul

Below the table, there is a text area with the following content:

POBRISAN TON
 GOODALE / bakoj
 Konča angleško: But over the weekend it looks like the weather in and around Fort McMurray will still be sadly very conducive to serious burning conditions.
POKRIT KONEC

EBU 16:50-16:52 07-05-2016 Item type: EVN
 3. SOUND BITE (English) Federal Public Safety Minister Ralph Goodale arrives for briefing
 There is some indication in longer-term forecasts that by the beginning of the week maybe there will appear to be some improvement, some drop in temperature, slight possibility of rain in the area, that could improve things. But over the weekend it looks like the weather in and around Fort McMurray will still be sadly very conducive to serious burning conditions.*

Vir: RTV Slovenija.

Tudi Lengar Verovnikova (2012, str. 18) meni, da je pri televizijskem govoru najpomembnejši vtis, da novinar uporablja prosti govor, čeprav bere napisano besedilo. Že pri pisanju besedil se upošteva načelo 'pisanja za uho' oziroma 'pisanja z ustnicami', kar pomeni načrtno vključevanje prvin, ki poslušalcem sporočajo, naj govor dojamejo kot prosti, pa čeprav se zavedajo, da je lahko zaigran (Lengar Verovnik, 2016, str. 320).

Tudi Labanova (2007, str. 69) pravi, da je za televizijski govor značilno, da poskuša posnemati neformalni, sproščen govor, ki ga občinstvo uporablja v vsakdanjem pogovoru. Fiske (2010, str. 105) celo piše, da televizijski govor izhaja iz popularne kulture in ga k njej nazaj tudi vrača. Prav zato je televizijski medij obravnavan kot manjvreden kulturni medij z manjvrednimi govornimi prvinami. Eden od vzrokov je tudi ta, da kultura veliko bolj ceni pisani medij kot govorjenega.

Vtis spontanosti govora je torej pri novinarskem delu izjemno pomemben, kar lahko potrdim tudi sama, saj je ena najpomembnejših plati mojega novinarskega dela javljanje v živo. Od novinarjev je zaželeno, da so pred kamero čim bolj sproščeni, ne glede na to, da se tu in tam zmotijo, naredijo kakšen

daljši premor in podobno. Na televiziji nas poleg pravilne, zborne izreke, veliko učijo tudi spontanosti pred kamero. Gledalci namreč veliko bolj verjamejo novinarju, ki je pred kamero sproščen, pa se tu in tam malo zmoti, kot pa novinarju, ki pred kamero ni sproščen, kljub temu, da javljanje v živo izvede brez napake.

Pri javljanjih v živo so prav tako dovoljeni manjši odstopi od knjižne norme, včasih je celo zaželeno, da pri javljanjih v živo nismo jezikoslovni puristi, ampak si pustimo tu in tam kak spodrseljaj. O tem piše tudi Kalogjera⁷ (1998, str. 240–250, v Valh Lopret 2013, str. 11), ki pravi, da odstopi od norme lahko nastajajo zaradi namere posebnega učinka. S tovrstnimi jezikovnimi prvinami lahko zmanjšamo občutek distance med medijem in njegovim občinstvom, kar podobno za radijsko vodenje ugotavlja Lengar Verovnik (2016, str. 322). Tak govor je lahko tudi rezultat vnaprejšnjega premisleka novinarja, ki vključuje v precejšnji meri stilizacijo.

⁷ Kalogjera, D. (1998). Nezaobilaznost normi (norma) i kritika norme. V Badurina, L, Pritchard, B. in Stolac, D. (ur.) *Jezična norma i varijeteti : zbornik radova sa Savjetovanja Hrvatskog društva za primijenjenu lingvistiku* (str. 242–250). Zagreb, Rijeka: Hrvatsko društvo za primijenjenu lingvistiku.

6 VODITELJI

6.1 ZGODOVINA TELEVIZIJSKIH VODITELJEV

Vzpon televizijskih voditeljev se je začel v Ameriki, v 50-ih in 60-ih letih prejšnjega stoletja. To so bile že uveljavljene in znane osebnosti v družbi. Voditelji so bili obraz televizijskih novic in postavljeni v center informativne oddaje. Niso le brali novic, ampak so tudi nadzorovali in povezovali slikovni material, ki se je predvajal (Cushion, 2015, str. 15).

Medtem ko so v Ameriki televizijski voditelji takoj nastopali v tako imenovani vlogi news anchorja, torej voditelja, ki s svojo osebnostjo in slogom povezuje novice, so bili prvi začetki televizijskih voditeljev precej drugačni v Veliki Britaniji. Na tamkajšnji nacionalni televiziji BBC namreč gledalci sploh niso videli voditelja, ampak so slišali samo njegov glas. Voditelj torej ni nastopal pred kamero, ampak je novice le bral in z glasom povezoval sliko in grafično podlago, ki sta se pojavili na ekranu (Luthar, 1998, str. 240).

V našem prostoru so se poklicni radijski napovedovalci, ki so dolga leta brali novice na TV Dnevniku, dokončno umaknili leta 1995 in od takrat naprej TV Dnevnik vodijo le televizijski voditelji. Ti so postali znani in ljudje so jih sprejeli z navdušenjem. Med zvenečimi imeni bralcev TV Dnevnika so: Marija Velkavrh, Vili Vodopivec, Nataša Dolenc, Jernej Pikel, Ajda Lesjak Kalan, Janez Kranjc, Julka Vahen, Rado Časl, Edi Mohorko, Slobodan Kaloper, Milanka Bavcon, Borut Mencinger, Menči Klančar, Slavko Kasteli. Kasneje pa še Ivan Lotrič, Teja Senica, Jasna Rodošek, Janez Dolinar, Zvone Krznar in drugi. Skozi leta so se zvrstili številni voditelji TV Dnevnika – Tomaž Terček, Zvone Petek, Matjaž Tanko, Jure Pengov, Janez Čuček, Janko Šopar, Branko Maksimovič, Tadej Labernik, Tone Hočevnar, Vlado Krejač, Slavko Bobovnik, Nada Lavrič, Danica Simšič, Lidija Hren, Metka Volčič, Darja Groznik (Legende TV Dnevnika, 2013).

Krajši čas so gledalci televizijske voditelje v TV Dnevniku lahko spremljali tudi v parih (prav tam).

Lutharjeva (2003, str. 13) navaja, da se je v Sloveniji medijska produkcija slavnih posameznikov pričela konec osemdesetih let prejšnjega stoletja. Slovenijo opredeljuje kot majhno kulturno industrijo, v kateri so zvezdniki vse od politikov do televizijskih voditeljev. Avtorica meni, da je vloga televizijskega voditelja kot zvezde pri novinarskem diskurzu zelo pomembna, zato je treba, kot pravi »vzeti v obzir poleg različnih prvin teksta (vizualnih, vsebinskih, fonetičnih) tudi naravo

voditeljevega/voditeljičinega zvezdniškega teksta (pomen njegove javne osebnosti), ustvarjenega s kroženjem v popularnih medijih zunaj svojega primarnega delovanja« (prav tam).

7 GRADIVO

Gradivo za to magistrsko nalogo že obstaja, zato ga bom morala le (i)zbrati. Videoposnetki so shranjeni v spletnem arhivu medija in javno dostopni. Moje primarno gradivo za empirični del bodo televizijski posnetki štirih informativnih oddaj Odmevi na Televiziji Slovenija. Vsako oddajo bom izbrala zaradi drugega voditelja, se pravi vsak voditelj Odmevov bo odvodil eno oddajo. Osredotočena bom samo na govor voditelja v oddaji in na njegovo govorjenje. Izbrala sem oddaje, ki so bile posnete 30. oktobra 2014, 12. in 21. novembra 2014 ter 22. aprila 2015. Takrat se je trem voditeljev oddaje Odmevi pridružil še en voditelj, zato sem v analizo vključila še eno oddajo (skupno štiri). Vsak govor voditelja bom po slušnem zapisu transkribirala, analizirala in zapisala vse posebnosti in opažanja, ki jih bom zasledila. Zanimala me bosta brani in prosti govor posameznega voditelja oddaje, kakšen je pravzaprav njegov prehod iz branega v prosti govor. Na tem mestu bom na podlagi vidne analize dodala še neverbalno komunikacijo in opisala, kam so voditelji med govorom gledali, se obrnili, ipd.

Zavedati se moramo, da je vsaka transkripcija tudi v najboljšem primeru le delna in selektivna pisna reprezentacija govornega dogodka (Lengar Verovnik, 2012, str. 49). Glede na namen se raziskovalec sam odloči za tako raven transkripcije, ki njemu in samemu raziskovanju najboljše odgovarja.

Vsak posnetek posebej sem po zvočno-slikovnih posnetkih transkribirala, gradivo sem zapisovala z upoštevanjem naslednjih prvin:

- tekočnosti in dovršenosti povedi,
- diskurznihi označevalcev,
- popravkov in ponavljanj,
- odsotnosti popravljanj,
- razporeditve glavnih in odvisnih stavkov,
- izgovorjave besed,
- samoglasniških upadov,
- naglaševanja besed,
- besedilnih aktualizatorjev,
- nedokončanihi povedi,
- hitrosti govora,
- premorov,
- zamenjanega vrstnega reda besed in
- oblikoslovnih značilnosti.

Pri analizi pa ne bom upoštevala zgolj govora, temveč bom vključila tudi neverbalno govorico voditeljev, ki prav tako veliko razkrije. V mislih imam predvsem to, ali voditelj bere ali prosto tvori vprašanja. Spodaj je vzorec transkripcije govora in neverbalne govorice enega od voditeljev oddaje Odmevi. Tekom analize bom označevala zgolj tiste značilnosti, ki bodo relevantne za moje raziskovanje v tej nalogi.

<p><u>Voditelj</u> No, naš gost je predsednik Računskega sodišča, gospod Tomaž Vesel. Dober večer.</p>	<p>Voditelja pokažejo v doprskem kadru, pri pozdravu se obrne h gostu.</p>
<p><u>Voditelj</u>: <i>S kančkom obvezne in medijem lastne histeričnosti</i> lahko govorimo o uničujočih izsledkih vaše revizije. Poudarjate, da so bile ključne zamude storjene med letoma 2007 in 2009. Govorimo o () nekakšnem predkriznem obdobju. U čem je bil potem problem tedaj?</p>	<p>Voditelj vprašanje zastavi tekoče, brez popravkov besed, veliko uporablja roke, in če smo pozorni na pogled voditelja – gleda gosta v studiu. A podobno kot pri javljanjih v živo, je na stojalu boben, ki voditelju pomaga pri spraševanju.</p>
<p><u>Voditelj</u>: Mhm, se pravi bilo je šest projektov, trije so še vedno, <i>recimo temu</i>, živi. Lahko bi jih bilo seveda bistveno več?</p>	<p>Voditelj začne govoriti z diskurzivnim označevalcem <i>mhm</i>, ni tekočnosti in dovršenosti v povedi kot v prejšnjem primeru, doda »recimo temu«, kar nakazuje, kot da voditelj še razmišlja, kako bi oblikoval poved. Pri spraševanju gleda gosta, uporablja roke, daje občutek, da govori prosto.</p>
<p><u>Voditelj</u>: No, da spomnimo ne, videli bomo tri predsednike vlade u obdobju, ki ga je obravnavala revizija... (.) to so <u>Janez Janša</u> dvakrat, aktualni predsednik države Borut Pahor in Alenka Bratušek. In pet pristojnih</p>	<p>Na začetku vprašanja je kar močna neverbalna komunikacija z rokami, ki podkrepi govorjenje voditelja, "no, da spomnimo", na ozadju v studiu lahko vidimo grafiko s slikami nekdanjih predsednikov</p>

ministrov () v šestih letih...vseh tri bomo,
vseh pet jih bomo še videli. Vsi se seveda
sklicujejo na to, češ ja moj mandat je trajal
približno leto dni. Podobnik, Erjavec, Žarnič,
Bogovič, eee, Židan, dva sta prav zdaj še
vedno eee, ministra. Je to problem, da
ministrstvo ni bilo eee, dobro vodeno, (.) je
problem na nižjih ravneh?

vlade, voditelj pogleda na ozadje in govori.
Gledalec dobi občutek prostega govora, tudi
pri razlagi o pristojnih ministrih se zmoti, kar
še dodatno podkrepi, da je govor prost. V
drugem delu, ko voditelj govori o razlogih za
neučinkovitost ministrov glede protipoplavne
varnosti, veliko uporablja roke in tudi
sproščeno reče "češ moj mandat je trajal".
Našteva na podlagi slik na ozadju, deluje, da
voditelj ne bere. Vmes sicer na kratko
dvakrat pogleda na računalnik. Tudi pri
postavljanju vprašanja gleda gosta, roke ima
pred seboj.

8 ANALIZA GOVORA V ODDAJAH ODMEVI

V tem poglavju bom opisala in analizirala govorni slog vsakega od štirih voditeljev v oddajah Odmevi. Osredotočala se bom na podobnosti in razlike med njimi v stilnih pojavih.

Primere voditeljev bom navajala kot tipične primere, ne bom jih zapisovala z vsemi uporabljenimi označevalci pri transkripciji. Vključila bom zgolj tiste povedi, ki bodo relevantni za obravnavani pojav. Spremembe pri govoru bom odebelila, da bo bolj jasno. Voditelji bodo vsi obravnavani v moškem spolu ne glede na spol.

8.1 ANALIZA BRANEGA GOVORA

Po zbranem gradivu sem bom najprej posvetila analiziranju branih delov v oddaji vseh voditeljev in preverjala, ali drži prva teza naloge, da je brani govor voditeljev v informativni oddaji Odmevi jezikovno-stilno enovit. Spodaj so zbrani brani deli vseh štirih voditeljev.

8.1.1 Branje voditelja A

Brano besedilo se prepozna po tem, da je govor tekoč, brez daljših premorov. Vrstni red besed je logičen, ni vrinjenih besed ali zamenjanega vrstnega reda. Razporeditev glavnih in odvisnih stavkov je logična in gledalec lahko sledi povedanemu. Voditelj dela smiselne poudarke.

Za prvi primer izberem napoved, ki jo je po analizi sodeč voditelj prebral. Gleda naravnost v kamero, če smo zelo pozorni, opazimo voditeljevo premikanje oči levo in desno, kar nakazuje na to, da bere.

Ko napove novinarko na terenu, se obrne proti drugi kameri. Pogleda voditelja se ne vidi, a iz izkušenj vem, da ima voditelj še eno kamero in boben, s katerega lahko v času pogovorov prebere vprašanja. Sklepamo lahko, da voditelj bere, ker se hitrost in način govora kaj dosti ne spreminjata; še vedno je govor tekoč, poudarki so smiselni in na mestih, kjer se pričakuje poudarek.

Na Baču dogajanje spremlja kolegica Valentina Serdinšek. Dober večer. Kakšno je stanje zdaj, ob iiizteku tega dneva, in kakšni so obeti?

DISKRUZNI OZNAČEVALEC *NO*

V branih delih analiziranega besedila sem zasledila, da je voditeljev slog uporabljanje diskurznihi označevalcev (največkrat gre za besedno *no*), s katero želi poudariti govornost. Besedilo na ta način ne zveni brano, temveč bolj spontano, kot bi voditelj prosto govoril.

No, že konec tedna so napovedane nove, večje padavine.

No, hvala za informacije gospod Polajnar.

No, naš gost je predsednik Računskega sodišča, gospod Tomaž Vesel. Dober večer.

ODSOTNOST POPRAVKA

Pri spodnji brani napovedi sem opazila, da voditelj ne reče ali prebere veznika *je*, v nadaljevanju je nerazločno prebral besedo (zdi se, da reče *sredstev*), a je ni popraviljal. Sklepamo lahko, da z govorom nadaljuje zato, ker se besedilo na bobnu vrti dalje. Voditelj se je verjetno zanašal na to, da bodo gledalci povedano razumeli in bi s popraviljanjem te malenkostne napake le prekinil tok govora.

Revizija (**je**) ugotovila, () da bi samo iz evropskih (**sredstev???**) lahko dobili 74 milijonov evrov za ukrepe za varnost pred poplavami, porabili pa smo slabo tretjino tega denarja.

UPORABA METAFOR

Pri sami izbiri besed in leksiki lahko uvrstimo tega voditelja kot voditelja z bogatim besednim zakladom, dovršenostjo in kompleksnostjo. Posameznikovo jezikovno ustvarjalnost izražajo prav metafore (Korošec, 1998, str. 21). Uvrstila sem le nekaj primerov, ki nakazujejo na širino in razgledanost voditelja. To je tudi razlog, da ni vedno enakih in avtomatiziranih začetkov povedi. Voditelj tekom oddaje v svoje besedilo doda več slogovnih sredstev, uporabil je:

- frazeme;

Kaj hočemo, **mnogi ljudje z Zemlje so za Luno**, aaaa človek je nanjo vsaj u resnici stopil.

A prednost vendarle imajo **težave na materi Zemlji**.

- primere ali komparacije;

1,4 milijarde...to se sliši tako kot TEŠ 6, ampak pustimo to /.../

- avtomatizme;

Slovenija, gledano širše, še vedno sodi u razmeroma **ozek krog najbolj razvitih držav na svetu** z zmernim podnebjem.

- ukrasne pridevke;

S kančkom obvezne in medijem lastne histeričnosti lahko govorimo o uničujočih izsledkih vaše revizije.

- najdemo pa tudi intelektualizime.

A propos vodni sklad /.../

8.1.2 Branje voditelja B

Govor tega analiziranega voditelja je poznan po tem, da namenoma, tudi med branim govorom, upočasni hitrost govorjenja oziroma branja. Gre za besede ali del povedi, ki jih želi izpostaviti, za gledalčevo boljše razumevanje novice. Hkrati lahko s tem zaznamo že stil vodenja tega voditelja, da rad upočasni govor in dela poudarke.

Kot že omenjeno zgoraj je še kako pomembno za gledalčevo razumevanje, da je voditelj pri govoru razločen in jasen. Zato voditelj že sam ustvarja povezave, da besedilo dobi potrebno koherenco in logičnost. To se toliko bolj pričakuje na mestih in delih besedila, kjer je kohezivnost manjša (Lengar Verovnik, 2012, str. 98).

GOVORJENJE PO ZLOGIH, POUДАРJANJE BESED

Pri določenih besedah govori po zlogih, kar je tudi ena od značilnosti tega analiziranega voditelja.

Janez Janša se je vrnil u Državni zbor, predsednik Milan Brglez bo o svoji odgovornosti razmislil »**po do-kon-čni odlo-či-tvi**« ustavnih sodnikov.

Pri branju besedila si voditelj vzame čas pri besedah, za katere presodi, da bi jih bilo dobro poudariti in zato počasneje izgovoriti. V tem delu najdemo več poudarjenih besed in izgovorjenih po zlogih oziroma delih. Brani govor lahko opredelimo kot tekoč, smiseln, brez ponavljanj in popraviljanj.

Tako **to-rej** oba glavna akterja »**do-gajanja**«, ustavni sodniki pa so pravzaprav odločali o treh vprašanjih.

Če sklepamo iz besedila, ki ga je voditelj govoril obrnjen proti kameri, je govor voditelja B prav tako tekoč, brez popravljanj ali ponavljanj, vsi glavni in odvisni stavki so pravilno razporejeni, ni vrinjenih stavkov in drugih posebnosti.

8.1.3 Branje voditelja C

Pri analizi tretjega voditelja bomo prav tako primerjali njegov govor, ko je obrnjen proti kameri in predvidevamo, da bere z bobna. Primerjali ga bomo z govorom, ki ga uporablja voditelj, ko se pogovarja z gostom/gostoma v studiu in na terenu. Na ta način bomo podobno kot pri prejšnjih primerih najlažje odkrili posebnosti v govoru pri voditelju C.

Napoved, ki jo voditelj prebere usmerjen v kamero, je tekoča z izjemo enega popravka, drugače brez daljših premorov in slogovnih posebnosti.

POPRAVLJANJA

Voditelj se je zmotil, še enkrat prebral pravilno in nadaljeval z vodenjem oddaje.

Ministrstvo za zdravje je prepričano: novi vi, novi sistem bo še izboljšal nujno medicinsko oskrbo, a o tem močno dvomijo nekatere lokalne skupnosti /.../

IZPUSTITEV GLASU J

Pri napovedovanju gostje v studiu pri voditelju zasledim, da pri izgovoru besede *pozdravljam* umanjka glas *j* oziroma se ga ne sliši. Glede na to, da je bilo vprašanje zastavljeno brez drugih jezikovno-slogovnih posebnosti predvidevam, da je to vprašanje voditelj še prebral z bobna.

V studiu **pozdravljam** ministrico za zdravje Milojko Kolar Celarc. Dober večer gospa ministrica.

To ni edini primer, kjer se ni dobro slišalo enega od glasov. V nadaljevanju oddaje večkrat zasledimo izpuščen glas *j* pri različnih besedah (npr. *Zemlje, okoljevarstvenih*). Glede na to, da voditelj gleda v kamero in govori, lahko sklepam, da se je zgodilo med branim govorom. Zadnja dva zgleda sta iz pogovora z gostjama v studiu.

Dan **Zemle** je (.) planeta na katerem (.) le začasno prebivamo.

Svetovni dan **Zemle** zaznamujemo danes.

A tudi delovanje **okolevarstvenih** organizacij je ogroženo /.../

/.../ praznujemo oziroma obeležujemo Dan **Zemle** se vprašamo, pa kaj so najbolj žgoče teme?

8.1.4 Branje voditelja D

Začetek oddaje je očitno zmotil boben ali nepripravljeno besedilo na njem, ker je na sredini prve povedi in napovedi voditelj pogledal na listke, ki jih ima v rokah in začel brati besedilo z njih. Kar zmoti je beseda *verjetno*. Ko bi pisali besedilo, bi le navedli, da so sodniki *ugotovili bistvene kršitve v postopkih*. Voditelj je vmes izrekel še besedo *verjetno*. Verjetnosti tukaj ni oziroma jo je zelo malo, kajti obdolženca ne izpustijo kar tako na prostost. Zato lahko predvidevam, da je bilo to neke vrste voditeljevo mašilo, da je potem lažje vodil in govoril dalje. Pred besedo *verjetno* je namreč moral poiskati prav to besedilo na svojem listku.

Bine Kordež po 16-mesecih zapora od sinoči na prostosti, saj so vrhovni sodniki (...) **verjetno** ugotovili bistvene kršitve u postopkih.

Ob koncu te napovedi voditelj zamenja listek v roki, začne brati drugo napoved, medtem ugotovi, da so boben z besedilom pripravili in ne pogleda več na listek. Vmes je želel izgovoriti že Nemčijo, ker se sliši Ne, potem nadaljuje najprej s Slovenijo in Nemčijo.

Na srečanju Miro Cerar, Angela Merkel izkazana naklonjenost krepitevi stikov med **Ne**, Slovenijo in Nemčijo.

Pri branju napovedi in v primerjavi z ostalimi tremi voditelji ima voditelj D še malo bolj upočasnen govor. Tudi poudarkov je nekoliko več.

NAGLAŠEVANJE

Opažam, da je pri analizi branega govora zelo malo odstopanj od norme pri naglaševanju. Pri branju prve napovedi za prispevek se pojavita šele pri voditelju D besedi, ki sta drugače naglašeni kot to predvideva SSKJ. To sta besedi *zapor* in *sodba*. Voditelj je ti dve besedi izrekel z ožino in ne širino. Najverjetneje gre za izhajanje iz zasebnega govora voditelja, to naglaševanje mu je bolj blizu in ga zato večkrat uporablja na ta način. Odstopanj od knjižno predvidenih vzorcev je na splošno v tem gradivu zelo malo, skoraj zanemarljivo.

Kot smo pozno sinoči sporočili u Odmevih, je bil Kordež po 16 mesecih nepričakovano izpuščen iz **zapóra** na Dobu /.../

To je danes pojasnilo, da **sódba**, izrečena Kordežu, ni razveljavljena /.../

POPRAVLJANJA

Zdi se, da je besedilo in vprašanje za novinarko na terenu brano. Včasih zaradi lažjega snemanja ali morda tudi že vnaprej posnetega pogovora določijo vprašanja. Zato je še toliko bolj pomembno, da se jih voditelj drži. V teh primerih imajo v studiu kamero, ki ima prav tako boben, s katerega lahko voditelj bere z njega. Gledalci ne vidijo voditeljevega obraza in oči, spremljajo ga od zadaj, na ozadju pa lahko vidijo novinarja ali gosta, ki odgovarja na vprašanja. Glede na to, da delujejo vprašanja zastavljena bolj tekoče, brez daljših premorov, drugih značilnosti prostega govora, lahko sklepamo, da gre za brani govor. Voditelj se vmes popravi in nadaljuje s spraševanjem.

Omenila si srečanje obeh finančnih ministrov **na nem, na njem** je bila tema tudi naš primanjkljaj, ki ga bo letos kar za 1,2 milijarde, ki ga pač z veliko težavo spravljamo v priporočene tirnice.

8.2 UGOTOVITVE ANALIZE BRANIH GOVOROV

Pri analizi branih delov voditeljev informativne oddaje Odmevi, sem ugotovila, da prihaja do malenkostnih odstopanj v branju voditeljev, ki so praktično zanemarljivi.

Kar zadeva glasovno, oblikoslovno in naglasno podobo je bilo zelo malo odstopanj od predvidene knjižne rabe, ki je kodificirana. Pri enem voditelju se je zgodilo, da je dve besedi drugače naglasil. Nekaj popravljajna lahko zaznamo, a gledalca ne zmotijo pri razumevanju vsebine. Eden od voditeljev se med branjem niti ni vračal in popravljaj, ko je izrekel nejasno besedo. Menim, da bi v nasprotnem primeru gledalca prej zmotilo, če bi se voditelj za vsako manjšo napako pri izgovorjavi popravljaj. Lektor je načeloma zadnja oseba pred snemanjem, ki gre skozi vse napovedi in hkrati opozori, označi naglase, da voditelj nima dvomov pri branju, ko gre oddaja v živo.

Na leksikalni ravni je nekaj odstopanja, saj si voditelji v osnovi napovedi za prispevke ali goste sestavijo sami. V nekaj primerih pa tudi novinarji, ki pokrivajo določeno področje in hkrati pripravijo televizijski prispevek ali vest, posredujejo voditelju predlog napovedi. Voditelj jo prebere in si jo preoblikuje po svoje. Na tej točki že lahko govorimo o samem stilu voditelja, ki si prilagodi besedne zveze ali celotne povedi. Podobno kot za radio ugotavlja Lengar Verovnik (2016, str. 321) sem sama ugotovila pri televiziji. Televizijski voditelji ustvarjajo svoj individualni (jezikovni) stil znotraj

medija, a imajo še vedno dovolj maneverskega prostora za lastno interpretacijo in izražanje. Navsezadnje se od voditelja tovrstne informativne oddaje pričakuje, da z obvladanjem jezika razumljivo, jasno, a hkrati s svojim razmišljanjem piše besedila. Med braniim govorom pri voditeljih sem zasledila različne oblike metafor, publicizme, aktualizme, pri enem od voditeljev tudi diskurzne označevalce, ki navsezadnje brano besedilo omehčajo, da ne deluje tako prebrano. Vsekakor pa je skupno vsem štirim voditeljem, da njihova besedila ne zvenijo prebrana. Verjetno se v osnovi, kot sem predvidevala, že pri teoretičnem delu držijo »načela 'pisanje za uho' oziroma 'pisanja z ustnicami'« (Lengar Verovnik, 2016, str. 320).

Skladnja branih delov je dovršena, brez večjih popravil ali ponavljanj voditeljev. Se zgodi, da kateri od voditeljev med oddajo kaj narobe ali nerazumljivo prebere, a v primeru, da je napaka manjša, se nihče od voditeljev ni popravil. Za tekočnost in razumevanje gledalca je to celo boljše, ker lahko sledi vsebini in je celoten kontekst novice tisti, ki je ključen.

Za interpretacijo besedila je, poleg že naštetih značilnosti, še kako pomembna tudi stavčnofonetična podoba. Prav poudarki, premori in hitrost govora so tisti, ki naredijo voditeljevo napoved dinamično in razumljivo. Vsi voditelji uporabljajo poudarke pri tistih informacijah, ki so pomembni za gledalčevo razumevanje. Premori so na mestih, kjer se pričakujejo, zato napoved in voditeljev govor ne deluje prebrano. Brani govor je pri vseh voditeljih tekoč, dovršen in jasen.

8.3 ANALIZA PROSTEGA GOVORA

Pri analizi prostega govora voditeljev, t. j. delov oddaje, kjer se voditelji pogovarjajo z gosti v studiu, terenu ali novinarji, pričakujem več jezikovnih značilnosti, ki bodo jasno pokazale, da je prosti govor voditeljev v informativni oddaji Odmevi poleg nekaterih skupnih jezikovno-stilnih značilnosti tudi individualen.

8.3.1 Prosti govor voditelja A

Pri nadaljnjem analiziranju govora voditelja sem opazila, da je prišlo do malenkostnih odstopanj voditeljevega govora pri pogovoru z gostom v studiu. Voditelj je imel v studiu gosta nasproti sebe, se z njim pogovarjal in vmes pogledoval na ozadje, kjer so se izpisovali podatki in so se pokazale grafične podobe. Pred seboj je imel računalnik in listke, s katerimi si lahko pomaga pri spraševanju in pogovoru z gostom. Za primer vzemimo krajši govor voditelja:

No, da spomnimo ne, videli bomo tri predsednike vlade u obdobju, ki ga je obravnavala revizija... (.) **to so Janez Janša dvakrat**, aktualni predsednik države Borut Pahor in Alenka Bratušek. In pet pristojnih ministrov () v šestih letih...**vseh tri bomo, vseh pet** jih bomo še videli. Vsi se seveda sklicujejo na to, **češ ja**, moj mandat je trajal približno leto dni. Podobnik, Erjavec, Žarnič, Bogovič, eee, Židan, dva sta prav zdaj še vedno **eee**, ministra. Je to problem, da ministrstvo ni bilo **eee**, dobro vodeno, (.) je problem na nižjih ravneh?

Pri tem odstavku govora in besedila lahko opazimo, da je voditelj govoril z nekoliko daljšimi premori, povedi imajo zamenjan besedni vrstni red – razporeditev glavnih in odvisnih stavkov je drugačna. Besedilo očitno ni bilo napisano, temveč tvorjeno kot prosti govor. Vmes se voditelj popravi, ima vrinjene stavke, uporablja diskurzne označevalce. Že neverbalna govorica telesa nakazuje, da voditelj pri tem vprašanju ni bral z bobna. Pri *predsednikih vlade* je pogledal na ozadje in čakal, da iz režije grafično pokažejo sliko. Z njo si lahko tudi voditelj pomaga pri govoru, navsezadnje deluje tudi bolj logično in smiselno za gledalca, ker lahko gleda in posluša vsebino ter lažje, hitreje razume povedano. V tem vrstnem redu, kot so bili napisani, jih je voditelj tudi prebral. Enako je bilo pri *ministrih*, kamera je pokazala tudi bližnji kader voditelja, videlo se je, da gleda sogovornika v oči in ne bere z bobna ali ozadja.

ZAMENJAN VRSTNI RED BESED IN VRINJENI STAVKI

Pri govoru in naštevanju je zamenjal vrstni red, običajno bi zapisali npr. dvakrat Janez Janša namesto Janez Janša dvakrat, kar nakazuje na prosti govor in ne branje. Voditelj se je med govorom popravil, ker je narobe povedal podatek. Pri zapisanem govoru se težje zgodi, da voditelj prebere napačno številko. Najprej je rekel *vseh tri bomo*, takoj zatem je popravil v *vseh pet jih bomo še videli*. Gre preprosto za napako, ki se lahko pri prostem tvorjenju besedila in hkrati pri razmišljanju, kaj boš v vlogi voditelja naprej vprašal ali povedal, zelo hitro zgodi. Za gledalca to ni moteče, ker razume, kaj je želel voditelj povedati.

/.../ **to so Janez Janša dvakrat**, aktualni predsednik države Borut Pahor in Alenka Bratušek. In pet pristojnih ministrov () v šestih letih...**vseh tri bomo, vseh pet** jih bomo še videli.

Tudi pri spodnjem odstavku besedila lahko opazimo zamenjan vrsti red besed, vrinjene stavke, kar nakazuje na prosto govorjenje voditelja. Najprej začne s številko, šele potem pojasni za kakšno številko gre, nadaljuje z besedilom in pri zapisanem govoru bi najverjetneje nadaljevali s tem, da jih kar *51 milijonov ne bomo uporabili*, voditelj pa v tem primeru ta podatek pove čisto na koncu. Uporabi

tudi bolj ekspresivno izrazje *vreči v zrak*, kar po SSKJ-ju pomeni, dati denar za nekaj nekoristnega, nesmiselnega. V isti povedi je dodal tudi nezaznamovan izraz, da jih *ne bomo uporabili*.

No, čeeeee, spet govoriva o številkah, **73** - recimo temu evropskih – milijonov **je bilo** tedaj na voljo. Obstaja velika verjetnost, da jih bomo () in to bomo videli, **51** milijonov (...) **vrgli v zrak** oziroma ne bomo uporabili.

DISKURZNI OZNAČEVALCI

Če smo pri branem besedilu ugotovili, da voditelj doda diskurzni označevalec *no*, je pri prostem govoru opazna uporaba polglasnika. Iz analize je sklepati, da ga voditelj uporabi takrat, ko potrebuje čas za razmislek. Diskurzni označevalci ali polverbalne prvine, so večinoma medmeti: *ja, mhm, aha, aja, no, eee*. Mednje se uvrščajo tudi prvotni prislovi (*zdaj, dobro*), glagoli (*poglejte, mislim*), členki (*ja, ne*) – seveda le v primeru, ko so dejansko rabljeni v vlogi diskurznih označevalcev (Lengar Verovnik, 2012, 81–82). Imajo »pomembno pragmatično vlogo, saj povezujejo vsebino, organizirajo potek diskurza, izražajo odnos do sogovornika, do vsebine itd.« (Verdonik, Žgank, 2007, str. 19–20). Značilnost diskurznih označevalcev je, da »k vsebini diskurza ne prispevajo nič ali skoraj nič, imajo pa pomembno pragmatično vlogo, saj povezujejo vsebino, organizirajo potek diskurza in pomagajo razvijati odnos med sogovornikoma, izražajo odnos do sogovornika, do vsebine itd.« (prav tam).

Em, kako pomen???() dogodek eh, je to »izkrcaje« za vas kot znanstvenika in znanost nasploh?

Ampak sonda ima nekaj težav zzz harpunami, se pravi **eee**, da bi se prav pritrdila na ta komet. Jo lahko preprosto odpihne?

Eee, zdej koliko časa bo sonda **eee**, lahko **eee**, posredovala podatke in kam sploh gre ta komet?

SAMOGLASNIŠKI UPAD

Beseda *zdej* je na prvi pogled polnopomenski časovni prislov, a tudi v našem primeru ga lahko, tako kot ugotavlja Lengar Verovnik (2012, str. 68), interpretiramo kot diskurzni označevalec. Gre torej za prvino s primarno pragmatično vlogo in ne za bistven del propozicijske vsebine. V primeru, da bi *zdej* izpustili iz primerov, se sama vsebina ne bi spremenila. Nesporno vlogo diskurznega označevalca imamo v primerih:

Eee, **zdej** koliko časa bo sonda eee, lahko eee, posredovala podatke in kam sploh gre ta komet?

A propos vodni sklad, **zdej** država v šestih letih, ki ste jih obravnavali ni pobrala, preprosto ni pobrala za 16 milijonov koncesnin /.../

PONAVLJANJA IN POPRAVLJANJA

Voditelj je tudi ponavljal, ker se mu je zdelo pomembno in še enkrat izpostavil rečeno. Pri branem govoru bi manj verjetno voditelj rekel, da *država ni pobrala denarja*. Najverjetneje bi to personifikacijo lektor spremenil. Je pa dal voditelj gledalcu nakazal, da ni dobesedno mislil, da *ni država pobrala denarja*, temveč njeni voditelji in odgovorni.

A propos, vodni sklad, **zdej država** v šestih letih, ki ste jih obravnavali **ni pobrala, preprosto ni pobrala** za 16 milijonov koncesnin, eee, to je naslednja številka, ki jo izpostavljamo.

Voditelj v naslednjem primeru uporabi še publicističen primer zaključevanja pogovora *pod črto* kar pomeni: ob koncu bi še dodal, pripomnil. Da gre za prosti govor nakazuje, da kot govorec večkrat – zaradi razmišljanja in sprotnega tvorjenja besedila – ne vemo natančno, kako bomo zaključili poved. Zato se zgodi, da se voditelj popravi v eni besedi, ker uporabi denimo ednino namesto množine, drugo sklanjatev ali spol, ipd.. Vse to se pri branem in zapisanem govoru ne zgodi, izjema je besedilo, ki ga novinar narobe prebere in se popravi. A načeloma je vse tekoče napisano: npr. v pravih sklanjatvah, da voditelja med samim branjem ne zmede. Dopuščam pa možnost, da je voditelj dobil še kako misel, kaj je dober strokovni projekt in je želel hkrati tako gostu kot gledalcem povedati, da je dober projekt hkrati še dobro utemeljen, in je zato svojo misel sproti dodal.

Pod črto, () manjka torej politične volje, zato da se omogoči več **dobrih, dobro utemeljenih** strokovnih projektov?

VEČ PREMOROV IN UPOČASNJEN GOVOR

Kar se opazi pri pogovoru z gosti v studiu je malenkostno upočasnjen govor, ki pa je še vedno tekoč. Pri branih napovednih se voditelj ni tolikokrat ustavil, uporabil je krajše premore. To nakazuje, da potrebuje morda malo več časa za razmislek, saj prosto govori. Poudarjam pa, da za gledalca to ni moteče in ne vpliva na samo razumevanje novice ali vsebine. Premori so lahko tudi orodje za vzpostavljanje dramatičnosti in pritegnitev gledalčeve pozornosti.

8.3.2 Prosti govor voditelja B

Pri prostem govoru opazimo skladijske značilnosti in razlike v primerjavi z branim govorom. Več značilnosti, ki nakazujejo, da gre za prosti govor. Navsezadnje je bilo to tudi pričakovati, glede na to, da je imel analizirani voditelj v tej oddaji dva pogovora o popolnoma različni temi z dvema gostoma, skupno štirimi. Priprava na oddajo je toliko večja, še posebej takrat, ko gre za pogovor o visoki politiki ali morda o malemu človeku manj vsakdanjih stvareh (denimo pravni in politični pogovori). To tudi voditelj že uvodoma omeni, da bodo skupaj z gosti poskušali razložiti, da bo gledalcem pojasnjeno.

VRINJENI STAVEK

Pri tem zgledu opazimo več značilnosti prostega govora, ki jih v branem govoru predhodnjega analiziranega voditelja A nismo zasledili. Najbolj opazen je vrinjeni stavek s komentarjem voditelja. Gre za aktualiziran del povedi, ki je odgovor na prejšnji odziv gosta v studiu. Gledalec dobi občutek spontanosti in sproščenosti voditelja. Na prosti govor nakazujeta tudi diskurzni označevalec *ne* in počasnejša hitrost voditeljevega govora.

Dobro, gospoddd Bahovec **ne, da me ne boste spet pošiljali vremenoslovcem ne**, ampak malo burje se zdi, bi bilo (...) v Cerkvi glede na finančne škandale, ki so se zgodili (.) dobrodošle?

NEDOKONČANJE POVEDI OZ. STAVKA

Pri pogovoru z gostoma voditelj B v par primerih ni zaključil svoje povedi, ker je pustil gostu, da govori dalje. Pri prvem zgledu je besedo prepustil gostu že takoj na začetku povedi.

Gospod, eee, (...) izvolite.

In v tem procesu (...) ↑

Spraševal sem samo po vašem mnenju ja, (...) gospod Pirnat, ja.

POPRAVLJANJA

Pri spraševanju in tvorjenju drugega vprašanja opazimo popravljaje. Hkrati lahko v tej povedi že zaznamo spremembe v skladnji govora. Pri voditeljevem govoru je prišlo do popravljanja v naglaševanju besede *resen*, voditelj se je hipoma popravil pri izgovoru. Medtem ko je v nadaljevanju govora rekel *provici* namesto *pravico*, se ni popravil. Gledalec je lahko razumel, kaj je želel voditelj reči in posledično vprašati. Očitno se tudi voditelju ni zdelo smiselno popravljati.

Na začetku povedi lahko slišimo polglasnik, ki ga uvrščamo med diskurzne označevalce. Govor je še nekoliko upočasnen, s krajšimi premori. Da gre za prosti govor nakazuje veznik *in*, zdi se, kot da

voditelj našteva razloge in jih na ta način povezuje med seboj. Pri zapisanem besedilu verjetno ne bi zapisali na ta način: /.../ *in da to zahteva hitro in učinkovito varstvo, in ker tega ni bilo, so razsodili tako kot so*. Uporabili bi bolj tekočo poved, z manj vezniki: /.../ *ker ni bilo hitrega in učinkovitega varstva, so ustavni sodniki razsodili tako kot so*.

Gospod **eee** Krivic, ustavni sodniki so presodili, da gre za **rêsen, résen** poseg v pasivno voliuo **provico**, in da to zahteva hitro in učinkovito varstvo, in ker tega ni bilo, so razsodili tako kot so.

ODSOTNOST POPRAVKA

Voditelj je rekel *ta*, čeprav naj bi bilo *tam*, lahko gre za hitro izgovorjavo, da se glasu *m* na koncu ni slišalo, je pa jasn pomen povedi. Nejasno je izgovoril besedo, ki je ni popravil.

Ta naj bi po njihovem nastale nepopravljive (.) posledice.

Prav gospoda, »odločitev je seveda povzročila, vsi smo danes popoldan ??? **slišali**«, celo kopico političnih odmevov.

SAMOGLASNIŠKI UPAD

V vnaprej nepripravljenem (nebranem) govoru pride do reduciranih nepopolnih oblik, ki so nastale kot posledica moderne vokalne redukcije (Lengar Verovnik, 2012, 67–68). Poleg kratkega nedoločnika sem umestimo še: *tud, al, blo, sej, tam, kakšn, vās, čas, jst, tle, žou, prou*. V mojih zgledih se največkrat realizira *zdej* namesto *zdaj*. Na prvi pogled bi lahko določili, da opravlja funkcijo polnopomenskega časovnega prislova, besedo pa lahko interpretiram kot diskurzni označevalec. Če bi iz zgledov izpustili *zdej* se pomen in vsebina ne bi spremenila.

Tej odločitvi je **zdej** ustavno sodišče nasprotovalo. Reklo je, nekoliko poenostavljeno: ni bila pravilna, je (...) sporna.

Mhm, poglejte gospoda, **zdej** si ljudje to (...) začasno odredbo razlagajo na dva načina /.../

Ja, povejte mi samo še to, **zdej** se bo u parlamentu (...) spet verjetno razvnela bitka /.../

Zdej jih bomo (..) nekaj videli (..) i-n po-tem nadaljujemo.

ZAMENJAN VRSTNI RED BESED

Pri skladnji je kaj hitro opaziti, ali voditelj bere ali ne. Zamenjam vrstni red se pojavi, ko ima voditelj pred seboj podatke in je bolj osredotočen nanje kot pa na tvorjenje povedi. Iz našega zgleda umanjka ena beseda, kakšno je bilo sodišče, ampak iz povedanega podatka lahko gledalec sklepa, da je šlo na tesno pri odločitvi sodišča. Če bi zapisali vprašanje, bi se verjetno glasilo: »*Odločitev sodišča je bila pri tem vprašanju 5 proti 4, gospod Krivec, kako to komentirate?*«.

Ampak pogledjte, ravno pri tem vprašanju je **bilo sodišče najbolj**, (...) **5 proti 4**, je bila ta odločitev gospod Krivic, ne.

Da voditelj ni bral vprašanj nakazuje tudi naslednji primer.

Ustavni sodniki so rekli, **tako po logiki razumemo stvari**, niste imeli prav.

BESEDILNI AKTUALIZATORJI

Pri voditelju B se pojavijo besedilni aktualizatorji, leksikalno sredstvo *neko*, ki opravlja vlogo kazalcev na konkretnost. Sem štejemo rabo aktualizatorjev *tak, tist, un, en, nek(i), tale, ta*. V spontanem zasebnem govoru so zelo pogosti, v pisnih (knjižnih) besedilih naj bi bila njihova raba opazna in zaznamovana (Smolej 2006, v Lengar Verovnik 2012, str. 91–92). Nakazuje na to, da je voditelj izhajal iz svojega zasebnega govora in ni bral vprašanja.

Ali vi prevzimate **neko** strokovno odgovornost?

Svetovali ste **neko**, ne ravno neustavno, ampak temu podobno dejanje.

DISKURZNI OZNAČEVALCI

Voditelj v prostem govoru uporablja kar nekaj diskurznihih označevalcev. Niso moteči za gledalca, besedilo in sam govor, zaradi njih pogovor deluje bolj spontan. Mednje uvrščamo *ja, dobro, pogledjte, mhm*, največkrat se tudi pri tem voditelju pojavi *ampak*. Nekajkrat sem zasledila *polglasnik*, a ni tako izstopajoč. Zanimivo je, da se pri tem voditelju pojavita na začetku povedi v dveh primerih dva diskurzna označevalca hkrati (*Ampak pogledjte*).

Ja, pa vi gospod Capuder, vidite kaj kar bi bilo v osnovi ne-rešenega med državo in Cerkvijo?

Dobro, povejte mi to prosim.

Pogledjte, vsi sodniki razen Jana Zobca so tudi menili /.../

Ja, povejte mi samo še to, zdej se bo u u parlamentu spet verjetno razvnela bitka /.../

Mhm, pogledjte gospoda, zdej si ljudje to začasno odredbo razlagajo na dva načina /.../

Ampak bili ste mnenja, da lahko s tem odvzemom mandata **ne** nastanejo **nepopravljive** posledice, ne?

Ampak pogledjte gospod Pirnat, se bom še enkrat **logično** vrnil na vprašanje, ki sem vam ga /.../

Ampak pogledjte, ravno pri tem vprašanju je bilo sodišče najboljjjj /.../

Ampak nekaj moramo gledalcem vendarle pojasniti, ne.

Ampak vendarle, za laično javnost, za običaj-nee državljanke /.../

8.3.3 Prosti govor voditelja C

Pri voditelju C je več značilnosti prostega govora kot pri prejšnjih dveh voditeljih, ki smo jih analizirali. Na ta način prej in lažje ugotovimo, da gre za prosti govor. Zasedimo počasnejši govor z več premori, uporabo polglasnikov in drugih diskurznihih označevalcev, manj poudarjenih besed, več vrinjenih stavkov, skladnja povedi je manj povezana, leksika je drugačna kot pri branem govoru.

DISKURZNI OZNAČEVALCI

Diskurznihih označevalcev je kar nekaj pri voditelju C. Pri postavljanju drugega vprašanja gostji v studiu se pojavi polglasnik, ki opravlja vlogo diskurznehih označevalca. Sicer sem ga našla še kar nekajkrat v govoru tega voditelja. Pri zastavljanju vprašanj sem ugotovila, da je voditelj občutno upočasnili hitrost govora, manj je poudarjenih besed in, kot že omenjeno, tudi diskurznihih označevalci (največkrat polglasnik) se pojavljajo, kar za brani govor ni značilno.

Eee, morda preden se nama pridruži **eee** gost iz Kamnika, samo še to, kateri del tega pravilnika naj bi bil izpeljan do konca letošnjega leta?

Zdaj se nama bo pridružil gospod Sašo Rebolj, direktor Zdravstvenega **eee** doma Kamnik.

Eee, gospod Rebolj, vaše informacije o tem kaj se ukinja u Kamniku, oznaka je **eee**, neprekinjena zdravstvena oskrba.

Eee in statistike je tudi danes predstavljena na tiskovni konferenci, da vsak tretji, ki pride po nujno pomoč je te resnično potreben **eee**, dve tretjini sta pa v bistvu /.../

NEUSTREZNA OBLIKA SAMOSTALNIKA

Pri prostem govoru se napačne rabe besed kaj hitro zgodijo. Pri voditelju C se je zgodilo, da je uporabil skladenjsko neustrezno obliko samostalnika *statistika*, ki je ni popravljal. *Statistika je bila predstavljena* in ne *statistike je tudi danes predstavljena*.

Eee in **statistike je tudi danes predstavljena** na tiskovni konferenci, da vsak tretji, ki pride po nujno pomoč je te resnično potreben eeee, dve tretjini sta pa v bistvu, () če damo v navednice lažni alarmi.

IZPUSTITEV GLAGOLA

Voditelj je pri naslednjem primeru izpustil glagol, ki bi gledalcu in navsezadnje tudi gostu pojasnil, kaj naj naredi. A je iz preostalega pogovora razvidno in razumljivo, da se od gosta pričakuje naj pove, komentira, oceni ipd..

Gospod Rebolj naj zdej ??? na to ločitev.

SAMOGLASNIŠKI UPAD

Ena od značilnosti prostega govora je samoglasniški upad. Kot sem že pri prejšnjih voditeljih ugotovila, se je tudi pri voditelju C pokazalo, da je prišlo v več primerih do samoglasniškega upada. So se pa tu pojavili tudi drugi upadi; poleg *zdej*, še *prov*, *jst*, *blo*.

Prov, mi bomo to spremljali.

Po, **jst** verjamem, po napornem dnevu.

To bi **blo** moje zadnje vprašanje, to kar ste omenili /.../

Pri voditelju C se je samo dvakrat pojavila izgovorjava besede *zdej* namesto *zdaj*.

Gospod Rebolj naj **zdej** na to ločitev.

Dobro, gremo pa **zdej** k finančnemu položaju.

POPRAVLJANJA

Med postavljanjem vprašanja gostu predvidevam, da želi voditelj izgovoriti *ukinja*, pa se je medtem odločil, da bo še pojasnil, kje je gost zaposlen.

Torej, ali vi veste, kaj se pravzaprav **uk...** u **Kamniku** v vašem zdravstvenem domu spreminja, ali se kaj **ukinja**, rekli ste, če se bo taka nujna oskrba kot jo imate zdaj ukinila /.../

BESEDILNI AKTUALIZATORJI

Pri voditelju C se v več primerih pojavi besedilni aktualizator. Kot sem navedla pri voditelju B, gre za leksikalno sredstvo, ki opravlja vlogo kazalcev na konkretnost. V spontanem zasebnem govoru so zelo pogosti. Od tu lahko sklepam, da je voditelj prosto govoril.

Torej **take** oskrbe kot jo imate zdaj, pravite da veliko bolnikov oskrbite na domu (...) in v zdravstvenem domu, kaj se bo s tem spremenilo?

/.../ če se bo **taka** nujna oskrba kot jo imate zdaj ukinila /.../

Preden preidemo na te, na **ta** finančni položaj, gospa Brecej, ko praznujemo oziroma obeležujemo Dan Zemle se vprašamo

ZAMENJAN VRSTNI RED BESED

Pri tem odlomku pogovora z gostjama v studiu, voditelj ponovni enako kot pri branju napovedi na začetku oddaje – umanjka glas *j* pri besedah Zemlja in okoljevarstvenih. Pri drugem delu govora, bi lahko skrajšali vprašanja in ju bolj povezali med seboj. A prav to dopolnjevanje z dodatnim vprašanjem nakazuje na prosti govor. Tekočnosti in dovršenosti je manj, zaradi česar sklepamo, da gre za prosti govor. Zapisano vprašanje bi se najverjetneje glasilo: "*Ko se pogovarjamo o okoljevarstvenih temah, me zanima, katera je za vas tista najbolj žgoča?*" Je pa v vlogi gledalca moč opaziti, da je v času snemanja pogovora voditelj pogledoval navzdol proti tlom in proti gostji, kar nakazuje, da ni bral vprašanj, ampak ga sproti tvoril in razmišljal.

Preden preidemo na te, na ta finančni položaj, gospa Brecej, ko praznujemo oziroma obeležujemo Dan Zemle se vprašamo, pa kaj so najbolj žgoče teme? Ko se pogovarjamo o **okolevarstvenih** temah? =Katera je za vas recimo?

NEDOKONČANJE POVEDI

Pri podatkih je opaziti, da nekaj manjka in da poved ni dokončana. Voditelj je bil verjetno osredotočen na podatke in pri tem pozabil povedati, kaj pomenijo povedani odstotki. Sicer omeni, da so spodbudni in da so se povišali s 23 na 40 odstotkov. Gledalec, ki spremlja in posluša mu je jasno, da je voditelj želel izpostaviti in poudariti to, da smo ljudje začeli bolj pridno ločevati odpadke. Informacija je razumljena iz konteksta, a pri zapisanem besedilu bi bil še glagol, ki bi povedal, kaj se je s temi odstotki zgodilo. Razporeditev glavnih in odvisnih stavkov bi bila drugačna.

Tukaj je, tukaj je nekaj zelo spodbudnih podatkov ne, **če so te številke, čisto zadnje s 23 odstotkov na 40 odstotkov ločevanja odpadkov**...ponekod, v najbolj pridnih občinah, pišete, ugotavljate, **celo 80 odstotkov.**

8.3.4 Prosti govor voditelja D

Pri voditelju D sem enako kot pri prejšnjih treh voditeljih zaznala, da je prosti govor v primerjavi z njegovim branim govorom drugačen in naslednje izpostavljene jezikovne značilnosti, ki sem jih pri analizi ugotovila, so zapisane v nadaljevanju.

ZAMENJAN VRSTNI RED BESED, VRINJENI STAVKI

Ponovno se je tudi pri četrtem analiziranem voditelju Odmevov pokazalo, da je prosti govor prisoten pri zastavljanju vprašanj gostom v studiu. Voditelj je podatek in informacijo iz prispevka novinarja poudaril in povzel, šele nato nadaljeval z zastavljanjem vprašanja. Vmes je nekoliko več premorov. Pogled voditelja je usmerjen desno navzdol, sam pa je osredotočen na postavljanje vprašanja gostu.

To torej pomeni da, **če smo slišali prej**, da naj bi vrhovno sodišče v roku meseca dni **objavilo** svojo odločitev, da () skoraj gotovo se, () po tej odločitvi (..) gospod Kordež ne bo več vrnil na Dob.

DISKURZNI OZNAČEVALCI

Pri voditelju D sem ugotovila, da uporablja nekoliko manj diskurzni označevalcev kot ostali voditelji. Nekaj primerov je izpisanih, v večini primerov gre za uporabo polglasnika.

Mhm, če se prav spomnim je **eee**, višje sodišče celo zvišalo kazen iz petih let na šest let in **eee** 5 mesecev /.../

Eee, ali je mogoče, da je tudi to povišanje kazni iz pet na šest in 5 mesecev sporno?

Eee, slišali smo že v prispevku, (.) če bo sodba že razveljavljena /.../

Še zadnje vprašanje...eee, Nemčija () je () v valu stavk, eee, napovedi o njeni gospodarski rasti

NEUSTREZNA OBLIKA SAMOSTALNIKA

Uporaba neustrezne oblike samostalniškega zaimka *pri njem* in *ne pri njemu*. Če bi zapisali to poved, bi se po vsej verjetnosti glasila: "Očitajo mu, da je oškodoval Merkur s tem, ko je prodal ...".

Pri njemu je pač očitek, da je oškodoval Merkur s tem, ko je prodal trgovski center Primskovo.

SAMOGLASNIŠKI UPAD

Pri voditelju D ni bilo veliko samoglasniških upadov, le v enem primeru, kjer je voditelj uporabil *zdej* namesto *zdaj*. Samoglasniški upad se je pojavil še pri *ima*.

Ali **zdej** lahko vrhovno sodišče v svoji razla-gi vendarle odpre tudi kakšno vsebinsko vprašanje, recimo ali so bile te poteze, ki so Kordežu očitane res neka protipravna dejanja.

Voditelj je rekel *ma* namesto *ima*, izpuščen je glas *i*. Velikokrat tudi v zasebnem govoru skrajšamo besedo in izrečemo samo *ma*, najverjetneje je v tem primeru voditelj izhajal iz zasebnega govora.

Ma kakšne (.) posledice?

BESEDILNI AKTUALIZATORJI

Pri voditelju D se v eni povedi pojavita dva besedilna aktualizatorja, ki prav tako nakazujeta na prosti govor, saj gre za značilnost iz zasebnega govora.

/.../ recimo ali so bile **te** poteze, ki so Kordežu očitane res () **neka** protipravna dejanja.

NAGLAŠEVANJE

Med postavljanjem vprašanja gostu je voditelj napačno naglasil besedo *zneska*, SSKJ predvideva rabo z ožino *znések – znéska*.. Predvidevamo lahko, da je voditelj začel razmišljati v svojem zasebnem govoru, zato najverjetneje pride do odstopanj v naglaševanju.

/.../ je pa naredilo višje sodišče nekaj drugega, reklo je (..) daaa Binetu Kordežu ni treba plačati (..) nekega **znéska**, mislim da nekaj čez 2 milijona, eee, češ da ni šlo za tovrstno oškodovanje.

POPRAVLJANJA

Pri četrtem voditelju, kot pri ostalih treh, nisem zaznala veliko popravljanj med govorom. V spodnjem primeru gre za popravek iz prislova *verjetno* v samostalnik *verjetnost*. Pri ostalih primerih lahko zaznamo, da voditelj napačno začne in se potem popravi.

Če se bo začelo ponovno sojenje **je pa verjetno, je pa verjetnost**, da bo vse skupaj zastaralo precej velika?

Omenila si srečanje obeh finančnih ministrov **na nem, na njem** je bila tema tudi naš primanjkljaj /.../

/.../ napovedi o njeni gospodarski rasti **so se pripo, so se prepolovile** iz dveh odstotkov /.../

To da ste vi nocoj naša gostja in da ste duhovnica, to je prva razlika **vi, vidna** že na prvi pogled./.../

Pri zastavljanju vprašanj novinarki na terenu se zdi, da je zaradi uporabe polglasnika kot diskurznega označevalca in popravljanja besede, to vprašanje zastavljeno prosto in voditelj ni bral.

Še zadnje vprašanje...**eee**, Nemčija je v valu stavk, **eee**, napovedi o njeni gospodarski rasti so se **pripo, so se prepolovile**. Iz dveh odstotkov naj bi se njena gospodarska rast pomanjšala na en odstotek BDP-ja.

8.4 UGOTOVITVE ANALIZE PROSTIH GOVOROV

Pri analizi prostih govorov voditeljev informativne oddaje Odmevi se je pokazalo kar nekaj značilnosti za prosti govor, poleg tega pa tudi individualne posebnosti voditeljev. Skupne značilnosti, ki so se pojavile pri vseh štirih voditeljih so: diskurzni označevalci, samoglasniški upadi, zamenjan vrstni red besed, popravljanja, besedilni aktualizatorji in upočasnjena hitrost govora z več premori.

Pri glasovni, oblikoslovni in naglasni podobi je kar nekaj značilnosti za prosti govor. Pri vseh voditeljih se je pojavil samoglasniški upad, in sicer beseda *zdej* namesto *zdaj*. Po zgledih sodeč ni šlo za polnopomenski časovni prislov, temveč lahko *zdej* interpretiramo kot diskurzni označevalec, kot prvino s primarno pragmatično vlogo. Podobno v svoji raziskavi ugotavlja Lengar Verovnik (2012, str. 68). Pri voditelju C se je pokazalo nekoliko več samoglasniških upadov (*prov, jst, blo*), kot pri drugih voditeljih.

Na ravni leksike je v gradivu prisotnih kar nekaj diskurznih označevalcev, v večini primerov gre za uporabo polglasnika. Z njim voditelji pridobijo čas pri spraševanju in razmišljanju med govorom. Niso moteči za gledalca in ga ne odvrnejo od vsebine, niti od spremljanja pogovora. Prav zaradi njih pogovor deluje sproščeno in naravno. Največ diskurznih označevalcev sem našla pri voditelju B. V informativni oddaji je še kako zaželeno, da so voditelji pri besedilih kreativni, da pritegnejo pozornost gledalcev. Tu se je zelo dobro znašel voditelj A, ki rad v svoj govor doda kako metaforo, publicizem, intelektualizem. Neknjižnega izrazja nisem zasledila. Voditelj B je uporabil besedilne aktualizatorje, tudi pri voditelju C in D sem jih nekaj našla. Ti opravljajo vlogo usmerjevalcev ali kazalcev na konkretnost (Lengar Verovnik, 2012, str. 92). V spontanem zasebnem govoru so zelo pogosti, zato lahko sklepam, da so voditelji v teh primerih zagotovo prosto govorili.

Za razliko od branih delov v oddaji, kjer so besedila tekoča in dovršena, lahko kaj hitro ugotovimo, kdaj voditelj prosto govori. Prav pri vseh voditeljih se je najbolj pokazalo na skladnji. Značilnosti, ki sem jih v gradivu našla so: popravljanja pri besedah, v nekaterih primerih se voditelji tudi niso popravili (voditelj A in B), se pravi odsotnost popravka, občasno so tudi kaj ponovili. Voditelji delujejo bolj spontano, več je nedokončanih povedi, vrinjenih stavkov in zamenjanih vrstnih redov besed.

Ključne za prosti govor so prav stavčnofonetične prvine. Za razliko od branega govora se pri prostem govoru pojavlja več nedokončanih skladenjskih zgradb z zamenjanim besednim redom. Največ primerov sem zasledila pri voditelju C, ki je občasno izpustil tudi besedo, ki bi še dodatno pojasnila, kaj želi vprašati. Vseeno pa se realizacija pri vseh voditeljih približuje smiselnemu in logičnemu razmišljanju in nikakor ne vpliva na razumevanje gledalca. Tudi v vsakdanjem prostem govoru uporabimo več besed, da nekaj povemo in nimamo vedno organiziranih mislih, ko se pogovarjamo. Zato delujejo voditelji zelo naravno in sproščeno, z dodatnimi poudarki in upočasnjenim tempom govora pa le še bolj izpostavijo tisto, kar se jim zdi pomembno za razumevanje. Vse to nakazuje, da se voditelji približujejo prostemu zasebnemu govoru.

8.5 ANALIZA PREHODOV BRANJA IN PROSTEGA GOVORA

Vsi voditelji so spretno krmarili med branimi deli in prostim govorom, za lažje prehode med načinoma govora poskrbi tudi snemanje z več kamerami. Tako se zdi gledalcu prehod iz branega v prosti del še nekoliko bolj tekoč in naraven.

8.5.1 Prehod branje, prosti govor pri voditelju A

Ključna točka pri analiziranju voditeljev je prehod iz branja v prosti govor. Kot gledalec verjetno tega niti ne opazimo, če nismo pozorni na sam govor voditelja in malenkostne spremembe, ki se zgodijo v govoru. Konkretno pri tem voditelju, gre za malenkostna odstopanja pri govoru. Ko denimo prebere napoved, pozdravi gosta, se k njemu obrne, občasno pogleda na računalnik ali list papirja, kjer ima izpisane iztočnice za pogovor in potem nadaljuje s pogovorom. Vprašanja voditelj za goste v studiu tvori sproti in prosto govori. Navsezadnje ne more voditelj vnaprej vedeti, kako se bo povabljeni gost odzval na postavljeno vprašanje, še manj, kako bo odgovoril. Pogovor bi v primeru, da bi voditelj bral vnaprej sestavljena vprašanja, deloval nepovezano. Gledalci bi dobili občutek, da voditelj gosta ne posluša in ne sliši, kaj mu pripoveduje. Drugače je bilo zaznati pri gostih na terenu, ki sta verjetno že vnaprej vedela, kaj bo voditelj spraševal. Novinarica na terenu si je zato lahko okvirno sestavila odgovore in se na javljanje v živo s terena bolj pripravila. Jezikovno-slogovne značilnosti, ki se torej spreminjajo iz branega v prosti govor pri voditelju A so:

- zamenjan vrstni red besed,
- diskurzni označevalci,
- vrinjeni stavki, manj povezane povedi,
- nekoliko upočasnen govor z več premori,
- samoglasniški upad,
- ponavljanja in popravljanja besed.

8.5.2 Prehod branje, prosti govor pri voditelju B

Tudi pri voditelju B opazimo razliko med branjem in prostim govorjenjem v neverbalni govorici. Ko bere, je obrnjen naravnost proti kameri in nagovarja gledalca, njegove oči se pri zelo pozornem spremljanju premikajo levo in desno, kar nakazuje na to, da je besedilo brano.

Morda je bil pri tej analizirani oddaji prehod med branim in prostim govorom še toliko bolj očiten, ker je imel voditelj po dva gosta hkrati v studiu. Zahteva nekoliko več voditeljeve priprave, da oba gosta

pozdravi in pripravi prvo vprašanje za prvega sogovornika, ki bo govoril. V nadaljevanju pogovora se odziva na povedano, povezuje vprašanja z odgovori, kar je v njegovi moči, izve pomembne in koristne informacije za gledalca.

Razliko v branju in prostem govoru opazimo že pred prvim pogovorom z gostoma v studiu. Voditelj v brano besedilo (gleda v kamero) doda *no, pravzaprav jo bosta razložila*. Sklepamo lahko, da je lektor popravil voditeljevo napoved, njemu pa se je zdelo, da je bilo premalo poudarjeno, da jo bosta gosta razložila. Tisti diskurzni označevalec *no*, nakazuje na dodatno pojasnjevanje, kar dvomim, da bi lektor dvakrat uporabil *razlago sodišča* in *razložila*. Voditelj B se ni več toliko držal napisanega besedila na bobnu, ampak je že želel prosto govoriti.

Pri razlagi odločitve Ustavnega sodišča nam bosta pomagala, **no, pravzaprav jo bosta razložila**, gospoda Matevž Krivic in Rajko Pirnat. Dober večer.

Bolj opazne ločnice med branim in prostim govorom so podobne kot pri voditelju A. Nekaj več signalov za prosti govor voditelja B se pozna pri skladnji. Pri branem govoru voditelj gleda v kamero in nagovarja gledalce, pri vseh gostih v studiu je vprašanja zanje tvoril sproti. Lastnosti prostega govora, ki potrjujejo, da voditelj res prosto govori so:

- zamenjan vrsti red besed,
- vrinjeni stavki,
- nedokončanje povedi oziroma stavka,
- besedilni aktualizatorji,
- diskurzni označevalci,
- sprememba hitrosti v govoru,
- samoglasniški upad.

8.5.3 Prehod branje, prosti govor pri voditelju C

Pri analizi voditelja C se še nekoliko bolj pokažejo značilnosti prostega govora, kar nakazuje, da voditelji informativne oddaje Odmevi ne berejo besedila in vprašanj pri pogovoru z gosti v studiu. Pri branju napovedi in govoru voditelja v času, ko je ta obrnjen proti kameri z neposrednim nagovarjanjem gledalca, lahko zdaj z gotovostjo trdimo, da gre za brani del. Izjema so lahko pogovori z gosti in novinarji na terenu, ki se na samo javljanje morda želijo bolj pripraviti in želijo vprašanja vedeti vnaprej. Potemtakem se jih tudi voditelj drži in si jih zapiše v program, ta pa jih potem prek bobna predvaja voditelju. V analizi se je tudi pri voditelju C pokazalo, da pri pogovorih z gostih v studiu

voditelj pogleduje na izpisane iztočnice, informacije na listkih ali računalniku, ki jih/ga ima pred seboj in z njih/njega ne bere dobesedno.

Pri voditelju C lahko torej kot glavne značilnosti pri prehodu iz branega v prosti govor opazimo:

- diskurzne označevalce,
- oblikoslovne spodrsaljaje,
- izpustitev glagola in nedokončanje povedi,
- samoglasniške upade,
- popravljanja,
- besedilne aktualizatorje,
- zamenjan vrstni red besed in
- nekoliko upočasnjeno hitrost govora.

8.5.4 Prehod branje, prosti govor pri voditelju D

Pri voditelju D lahko že pri branem govoru opazimo bolj upočasnjen govor, kar je značilnost tega voditelja. V primerjavi s prostim govorom zato ni opaznejše razlike, saj voditelj enakomerno govori pri obeh govorih. Naglas nekaterih besed je odstopal od tega kar predvideva norma, pojavilo se je tako pri branem kot pri prostem govoru. Voditelj D je imel v studiu le enega gosta, na terenu pa dva. Kot že omenjeno v nalogi, si lahko voditelj za snemanja z gosti in novinarji na terenu pripravi vprašanja in jih bere med samim pogovorom, ker gledalec ne vidi voditelja v oči, temveč le v hrbet ali od strani. Morda je tudi zato nekoliko manj jasnih razlik med branim in prostim govorn in težje določimo, ali je voditelj prosto govoril ali bral. Enako kot pri ostalih treh voditeljih oddaje Odmevi je najbolj opazen prehod iz branega v prosti govor od napovedi do pogovora z gostom v studiu. Pri tem voditeljev prosti govor, poleg neverbalne komunikacije, nakazujejo naslednje značilnosti:

- zamenjan vrsti red besed, vrinjeni stavki,
- diskurzni označevalci,
- popravljanja,
- napačno sklanjanje,
- besedilni aktualizatorji in
- samoglasniški upad.

8.6 UGOTOVITVE ANALIZE PREHODOV BRANJA IN PROSTEGA GOVORA

Analiza prehodov med branimi in prostimi deli govorov je pokazala, da so voditelji spretni pri menjavanju in prehodu načina govora. Gledalec mora biti res pozoren, da opazi razlike. Branje vseh štirih voditeljev deluje sproščeno in naravno, tako kot njihov prosti govor.

9 DISKUSIJA

Informativno oddajo Odmevi so v času raziskovanja in pisanja magistrske naloge vodili štirje voditelji. Za analizo načinov govora sem si izbrala po eno oddajo Odmevi, ki jo je odvodil vsak od njih. Opazila sem, da imajo voditelji svoj stil vodenja in govora, ki se vsekakor bolj odraža pri prostem govoru kot pa pri branih delih oddaje. Pričakovala sem, da bo prišlo do teh odstopanj, enako sem pričakovala tudi, da bo nekaj skupnih jezikovno-stilnih značilnosti.

Pri branih delih voditeljev se je pokazalo, da prihaja do manjših, skoraj zanemarljivih, odstopanj v govoru. Voditelj A je pred branjem besedila vključeval diskurzni označevalec *no*, kar nakazuje na to, da je želel, da branje zveni kot pripovedovanje. Nekateri voditelji namreč načrtno vključujejo prvine, z namenom sporočajo, naj gledalci govor dojamejo kot prosti (Lengar Verovnik, 2016, str. 320). Pri manjših napakah se ni popravljal, v samih besedilih je imel kar nekaj metafor in je z njimi poskušal jezik popestriti, nadgraditi. Pri voditelju B se je pri branju pokazalo, da je njegov stil in značilnost govoriti po zlogih, s poudarki. Smiselno poudarjanje je še kako pomembno za gledalca, ki se ne more vrniti nazaj na vsebino in jo denimo še enkrat prebrati, kot je to mogoče pri tiskanih medijih. Kot pravi Kaluža (1982, str. 22) je ena najpomembnejših prvin branega govora pravilno smiselno poudarjanje. Od tega je odvisna tudi vsebinska zgradba, ki na koncu oblikuje celostni vtis govora, ki ga imenujemo tudi interpretacija (prav tam). S smiselnimi poudarki voditelji vsakemu gledalcu voditelji omogočajo relativno enako razumevanje sporočila. Vsekakor pa s poudarki ne gre pretiravati, saj se gledalec lahko med njimi izgubi in ne uspe več slediti vsebini. Poleg tega, da je voditelj B ključne informacije izpostavil, se je tekom analize pokazalo, da je v tistih delih še nekoliko počasneje bral. Vse z namenom jasnega, razumljivega podajanja novic. Značilnost, ki je izstopala pri voditelju C je opuščanje glasu j pri nekaterih besedah. Pri izgovorjavi glasov moramo biti kot govorci pozorni na artikulacijsko akustično krepost, da niso mogoče zamenjave, na kar opozarja Mahnič (1959, str. 19). Voditelj C ni izpuščal glasov pri besedah, kjer bi lahko pomen spremenili, zato je gledalec lahko razumel povedano. Govorjenje, kot se morda zdi na prvi pogled, še zdaleč ni tako enostavno. Poleg že omenjenega pravilnega izrekanja posameznih glasov in glasovnih sklopov, so za razločno govorjenje pomembne obustne mišice, primerno odpiranje ust, ustrezna govorna hitrost ter umirjen govorni ritem (ne monoton) (Podbevšek, 1997, str. 29). Voditelj C se je enkrat popravil, sicer je bral tekoče, brez daljših premorov.

Pri voditelju D sem enako kot pri voditelju B opazila, da ima nekoliko počasnejši govor. Ravno pri analizirani oddaji, ki jo je vodil, se je zataknilo na začetku oddaje pri branju z bobna. Opaziti je, da je

voditelj vmes začel brati z listkov, ki jih imajo običajno (ne vsi) voditelji v rokah. Gledalcu je torej jasno in vidi, da voditelj bere napoved. Takoj, ko je bilo mogoče in so očitno rešili težave z bobnom, je voditelj ponovno gledal samo v kamero in nadaljeval z govorom. V nadaljevanju oddaje je med napovedmi voditelj D v dveh primerih besedi drugače naglasil kot predvideva knjižna raba. A ključnega pomena je razumevanje gledalca. Tudi na tem mestu ocenjujem, da je naslovnik lahko razumel, kaj želi voditelj povedati.

Vsak voditelj ima svoj način govora in pripovedovanja, a to ne vpliva na razumevanje gledalca. Nekaj malenkostnih odstopanj je torej bilo med njimi, a nič takega, kar bi zelo razlikovalo njihov brani govor.

Prosti govor je tisti, ki je bil za analizo bolj zanimiv. Na tem mestu se je pokazalo največ značilnosti, ki razlikujejo vse štiri voditelje med seboj. Vsekakor so se z razlikami hkrati pojavile skupne točke govornih značilnosti. Slednje, ki so enake vsem štirim voditeljem so: diskurzni označevalci, samoglasniški upadi, uporaba besedilnih aktualizatorjev, ponavljanja in popravljanja, zamenjan vrstni red besed, upočasnen govor z več premori. Naštete značilnosti pomenijo dejansko spontanost in lahko z gotovostjo trdimo da so v teh delih oddaje voditelji prosto govorili.

Zaznamovalci prostega govora so odvisni tudi od okoliščin sporočanja. Denimo voditelj B v več primerih ni zaključil svoje povedi, ker je medtem že gost v studiu govoril. Voditelji na televiziji se morajo v primeru pogovora z gosti prilagoditi govorni situaciji. Zato uporaba prostega govora, ki je nasprotje branemu, gledalca ne odvrne od spremljanja oddaje. Nasprotno, prej menim, da je to zaželeno. Voditelji delujejo bolj naravno, prepričljivo in spontano. Kot ugotavlja Lengar Verovnik za radio, vzporednico opazimo tudi pri televiziji (2016, str. 322). Z jezikovnimi prvinami za prosti govor je zmanjšan občutek distance med medijem in njegovim občinstvom, kar vpliva na boljše sprejemanje in gledanje oddaje. S tem, ko znajo voditelji na pravi način predstaviti informacije, dajejo občutek, da vedo o čem govorijo in delujejo še bolj prepričljivo (Letica, 2003, str. 322).

Razlike v prostem govoru med voditelji so morda tudi del posameznikovega stila vodenja oddaje. Najbolj izstopa način govora voditelja B in njegovo govorjenje po zlogih nekaterih besed. Voditelj A rad uporabi metafore in s tem popestri podajanje informacij. Pri voditelju C opazimo, da potrebuje nekoliko več časa za razmislek za postavljanje vprašanj gostom, uporablja več besed za malo informacij. V nekaj primerih umanjka glagol ali beseda, ki bi gledalcu točno povedala, kaj voditelja pri spraševanju zanima. Iz konteksta in pogovora lahko razumemo, kaj želi vprašati in na ta način izvedeti od gosta. Dejstvo je, da sta imela voditelj C, kot tudi voditelj B, v oddaji nekoliko težjo nalogo. Povabili so namreč po dva gosta za pogovor na eno temo, kar pomeni krmarjenje med enim in drugim sogovornikom, poslušanje enega in drugega odgovora, povezovanje vsebine glede na temo. Še

nekoliko bolj zahtevno je bilo za voditelja C, ker je imel gosta na terenu, ki je poleg enega gosta (ministrice) v studiu odgovarjal le prek avdio povezave. Gosti in novinarji na terenu ne vidijo voditelja niti drugega sogovornika v studiu, ampak ga le slišijo. Zato morajo biti voditelji še toliko bolj jasni med spraševanjem, da osebe na terenu vedo, kdaj jih nagovarjajo. Voditelj D pri dveh pogovorih (z novinarjem in gostom na terenu) izstopa. Njegov govor in spraševanje sta bila bolj tekoča v primerjavi s pogovorom, ki ga je imel na začetku oddaje z gostom v studiu: manj je bilo diskurznih označevalcev, premori so bili krajši, skladnja je bolj dovršena. Kot sem v nalogi že omenila, imajo voditelji v studiu postavljeno kamero tako, da lahko med snemanjem pogovora z enim gostom ali novinarjem na terenu berejo vprašanja z bobna. Tega gledalec ne opazi; voditelj je snemam tako, da se v tistem času ne vidi njegovega pogleda.

Neverbalna komunikacija je za televizijo zelo pomembna. Znano je dejstvo, da je le osem odstotkov gledalcev pozornih na vsebino, 42 na videz govorca in 50 odstotkov na način govora (Luthar, 1998, str. 24). Sem uvrščamo mimiko, očesni stik in gestiko (Knapp in Hall, 2002, str. 230–250). Kretnje rok so povezane z govorom, z njimi govorec le še ponazori povedano (prav tam). Pri govorjenju je običajno vidna mimika govorjenja, izjema so torej že izpostavljeni pogovori v oddaji *Odmevi*, ko voditelj kaže hrbet ali se ga vidi s strani. Gledalec v tem primeru ne vidi voditeljeve mimike, nima očesnega stika. Ko voditelj usmerjen proti kameri bere napoved in neposredno nagovarja gledalce, je mogoče po očeh zaznati, da bere. Opazni so minimalni premiki oči levo in desno. S tem lahko sklepamo, da berejo besedilo z bobna. Za razliko od branega govora, opazimo, da se pogled voditeljev pri prostem govoru večkrat spusti na levo ali desno spodaj, ko razmišljajo in sestavljajo vprašanja gostom. V nekaterih primerih so pogledali na računalnik ali listke, ki so jih imeli v rokah, zgolj zato, da si pomagajo pri navajanju bolj podrobnih informacij ali podatkov.

Za opazovanje so bili zanimivi tudi prehodi iz branja v prosti govor. Spraševala sem se, ali jih bom zaznala, ali gledalci zaznajo prehod. Z analizo se je pokazalo, da so vsi štirje voditelji pri teh prehodih iz branega v prosti govor zelo spretni in se pravzaprav skoraj ne zazna spremembe. Edini signal, da voditelj ne bere več z bobna, ampak je začel prosto govoriti je ta, da je na začetku pogovora pogled usmeril na listke ali računalnik. Voditelj B je dodal vrinjeni stavek, s katerim je ponovil del napovedi. Po pozdravu gosta ali gostov pa so prav vsi voditelji gledali sogovornike in začeli s spraševanjem. Priprava voditelja na oddajo sicer omogoča, da si nekoliko olajšajo delo in prvo vprašanje, ki ga bodo zastavili zapišejo na bobnen.

10 ZAKLJUČEK

Po prebranem in predelanem teoretičnem delu, opravljeni analizi besedil in transkripciji, lahko na tem mestu potrdim ali zavrnem moji raziskovalni tezi.

Prva teza, ki sem jo postavila v magistrski nalogi je, da **je brani govor voditeljev v informativni oddaji Odmevi jezikovno-stilno enovit**. Na podlagi rezultatov empiričnega dela lahko to tezo vsekakor potrdimo. Opaziti je sicer nekaj malenkostnih odstopanj, a so te razlike zanemarljive. Vsa branja voditeljev so tekoča, lahkotna, samozavestna, razumljiva in stilno enovita. Povedi so dovršene, teme so predstavljene celostno, da se vsebina prikaže z različnih vidikov, z raznovrstnimi primerjavami. Morda je tu ključnega pomena še lektor, ki vse napovedi pregleda, jih vsebinski osmisli, opozori na naglase in posebnosti v govoru. Voditelji se pripravijo in večkrat preberejo napovedi, si zapomnijo, na kaj morajo biti pozorni med branjem in kje je potrebno kaj poudariti. Na ključnih mestih so naredili premore, logično in smiselno poudarjali besede, kar pa je najpomembneje so tekoče in jasno govorili.

Za razliko od branega govora, ki bo jezikovno-stilno enovit, sem pri prostem govoru predvidevala, da bo empirični del pokazal več odstopanj in posameznikovih značilnosti govora. Zato sem postavila za drugo tezo, da **prosti govor voditeljev informativne oddaje Odmevi poleg skupnih jezikovno-stilnih značilnosti vsebuje tudi individualne**. Tudi to tezo lahko potrdimo. Vsi štirje voditelji imajo skupne točke, se pa tudi med seboj razlikujejo. V vseh teh letih vodenja oddaj si je vsak od njih izdelal svoj stil vodenja in navsezadnje tudi govorjenje. Nihče ne odstopa od predvidene norme za javno govorjenje in dobro manevrirajo med jezikom in vsebino. Navsezadnje smo raziskovali javni medij, ki ga k doslednosti in uporabi knjižne govorice zavezuje kar nekaj aktov.

Kljub temu, da sem analizirala relativno majhen vzorec, po eno oddajo za vsakega od voditeljev, so razlike opazne. Zato bi bilo primerno pogledati še katero od informativnih oddaj Odmevi, na podlagi več oddaj dobiti še bolj natančne rezultate in priti še do kakšne posebne jezikovne-stilne značilnosti v prostem govoru voditeljev, ki bi se pokazala.

Vsekakor pa bi bilo smiselno dodati še dopolnilno metodo raziskovanja in z vsakim od voditeljev Odmevov narediti intervju. Tako bi dobili še boljši vpogled v to, kako se pravzaprav voditelji pripravljajo na oddajo, koliko časa jim vzame, da potem izpeljejo oddajo od začetka do konca. Ali med govorom razmišljajo o tem, kako bodo vprašali goste ali se bolj posvetijo vsebini. Katere

informacije bodo izpostavili, s tem soočili povabljene goste in kar se le da približali obravnavano temo gledalcem.

Morda bi se pri analizi načinov govora na komercialnih medijih pokazali drugačni rezultati, četudi gre tudi tam za informativno oddajo in javno nastopanje. Zato bi bilo zanimivo pogledati in analizirati še kakšno drugo televizijsko hišo. Pričakovati je, da se prav zaradi različnosti voditeljev razlikuje tudi njihov stil vodenja oddaj, s tem pa tudi govora. Voditelji informativne oddaje Odmevi so namreč izkušeni poklicni novinarji, ki imajo za seboj vrsto let izkušenj, ne le z vodenjem, ampak tudi z novinarstvom. Verjetno bi se pri mlajših voditeljih, s tem pa tudi manj izkušenih, pokazalo, da sočasno obvladanje jezika in vsebine ni tako dovršeno. Kako je z voditelji, ki niso tako suvereni in so manj časa v tem poklicu? Znajo spretno prehajati med brani in prostim govorom? Koliko prostega govora pravzaprav imajo? Znajo interpretirati brana besedila tako, da gledalci ne zaznajo branja? Kaj se zgodi pri prehodu iz branih delov v prosti?

Še eno vprašanje se postavlja; ali imajo znotraj uredniške politike pri drugih komercialnih medijih, tudi zavoljo boljše gledanosti, narekovan način, kako naj voditelj napiše napovedi, ali jim torej uredniki svetujejo, kako naj novice interpretirajo, kako naj se pogovarjajo z gostom?

Z raziskovanjem, opazovanjem z udeležbo, poslušanjem voditeljevih govorov in zapisovanjem besedila, sem dosegla to, kar sem si zastavila. Po predelani literaturi in opravljeni analizi sem lahko raziskovalni tezi potrdila. Ugotovila sem torej, da sem pravzaprav s to nalogo šele postavila zametke tega, kar bi se dalo v nadaljevanju še raziskovati. Poraja se še veliko vprašanj, ki bi bile lahko predmet nadaljnjega raziskovanja.

11 VIRI

1. Avid iNEWS (različica 3.4.8) [Programska oprema]. (2011). Ljubljana: RTV Slovenija.
2. Barnard, S. (2000). *Studying radio*. Arnold: Oxford University Press.
3. Bašič-Hrvatini, S. (2002). *Državni ali javni servis: perspektive javne radiotelevizije v Sloveniji*. Ljubljana: Mirovni inštitut.
4. Cushion, S. (2015). *News and Politics. The rise of Live and Interpretive Journalism*. New York: Routledge, Taylor & Francis Group.
5. Erjavec, K. in Volčič, Z. (1998). Vzgoja za medije na Slovenskem. *Teorija in praksa* 35(6): 1089–1099. Dostopno prek <http://dk.fdv.uni-lj.si/db/pdfs/tip19986ErjavecVolcic.pdf>
6. Fiske, J. (2010). *Television Culture*. London, New York: Routledge, Taylor & Francis Group.
7. Goodwin, A. in Whannel, G. (2003). *Understanding Television*. London, New York: Routledge, Taylor & Francis Group.
8. Kalin Golob, M. (2001). *Jezikovne reže*. Ljubljana: GV revije.
9. Kaluža, L. (1982). Vprašanja besedilne fonetike. *Naš govor(1)*: 21-37.
10. Knapp, M. L. in Hall, J. A. (2002). *Nonverbal Communication in Human Interaction*. Toronto: Thomson Learning.
11. Korošec, T. (1998). *Stilistika slovenskega poročevalstva*. Ljubljana: Kmečki glas.
12. Košir, M. (2003). *Surovi časi medijev*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
13. Laban, V. (2007). *Osnove televizijskega novinarstva*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
14. *Legende TV Dnevnika v sliki in besedi* (2013). Dostopno prek <https://www.rtvlo.si/slovenija/novice/legende-tv-dnevnika-v-sliki-in-besedi/306580>
15. Lengar Verovnik, T. (2009). Specifike jezikovnih izbir novinarjev v radijskih novinarskih dogovorjenih žanrih. *Teorija in praksa* 46(6): 785–801. Dostopno prek <https://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:DOC-J8HML5UW/9338e5ae-5304-43ea-a536-fc815ab7bc31/PDF>
16. Lengar Verovnik, T. (2012). *Radijska dvogovornost: jezikovne izbire novinarjev*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

17. Lengar Verovnik, T. (2015). Pravorečje v pravopisnem slovarju in ob njem. V Dobrovoljc, H. in Lengar Verovnik T. (ur.), *Pravopisna razpotja: razprave o pravopisnih vprašanjih*, (str. 95–107). Ljubljana: Založba ZRC.
18. Lengar Verovnik, T. (2016). Govor radijskega voditelja med zvrstnostjo in stilnostjo. V Kržišnik, E. in Hladnik M. (ur.), *Toporišičeva obdobja: Obdobja 35* (str. 317–323). Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete.
19. Letica, Z. (2003). *Televizijsko novinarstvo*. Zagreb: Disput.
20. Luthar, B. (1998). *Politika telebanov*. Ljubljana: Open Society Institute.
21. Mahnič, M. (1959). *Živa slovenščina*. Ljubljana: Mestno gledališče.
22. McLuhan, M. (1964). *Understanding media: The extensions of man*. New York: The New American Library.
23. *Novinarski etični kodeks* (2002). Dostopno prek <http://novinar.com/drustvo/onas/dokumenti/kodeks/>
24. Odmevi (2014a). *Informativna oddaja Odmevi*. Ljubljana, 30. oktober. Dostopno prek <http://4d.rtv slo.si/arhiv/odmevi/174302041>
25. Odmevi (2014b) *Informativna oddaja Odmevi*. Ljubljana, 12. november. Dostopno prek <http://4d.rtv slo.si/#arhiv/odmevi/174304138>
26. Odmevi (2014c) *Informativna oddaja Odmevi*. Ljubljana, 21. november. Dostopno prek <http://4d.rtv slo.si/arhiv/odmevi/174305710>
27. Odmevi (2015) *Informativna oddaja Odmevi*. Ljubljana, 22. april. Dostopno prek <http://4d.rtv slo.si/arhiv/odmevi/174332001>
28. Perovič, T. in Šipek, Š. (1998). *TV novice*. Ljubljana: Študentska organizacija Univerze v Ljubljani.
29. Petek, T. (2014). Didaktični model razvijanja zmožnosti javnega govornega nastopanja. *Jezikovni zapiski* (20)2, 143–160. Dostopno prek <https://ojs.zrc-sazu.si/jz/article/view/2267/2055>
30. Podbevšek, K. (1997). Učiteljeva govorna kultura. *Zbrnik za učitelje slovenščine kot drugi/tuji jezik*, 25–33.
31. *Poklicna merila in načela novinarske etike v programih RTV Slovenija* (2000). Dostopno prek <http://www.rtv slo.si/poklicnamerila>

32. Poročila ob 22h (2016). *Informativna oddaja Poročila ob 22h*. Dostopno prek <http://4d.rtv slo.si/arhiv/porocila/174404149>
33. Scueri, L. G. (2015). Jezikovni kotički na RTV Ljubljana in RTV Slovenija – kratek pregled od šestdesetih let do tretjega tisočletja. *Država in narod v slovenskem jeziku, literaturi in kulturi*, 130–133. Dostopno prek <http://centerslo.si/wp-content/uploads/2015/10/Scueri.pdf>
34. Slovar novejšega besedja slovenskega jezika (2014). Dostopno prek <http://bos.zrc-sazu.si/SNB.html>
35. *Slovar slovenskega knjižnega jezika* (1994). Ljubljana: DZS.
36. Smolej, M. (2006). *Vpliv besedilne vrste na uresničitev skladenjskih struktur (primer narativnih besedil v vsakdanjem govoru)* (doktorska disertacija). Ljubljana: Filozofska fakulteta.
37. Smolej, M. (2012). *Besedilne vrste v spontanem govoru*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete.
38. Saussure, F. (1997). *Predavanja iz splošnega jezikoslovja*. Ljubljana: ISH - Fakulteta za podiplomski humanistični študij.
39. Šeruga Prek, C. in Antončič, E. (2003). *Slovenska zborna izreka. Priročnik z vajami za govorce*. Maribor: Aristej.
40. Tivadar, H. (2003). Podoba govornega slovenskega knjižnega jezika v Slovenskem pravopisu 2011. *Slavistična revija* 51(2), 203–220. Dostopno prek https://www.srl.si/arhiv/2003-02/pdf/tivadar_III.pdf
41. Tivadar, H. (2008). Pravorečje, knjižni jezik in mediji. V Pezdirc Bartol, M. (ur.) *44. seminar slovenskega jezika, literature in kulture. Slovenski jezik, literatura, kultura in mediji*, (str. 24–36). Dostopno prek http://centerslo.si/wp-content/uploads/2015/10/ssjlk_44_zbornik.pdf#page=24
42. Tivadar, H. (2011). Vzpostavitev razmerij med govorom in branjem, recitacijo in igranjem. V S. Kranjc (ur.), *Meddisciplinarnost v slovenistiki: Obdobja 30*, (str. 489–495). Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete. Dostopno prek <http://centerslo.si/wp-content/uploads/2015/10/30-Tivadar.pdf>
43. Todorovski, I. in Huš Nab, A. (2017a). *Mesečno poročilo o odzvih občinstva junij 2017*. Dostopno prek http://www.rtv slo.si/files/varuhinja/dnevnik_pritozb_junij_2017b.pdf
44. Todorovski, I. in Huš Nab, A. (2017b). *Mesečno poročilo o odzvih občinstva julij 2017*. Dostopno prek http://www.rtv slo.si/files/varuhinja/dnevnik_pritozb_julij_2017.pdf

45. Toporišič, J. (2000). *Slovenska slovnica*. Maribor: Obzorja.
46. Toporišič, J. 1995. *Slovar slovenskega knjižnega jezika*. Ljubljana: SAZU.
47. TV Dnevnik (2016). *Informativna oddaja Dnevnik*. Dostopno prek <http://4d.rtvsllo.si/arhiv/dnevnik/174404432>
48. Ule, M. (2009). *Psihologija komuniciranja in medosebnih odnosov*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
49. Valh Lopert, A. (2009). Nacionalni in komercialni radio – jezikoslovčev pogled na radijski jezik. *Teorija in praksa* 46(6), 770–784.
50. Valh Lopert, A. (2013). *Med knjižnim in neknjižnim na radijskih valovih v Mariboru*. Maribor: Litera.
51. Verdonik, D. in Žgank, A. (2007). *Diskurzni označevalci v dveh pogovornih žanrih*. Ljubljana: Slavistično društvo Slovenije.
52. World Radio and Television Council (2000). Dostopno prek <http://unesdoc.unesco.org/images/0012/001240/124058eo.pdf>
53. *Zakon o medijih* (2001). Dostopno prek <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO1608>
54. *Zakon o Radioteleviziji Slovenija* (2005). Dostopno prek <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO4461>
55. Zemljarič Miklavčič, J. (2008). Iskanje odgovorov na Vprašanja govornega jezika. *Jezik in slovstvo* 53(1), 89–106.
56. Žilič Fišer, S. (2007). *Upravljanje televizije: javna televizija na trgu*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

PRILOGE

Priloga A: Seznam transkripcijskih prvin

SEZNAM TRANSKRIPCISKIH PRVIN	
()	zelo kratek, a opazen premor
(.)	krajši premor
(...)	daljši premor
Mo-goče	obojestični vezaj zaznamuje odsekan (zlogovan) govor
Lahkooo	potrojeni zapis samoglasnika zaznamuje njegov podaljšan izgovor
eee	polglasnik
???	nerazumljiva prvina ali del govora
olajšal	kreпки tisk zaznamuje poudarjene besede
↑	relativno višji končni ton govornega segmenta
↓	relativno nižji končni ton govornega segmenta
→	srednji (ničelni) končni ton govornega segmenta
=	govor brez premora, kjer bi ga sicer pričakovali
> <	zamejuje relativno hitrejši govor
< >	zamejuje relativno počasnejši govor
Ne-	vezaj (-) označuje, da govorec ni do konca izgovoril že začete besede

Priloga B.1: Analiza voditelja A

<p>NAPOVEDNIK</p> <p><u>Voditelj A:</u> Dober večer, nocoj u Odmevih:</p> <ul style="list-style-type: none">- neposredno z ogroženih poplavljenih območij — kje je trenutno najhuje in kje utegne spet biti hudo;↓- nato neposredno po uničujoči reviziji Računskega sodišča glede porabe evropskih sredstev za protipoplavno zaščito — gost bo predsednik Računskega sodišča Tomaž Vesel;↓- in še po prvem neposrednem izkrcanju na kometu — u studiu z znanstvenikom s Fakultete za matematiko in fiziko Univerze v Ljubljani doktor Juretom Japljem.	<p>Že v prvem kadru vidimo stojalo z monitorjema z besedilom in sliko oddaje, voditelj ima pred seboj tablični računalnik, na katerega gleda preden začne govoriti. Listkov nima. Med napovednikom premika zgornji del trupa, poudarja besede, premika roke in s tem tablični računalnik, pri zadnjem napovedniku uporabi desno roko za podkrepitev. Ob koncu napovedi gleda v kamero in ne odvrne pogleda stran od kamere.</p>
--	---

<p>1. NAPOVED</p> <p><u>Voditelj A:</u> Pozdravljeni. Človeštvo se od danes lahko pohvali, da je, () čeprav seveda ne brez težav, sposobno na komet poslati raziskovalno sondo. O tem bomo seveda govorili u Odmevih.</p> <p>A prednost vendarle imajo težave na materi Zemlji.↓ Teh je ogromno, tudi v Sloveniji, mednje sodijo (...) tudi poplave. Ni jih konec in jih nekaj časa še ne bo, (.) tudi ker se bo deževje očitno še okrepilo. Že ves dan poročamo o poplavah na Notranjskem, položaj pa je izjemno težaven tudi v Brkinih, v porečju reke Reke.</p>	<p>V prvem delu napovedi interpretira besedilo, zraven uporablja roke, govori tekoče, potem se naveže na drugo temo. Naredi premor za poudarek, večkrat tudi nevedno premakne tablični računalnik. Pred javljanjem novinarke se premakne proti ozadju, proti stojalu, kjer ima že pripravljeno besedilo.</p>
<p><u>Voditelj A:</u> Na Baču dogajanje spremlja kolegica Valentina Serdinšek. Dober večer. Kakšno je stanje zdaj, ob izteku tega dneva, in kakšni so obeti?</p>	<p>Spet je tako kadrirano, da gledalec doma ne more vedeti, da si voditelj pomaga z že vnaprej pripravljenim besedilom. Pri spraševanju poudari besedi zdaj, obeti, uporablja tudi roke.</p>
<p>2. NAPOVED</p> <p><u>Voditelj A:</u> Ja, hvala Valentina, želimo vam veliko vztrajnosti in tudi nekaj sreče. No, zdaj pa v Loško dolino, () kjer visoka voda še ni začela odtekati. Na terenu ugotavljajo, da Loško polje obliva 15 milijonov kubičnih metrov vode. U primerjavi z januarskimi poplavami, ki so bile največje v zadnjih 80-ih letih, pa je gladina vode zdaj višja že za 68 centimetrov.</p> <p>Zalutih je 25 hiš in prav toliko gospodarskih poslopij, že šesti dan je na terenu 50 gasilcev, drugi dan pri gradnji nasipov</p>	<p>Pri zahvali in napovedi uporablja mašila kot so ja, no, celotno besedilo in interpretacijo naredijo bolj spontano in gledalec ne dobi občutka, da bere. Pri največjih v zadnjih 80-ih letih, dvigne obrvi, poudari podatek. Dodatno poudarja številke, sicer gleda v kamero in tekoče govori.</p>

<p>pomaga tudi 50 pripadnikov Slovenske vojske. Iz Loške doline, kjer spet dežuje, poroča Matija Mastnak.</p>	
<p>3. NAPOVED <u>Voditelj A:</u> Vremenoslovci opozarjajo, da nas že ponoči znova čaka obiln dež, razmere se lahko tako hitro zaostrijo. Kaj to pomeni kratkoročno, sprašujem hidrologa Agencije Republike Slovenije za okolje, Janeza Polajnerja. Dober večer. Ali lahko pričakujemo nove poplave in katera območja so najbolj ogrožena?↑</p>	<p>Malo premora je spredaj, preden začne voditelj govoriti. Govori tekoče, potem se pred pozdravom obrne proti gostu. Pri zastavljanju vprašanja gostu si pomaga z besedilom, ki je napisan na stojalu.</p>
<p><u>Voditelj A:</u> No, že konec tedna so napovedane nov, večje padavine. Dež naj ne bi popustil niti naslednji teden. Kako nevarno je to za Slovenijo?</p>	<p>Pri spraševanju uporablja roko, že na začetku reče <i>no</i>.</p>
<p><u>Voditelj A:</u> No, hvala za informacije gospod Polajnar.</p>	<p>Spet uporabi <i>no</i> na začetku stavka, po zahvali se obrne proti gledalcu, z rokami prime tablični računalnik.</p>
<p>4. NAPOVED <u>Voditelj A:</u> Slovenija gledano širše še vedno sodi u razmeroma ozek krog najbolj razvitih držav na svetu z zmernim podnebjem. Poplav se preprosto ne da popolnoma preprečiti. A škodo, ki jo povzročajo je mogoče z znanjem, delom in predvsem z dobrim ukrepanjem, () načrtovanjem in jasnim pogledom naprej zelo omejiti. Danes objavljene ugotovitve Računskega sodišča</p>	<p>Pri tekočem govorjenju uporablja obrazno mimiko, poudarja besede, dviguje obrvi, interpretira besedilo, pri tem uporablja tudi roke. Občutek dobimo branega besedila, zato ker je tekoče, jasno in bi težko voditelj vedel in si zapomnil tako dolgo besedilo na pamet. Kakšna črka je izpuščena pri izgovoru (npr. sedstev namesto sredstev), veznik je je skoraj slišati izpuščen.</p>

<p>črno na belem ter s številkami dokazujejo, da je Slovenija danes manj varna pred poplavami zlasti zaradi pasivnosti za okolje (...) pristojnega ministrstva in njegove agencije med letoma 2007 in 2013. Revizija (je) ugotovila, () da bi samo iz evropskih (sredstev???) lahko dobili 74 milijonov evrov za ukrepe za varnost pred poplavami, porabili pa smo slabo tretjino tega denarja. Poroča Tadeja Anžlovar.</p>	
<p><u>Voditelj A:</u> No, naš gost je predsednik Računskega sodišča, gospod Tomaž Vesel. Dober večer.</p>	<p>Voditelja pokažejo v doprsem kadru, pri pozdravu se obrne h gostu.</p>
<p><u>Voditelj A:</u> S kančkom obvezne in medijem lastne histeričnosti lahko govorimo o uničujočih izsledkih vaše revizije. Poudarjate, da so bile ključne zamude storjene med letoma 2007 in 2009. Govorimo o () nekakšnem predkriznem obdobju. U čem je bil potem problem tedaj?</p>	<p>Voditelj vprašanje zastavi tekoče, brez popravkov besed, veliko uporablja roke, in če smo pozorni na pogled voditelja - gleda gosta v studiu. A podobno kot pri javljanjih v živo, je na stojalu boben, ki voditelju pomaga pri spraševanju.</p>
<p><u>Voditelj A:</u> Mhm, se pravi bilo je šest projektov, trije so še vedno recimo temu živi. Lahko bi jih bilo seveda bistveno več?</p>	<p>Pri spraševanju gleda gosta, uporablja roke, zdi se, da govori spontano.</p>

<p><u>Voditelj A:</u> No, da spomnimo ne, videli bomo tri predsednike vlade u obdobju, ki ga je obravnavala revizija... (.) to so Janez Janša dvakrat, aktualni predsednik države Borut Pahor in Alenka Bratušek. In pet pristojnih ministrov () v šestih letih...vseh tri bomo, vseh pet jih bomo še videli. Vsi se seveda sklicujejo na to, <u>češ</u> ja moj mandat je trajal približno leto dni. Podobnik, Erjavec, Žarnič, Bogovič, <u>eee</u>, Židan, dva sta prav zdaj še vedno <u>eee</u>, ministra. Je to problem, da ministrstvo ni bilo <u>eee</u>, dobro vodeno, (.) je problem na nižjih ravneh?</p>	<p>Na začetku vprašanja je kar močna neverbalna komunikacija z rokami, ki podkrepi govorjenje voditelja, "no, da spomnimo", na ozadju v studiu lahko vidimo grafiko s slikami nekdanjih predsednikov vlade, voditelj pogleda na ozadje in govori. Gledalec dobi občutek spontanega govora, tudi pri razlagi o pristojnih ministrih se zmoti, kar še dodatno podkrepi, da je govor spontan. V drugem delu, ko voditelj govori o razlogih za neučinkovitost ministrov glede protipoplavne varnosti, veliko uporablja roke in tudi sproščeno reče "češ moj mandat je trajal". Našteva na podlagi slik na ozadju, deluje, da ne bere. Vmes sicer na kratko dvakrat pogleda na računalnik. Tudi pri postavljanju vprašanja gleda gosta, roke ima pred seboj.</p>
<p><u>Voditelj A:</u> No, čeeee, spet govoriva o številkah, 73 - recimo temu evropskih – milijonov je bilo tedaj na voljo. Obstaja velika verjetnost, da jih bomo () in to bomo videli, 51 milijonov (...) vrgli v zrak oziroma ne bomo uporabili. Ali je zdaj problem u tem da pa (...) nimamo denarja, ker vendarle gre za projekte, ki bi jih slovenska država morala sofinancirati?↑</p>	<p>Pri pojasnjevanju pred naslednjim vprašanjem gleda gosta, uporablja roke kot podkrepitev govorjenega, pri številki koliko denarja ne bomo koristili pokaže na ozadje in pove, da bomo tudi to videli. Govori tekoče in spontano in deluje, da ne besedilo ni brano. Poudarja besede, naredi premore za boljše razumevanje pogovora.</p>

<p><u>Voditelj A:</u> A propos, vodni sklad, <u>zdej</u> država v šestih letih, ki ste jih obravnavali () ni pobrala, preprosto ni pobrala za 16 milijonov koncesnin, eee, () to je naslednja številka, ki jo izpostavljamo. Vodni sklad je letos sicer težak 64 milijonov, ampak vi () opozarjate, na recimo temu zamegljeno razmejitev med () vodno in energetska infrastrukturo, slišali smo nekdanjega poslanca eee, Vizjaka. V čem je tu problem?</p>	<p>Voditelj gleda gosta, uporablja roke, naredi premor, se enkrat poudari, da država ni pobrala denarja,...deluje spontano. Pokaže na grafiko, kjer naj bi naslednje številke izpisale.</p>
<p><u>Voditelj A:</u> Štiriindvajset.</p>	<p>Gledalec vidi gosta, ki pojasnjuje, slišimo voditelja, ki ga popravi: namesto 28 milijonov 24.</p>
<p><u>Voditelj A:</u> Pod črto, () manjka torej politične volje, zato da se omogoči več dobrih, dobro utemeljenih strokovnih projektov?</p>	<p>Vprašanje zastavi tekoče, vmes se malo popravi, uporablja roke, deluje, kot da je želel voditelj povzeti glavni vzrok za neuspešnost. Tega prej ni mogel vedeti, ker odgovorov gosta ne uspemo toliko predvideti, da bi si lahko to voditelj pripravil.</p>
<p><u>Voditelj A:</u> Ja, in to je od vsega, seveda, najbolj zaskrbljujoče. <u>Ampak</u> kako smo lahko državljani prepričani, da bodo zdaj ministrski predsedniki in ministrstva delovala povsem drugače kot recimo v zadnjih šestih letih?</p>	<p>Voditelj pogleda na računalnik in nato gosta, ko pokomentira kar je nazadnje gost povedal. Nato nadaljuje s spraševanjem, gleda gosta.</p>

<p><u>Voditelj A:</u> Ja, če ne, nam ni pomoči. Najlepša hvala gospod Vesel za vaša pojasnila.</p>	<p>Tudi tukaj ob koncu odgovora gosta pogleda voditelj na računalnik, a deluje, kot da je samo pogledal na hitro. Uporabi roko pri zahvaljevanju za obisk, na koncu pogovora sta obe na mizi.</p>
<p>5. NAPOVED</p> <p><u>Voditelj A:</u> Kaj hočemo, mnogi ljudje z Zemlje (...) so za Luno, aaaa človek je nanjo vsaj v resnici stopil. A pojdimo še dlje, danes smo bili priče izjemnemu dosežku strokovnjakov Evropske vesoljske agencije, (.) ki jim je po dolgoletnih prizadevanjih uspelo postaviti nov mejnik v raziskovanju vesolja. Robotski laboratorij, ki so ga u vesolje poslali s pomočjo sonde Rosetta, je namreč popoldne kljub manjšim težavam uspešno pristal na kometu Čurjumov-Gerasimenko. Gre za prvi pristanek na kometu u zgodovini človeštva, od katerega si znanstveniki obetajo številne odgovore - tudi o tem, ali je Zemlja nastala tako, da so jo pred več milijardami let prav kometi obdarili z vodo (.) in tudi kompleksnimi organskimi ogljikovimi molekulami, kar je bil pogoj za nastanek življenja v nam znani obliki. Sledi povzetek Adrijana Bakića.</p>	<p>Voditelj gleda v kamero, kadriran je v doprskem kadru in gledalec ga vidi od bližje. Če poskušamo slediti premikom očem, ki sledijo po besedilu, je malo težje zaradi voditeljevih očal. Premikov oči se ne sploh ne vidi. Sicer interpretira besedilo, npr. "kako so nekateri ljudje za luno". Njegov govor ni monoton, temveč razgiban. Uporablja premore, poudarke besed. Prav zaradi interpretiranja in uporabljanja obrazne mimike, deluje da ne bere besedila, čeprav ima pred seboj boben.</p>

<p><u>Voditelj A:</u> 1,4 milijarde...to se sliši tako kot TEŠ 6, ampak pustimo to – u studiju želim dober večer doktorju Juretu Japlju, raziskovalcu na Fakulteti za matematiko in fiziko Univerze v Ljubljani.</p>	<p>Na začetku povzame številko iz prispevka, kar deluje zelo spontano in ne naučeno. Pri "pustimo zdaj to", podkrepi z zamahom roke, v smislu, zdaj je brez pomena o tem govoriti. Ob imenu gosta v režiji zamenjajo kader, da ga vidimo, sledi kader z obema, voditeljem in gostom.</p>
<p><u>Voditelj A:</u> Em, kako pomen???() dogodek eh, je to »izkrcaje« za vas kot znanstvenika in znanost nasploh?</p>	<p>Vprašanje zastavi tekoče, medtem uporablja roke, naredi poudarek pri besedi izkrcaju. Pri pomembnem se zdi, da voditelj ni točno izgovoril vseh črk.</p>
<p><u>Voditelj A:</u> Ampak sonda ima nekaj težav zzz harpunami, se pravi eee, da bi se prav pritrdila na ta komet. Jo lahko preprosto odpihne?</p>	<p>Ob postavljanju vprašanja voditelj za hip pogleda navzdol proti računalniku, sprašuje tekoče. Uporablja roke, kar še pripomore k občutku, da gre za spontani govor.</p>
<p><u>Voditelj A:</u> Kako je sploh s težnostjo ehh, na takšnem kometu, približno štiri krat štiri? Torej, štiri kilometre ee premera?↑ t</p>	<p>Enako kot pri prejšnjem vprašanju.</p>
<p><u>Voditelj A:</u> Kako bi se človek počutil na takšnem kometu, če bi lahko pristal?</p>	<p>Vpraša spontano in tekoče.</p>
<p><u>Voditelj A:</u> Eee, zdej koliko časa bo sonda eee, lahko eee, posredovala podatke in kam sploh gre ta komet?↑</p>	<p>Na začetku vidimo gosta, šele pri drugem delu vprašanja pokaže voditelja, ki gleda gosta in ga sprašuje.</p>
<p><u>Voditelj A:</u> Mhm, vi boste imeli dostop do teh podatkov?↑ Kako si boste lahko vi osebno pomagali s tem?↑</p>	<p>Vprašanje zastavi tekoče, pri drugem delu vprašanja spet uporabi roke.</p>

<p><u>Voditelj A:</u> Ampak ste kljub mladosti že prodoren mlad znanstvenik eee na tem področju. Kako ocenjujete pomen Rosette v sobesediluuu recimo nekaterih drugih aktualnih projektov v vesolju?</p>	<p>Trditev podkrepi z zamahom rok, potem nadaljuje s spraševanjem.</p>
<p><u>Voditelj A:</u> To je dobro vedeti. (Dokor???) Japelj, hvala za pojasnila, vam in vašim (...) kolegicam in kolegom znanstvenikom želim še naprej () uspešno in tudi odmevno delo, tudi v Odmevih.</p>	<p>Za konec se poslovijo od gosta, govori tekoče. Ko zaključi, se obrne k gledalcu in nadaljuje z besedilom.</p>
<p><u>Voditelj A:</u> No, navsezadnje, tudi na dosežke slovenske znanosti smo lahko izjemno ponosni. Slovensko-nemško sodelovanje je, na primer, omogočilo nova spoznanja pri (zaziskovanju???) rakavih obolenj. Pred leti so ameriški znanstveniki odkrili, da je pri nekaterih vrstah limfoma zelo pogosta mutacija določenega proteina. <u>No</u>, zdaj pa so naši nemški znanstveniki to spoznanje nadgradili ter odkrili tudi način, kako pri določenih vrstah limfoma te rakave celice uničiti. Že v nekaj letih bi tako lahko razvili zdravilo za zdravljenje določenih oblik raka. Poroča () Petra Prešeren.</p>	<p>Govor je tekoč, brez popravljanj, oči so usmerjene neposredno in ves čas v kamero. Raziskovanje se sliši brez izgovorjenega r-ja. V tekstu je bil napisan veznik med naši in nemški, pa ga voditelj ni izgovoril.</p>

<p><u>Voditelj A:</u> Znanstveni koraki na poti napredka so navadno manj hitri od (...) pričakovanj splošne javnosti, a zato — vsaj praviloma — bistveno zanesljivejši. Zdaj pa bo kolegica Marjeta Klemenc vaša vodnica na sprehodu skozi pregled drugih pomembnih dogodkov tega dneva.</p>	<p>Na koncu doda misel, govori enako kot pri prejšnji napovedi: tekoč, interpretira, uporablja obrazno mimo (dvig obrvi), poudarja besede.</p>
<p><u>Voditelj A:</u> Odmevi bodo v naslednjih 12-ih dnevih nekoliko krajši kot običajno, saj boste marsikaj zanimivega videli in slišali v podaljšani kulturni oddaji, ki nam sledi. Kolegi iz Kulture bodo namreč še posebej obširno spremljali 25-ti ljubljanski filmski festival (...) Liffe. Vredno ogleda.(.) A lahko ste prepričani, daaa tudi kakšna minuta manj Odmevov v naslednjih dveh dnevih ne bo niti zaustavila ali niti zmedla sploh ko gre za spoštovanega kolega Slavka Bobovnika, ki bo z vami () jutri zvečer. Za nocoj pa hvala za pozornost in lahko noč.</p>	<p>Kamera ga kaže v doprskem kadru, voditelj ponovno interpretira besedilo, s premori, poudarki, zmajevanjem glave, dvigom obrvi,...ne daje občutka, da bere. Ob koncu oddaje se poslovijo in začne tipkati po računalniku. Stojala za boben ne vidimo več v zadnjem kadru.</p>

- Uporaba *no* na začetkih povedi.

*No, že konec tedna so napovedane **nove, večje** padavine. Dež naj ne bi popustil niti naslednji teden. Kako nevarno je to za Slovenijo?*

No, hvala za informacije gospod Polajnar.

No, navsezadnje, tudi na dosežke slovenske znanosti smo lahko izjemno ponosni. Slovensko-nemško sodelovanje je, na primer, omogočilo nova spoznanja pri (zaziskovanju???) rakavih obolenj.

No, da spomnimo ne, videli bomo tri predsednike vlade u obdobju, ki ga je obravnavala revizija... (.) to so Janez Janša dvakrat, aktualni predsednik države Borut Pahor in Alenka Bratušek.

- Podaljšan izgovor črk.

Ampak sonda ima nekaj težav zzz harpunami, se pravi eee, da bi se prav pritrdila na ta komet. Jo lahko preprosto odpihne?

No, čeeee, spet govoriva o številkah, 73 - recimo temu evropskih – milijonov je bilo tedaj na voljo.

- Uporaba polglasnika eee.

Podobnik, Erjavec, Žarnič, Bogovič, eee, Židan, dva sta prav zdaj še vedno eee, ministra. Je to problem, da ministrstvo ni bilo eee, dobro vodeno, (.) je problem na nižjih ravneh?

- Nerazumljivo izgovorjena beseda, gledalec lahko predvideva katera beseda naj bi bila.

Revizija (je) ugotovila, () da bi samo iz evropskih (sredstev???) lahko dobili 74 milijonov evrov za ukrepe za varnost pred poplavami, porabili pa smo slabo tretjino tega denarja.

No, navsezadnje, tudi na dosežke slovenske znanosti smo lahko izjemno ponosni. Slovensko-nemško sodelovanje je, na primer, omogočilo nova spoznanja pri (zaziskovanju???) rakavih obolenj.

- Veliko poudarkov besed, hitrost govora je zato malo počasnejša.

*Ja, hvala Valentina, želimo vam veliko vztrajnosti in **tudi** nekaj sreče. No, zdaj pa **v Loško dolino**, () kjer visoka voda še **ni začela odtekati**. Na terenu ugotavljajo, da **Loško polje** obliva **15 milijonov kubičnih** metrov vode. U primerjavi z januarskimi poplavami, ki so bile največje v zadnjih **80-ih letih**, pa je gladina vode zdaj višja že za 68 centimetrov. Zalitih je **25 hiš** in prav toliko gospodarskih poslopij, že **šesti dan** je na terenu **50 gasilcev**, **drugi dan** pri gradnji nasipov pomaga tudi **50** pripadnikov Slovenske vojske.*

- Ponavljanje oziroma popravljanje

*Pod črto, () manjka torej **politične** volje, zato da se omogoči **več** dobrih, dobro utemeljenih strokovnih projektov?*

Priloga B.2: Analiza voditelja B

<p>NAPOVEDNIK</p> <p><u>Voditelj B</u>: Janez Janša se je vrnil u Državni zbor, predsednik Milan Brglez bo o svoji odgovornosti razmislil »po dokončni odločitvi« ustavnih sodnikov.</p> <p>Po skoraj letu in pol bo ljubljanska nadškofija »spet imela« nadškofa.</p> <p>Minister () si je premislil: tretjo razvojno os do Koroške bi vendarle lahko začeli graditi še »v tem vladnem mandatu«.</p>	<p>Prazen studio, kamera se pomika proti mizi.</p> <p>Na desni strani lahko opazimo stojalo na katerem se vidi besedilo. Prav tako je še eden na levi strani studia. Voditelj pride v studio, ne čaka za mizo kot pri ostalih voditeljih. Se sprehodi do svojega mesta za mizo. Roke ima sklenjene pred seboj. Govori hitro, naredi nekaj poudarkov, pri zadnjih besedah napovedi se zdi, da naredi več poudarkov in upočasni hitrost govora.</p>
<p>6. NAPOVED</p> <p><u>Voditelj B</u>: Dober večer, cenjene gledalke in spoštovani gledalci.(.)</p> <p>Ustavno sodišče je zadržalo sklep Državnega zbora o prenehanju mandata poslancu Janezu Janši do dokončne odločitve. V praksi to pomeni, da se je poslanec že danes vrnil u Državni zbor () in da bo tam ostal do dokončne odločitve >in tudi potem seveda, <u>če bo, če bodo</u> tako odločili ustavni sodniki.< In kakšen je bil prvi komentar poslanca Janeza Janše in predsednika Državnega zbora Milana Brgleza? ↑</p>	<p>Voditelj ima roke pred seboj, v njih drži svinčnik, nima listkov pred seboj, ima pa računalnik. Govori jasno, naredi tudi poudarke med besedilom. Govori tekoče. Vmes uporablja roko.</p>

<p><u>Voditelj B</u>: Tako to-rej oba glavna akterja »do-gajanja«, ustavni sodniki pa so pravzaprav odločali o treh vprašanjih.</p>	<p>Na začetku voditelj vdihne in začne govoriti. Dela poudarke pri nekaterih besedah. Hitrost je raznolika, govorjenje po zlogih, gre že za stil vodenja.</p>
<p><u>Voditelj B</u>: Pri razlagi odločitve Ustavnega sodišča nam bosta pomagala »no, pravzaprav jo bosta razložila« gospoda Matevž Krivic in Rajko Pirnat. Dober večer.</p>	<p>Voditelja vidimo v bližnjem kadru, interpretira besedilo, govori tekoče. Pri pozdravu se obrne h gostoma, za trenutek pogleda navzdol in potem nadaljuje s spraševanjem.</p>
<p><u>Voditelj B</u>: Najprej u polstavka...pričakovana odločitev ustavnega sodišča?↑ Gospod Pirnat? ↑</p>	<p>Spraševanje deluje spontano.</p>
<p><u>Voditelj B</u>: Gospod eee Krivic, ustavni sodniki so presodili, da gre za réšen, réšen poseg v pasivno voliuo (..) <u>provico</u>, in da to zahteva hitro in učinkovito varstvo, (..) in ker tega ni bilo so (..) razsodili tako kot so.</p>	<p>Sprašuje počasneje, dela poudarke, uporablja roke, deluje, da govori spontano in da ne bere. Vmes popravi naglas pri besedi, pravica se sliši kot provica. Ne zmede gledalca, ker vseeno razume, kaj sprašuje voditelj.</p>
<p><u>Voditelj B</u>: Ta naj bi po njihovem nastale nepopravljive (.) posledice.</p>	<p>Ob koncu te povedi pogleda navzdol na računalnik.</p>
<p><u>Voditelj B</u>: Ga bomo zdaj pokazali gledalcem, ja, da ne bo dvoma.</p>	<p>Med odgovorom gosta pove, da bomo videli na grafiki za kateri sklep gre.</p>
<p><u>Voditelj B</u>: Ampak če so, ampak če so ga zadržali ustavni sodniki potem mora biti gospod Krivic. ↑ Torej so se motili? Se motijo? ↑</p>	<p>Vpraša spontano oziroma se spontano odzove na odgovor gosta. Želel je nadaljevati, prepusti besedo gostu, sam na koncu svojih besed vdihne, z rokami popravi računalnik in vanj na hitro pogleda. Sicer</p>

	daje voditelj gledalcu občutek, da spremlja odgovor gosta.
<p><u>Voditelj B</u>: Ja,...ja....dobro. ↑</p> <p>No, moramo to vendarle poskušat <u>naredit</u>.</p>	Tukaj lahko gledalec prebere sklep, sliši pa odgovor gosta v studiu in voditelja, ki ga želi ustaviti. Uporaba kratega nedoločnika (naredit namesto narediti).
<p><u>Voditelj B</u>: Ko ste vi gospod Pirnat svetovali poslancem, da lahko taaa eee, mandat tudi prekinejo, odvzamejo, ste bili očitno drugačnega mnenja kot da-nesss eee ustavni sodniki?</p>	Voditelj na začetku vprašanja gleda v računalnik, potem lahko opazimo, da gleda gosta in ga sprašuje. Uporablja roke. Pri govorjenju je značilen njegov stil, pri besedi danes npr. malo povleče črko s.
<p><u>Voditelj B</u>: Ja, ja,....</p> <p><u>Ampak</u> bili ste mnenja, da lahko s tem odvzemom mandata ne nastanejo nepopravljive posledice, <u>ne</u>? In da to poslanci lahko storijo.</p>	Med odgovarjanjem gosta lahko slišimo glas voditelja oziroma ja, ja. Ko pokaže kamera voditelja, ga vidimo s prekrizanimi rokami, med spraševanjem uporablja roko v kateri je svinčnik, gleda pred seboj, tudi na obrazu se mu spreminjajo poteze. Poudari ne nastanejo.
<p><u>Voditelj B</u>: Gospod, eee,...izvolite.</p>	Voditelj želi naprej spraševati gosta, pogleda na hitro pred seboj, potem ga prekine drugi gost in mu da besedo. Tudi z roko nakaže, da lahko začne govoriti. Premakne računalniško miško.
<p><u>Voditelj B</u>: <u>Ampak</u> poglejte gospod Pirnat, se bom še enkrat logično vrnil na vprašanje, ki sem vam ga (...) prej postavil nepravniško. Sodelovali ste u skupini, ki je poslancem svetovala, da lahko sprejmejo odločitev, () ki so jo sprejeli. Tej odločitvi je <u>zdej</u> ustavno sodišče nasprotovalo. Reklo je, nekoliko</p>	Voditelj pri spraševanju uporablja roke, pogleda v računalnik in začne s spraševanjem. Deluje, da govori spontano, ker pred samim vprašanje gostu pove, da bo še enkrat zastavil vprašanje. Z različno hitrostjo, vmes pogleduje gosta, sicer se zdi,

<p>poenostavljeno: ni bila pravilna, je (...) sporna.</p>	<p>da sproti tvori vprašanje, ker pogleduje navzdol. Govori tekoče.</p>
<p><u>Voditelj B</u>: Zato, ker bi lahko nastale nepopravljive posledice,... težko popravljive. <u>Ampak</u> poglejte, ravno pri tem vprašanju je bilo sodišče najboljjjj, (...) 5 proti 4, je bila ta odločitev gospod Krivic, ne. ↑</p>	<p>Diskurzni označevalec <i>ampak</i>, se zdi da je nekakšen prehod iz enega vprašanja na drugega. Pri spraševanju gleda gosta in ga vpraša.</p>
<p><u>Voditelj B</u>: <u>Ampak</u> nekaj moramo gledalcem vendarle pojasniti, <u>ne. Ja</u>.</p>	<p>Spet uporabi besedo <i>ampak</i>, sicer hitro vpraša, gre za reakcijo na odgovor gosta. Pri tem na široko razpre roke in zdi se, da se malo nasmehne. Gost začne odgovarjat, vmes reče <i>ja</i>, potem vzame miško in si nekaj nastavlja na računalniku.</p>
<p><u>Voditelj B</u>: Tudi za vas gospod Pirnat? ↑</p>	<p>To vprašanje je bilo postavljeno spontano, ker gre za iztočnico odgovora gosta, ki je voditelj ni utegnil predvideti. Voditelja na vidimo.</p>
<p><u>Voditelj B</u>: Mhm, poglejte gospoda, <u>zdej</u> si ljudje to (...) začasno odredbo razlagajo na dva načina: (...) prvič, (...) nič še ni odločeno, (...) drugič, sodniki so jo sprejeli zato, ker se na-gibajo v smer, da sklep (...) Državnega zbora ni bil pravilen. Kaj zdaj drži gospod Krivic?</p>	<p>Vprašanje začne zastavljati tako, da gleda gosta, vmes malo pogleda navzdol, verjetno na računalnik. Pri spraševanju uporablja roke, pri naštevanju dveh možnosti s prsti zraven šteje. Dela premore, poudarke besed, recimo prvič. Pri Državnem zboru pokaže na ozadje, kjer je bil predvajan prispevek. Ob koncu prispevka vzame ponovno miško v roke in si nekaj pripravi na računalniku.</p>
<p><u>Voditelj B</u>: Ja. Ni?</p>	<p>Prikima gostu, med odgovarjanjem ga tudi vpraša, če je res.</p>

<p><u>Voditelj B</u>: Ja. Ja. Razumem, je kaj dodati temu gospod Pirnat?</p>	<p>Med odgovorom gosta voditelj prikimava, daje gledalcu občutek, da ga posluša. Spontano vpraša drugega gosta, če ima kaj dodati.</p>
<p><u>Voditelj B</u>: Ja. Poglejte, vsi sodniki razen Jana Zobca so tudi menili, <da zakon po katerem je bilo to storjeno ni do-ber, da ga je treba () popraviti, dopolniti>, ali kako naj razumemo to gospod Pirnat? ↑</p>	<p>Za začetek vpraševanja reče voditelj pogledite. Potem pogleda navzdol na računalnik. Med samim spraševanjem gleda gosta, malo levo malo desno. Vmes dela poudarke besed, razlaga.</p>
<p><u>Voditelj B</u>: Ja, seveda,... ↑</p>	<p>Že prime voditelj za računalnik, ko začne eden izmed gostov govoriti. Spusti računalnik, eno roko prekriža, z enim prstom pokrije usta in posluša.</p>
<p>7. NAPOVED <u>Voditelj B</u>: Prav gospoda, »odločitev je seveda povzročila, vsi smo danes popoldan ??? slišali«, celo kopico političnih odmevov. <u>Zdej</u> jih bomo (..) nekaj videli (..) i-n po-tem nadaljujemo.</p>	<p>Voditelj govori tekoče, prime za računalnik, pogleda sicer tudi nanj, a daje občutek spontanega govorjenja. Uporabi tudi besedo <u>zdej</u> namesto <u>zdaj</u>, in potem nadaljujemo malo upočasni hitrost govorjenja.</p>
<p><u>Voditelj B</u>: Gospod Krivic razum in pravo ne hodita po isti po-ti, pravi posla-nec Han. »Kaj je zdaj to? Politična ocena« (..) pravnikov ali kako to razumemo?↑</p>	<p>Začne vprašanje z dvema besedama iz prispevka (izjava), razum in pravo, ti dve stvari pogleda v računalnik. Pri "pravi poslanec Han", upočasni govor, pri tem pokaže z levo roko na stran, v smislu on je povedal.</p>
<p><u>Voditelj B</u>: Ja, ampak natanko takšne odločitve, takšne reakcije, takšni komentarji</p>	<p>Na začetku odgovora gleda na računalnik, razširi roke, potem govori in gleda gosta. Ko</p>

<p>so bili pričakovani gospoddd Krivic, saj vendar vemo v kakšni državi živimo?↑</p>	<p>gost pritrди njegovemu odzivu, prime za računalnik in pogleda navzdol.</p>
<p><u>Voditelj B:</u> Poglejte gospod Pirnat, »predsednik parlamenta je dejal, da prevzema slišali smo na začetku«, politično odgovornost »potem ko bo o zadevi razsojeno«. Kakšen je način za pre-vzemanje politične odgovornosti? ↑ Odstop z mesta predsednika parlamenta.↓</p>	<p>Ko začne ponovno govoriti gleda na računalnik in govori, kaj je bilo povedano v prispevku. Pri spraševanju pogleda desno navzdol, ne na računalnik, ampak gledalec lahko opazi, da voditelj sproti tvori vprašanje in je stran pogledal, da lahko oblikuje misel oziroma vprašanje.</p>
<p><u>Voditelj B:</u> Kaj pa vi, eee, gospod Pirnat? Vendarle ste sodelovali v skupini prav-nikov, ki je (...) tlakovala pot odloči-tve () poslancev. Ali vi prevzimate neko strokovno odgovornost?↑ Ustavni sodniki so rekli, »tako po logiki razumemo stvari«, niste imeli prav. Svetovali ste neko, (...) ne ravno neustavno, ampak temu podobno dejanje.↓</p>	<p>Pri tem vprašanju ravno tako pogleda na hitro navzdol na računalnik, potem govori in gleda gosta. Vmes naredi večkrat premor, pogleda desno ali levo navzdol.</p>
<p><u>Voditelj B:</u> <u>Ampak</u> vendarle, za laično javnost, za običaj-nee državljane, če ustavno sodišče reče: »ni bilo v skladu z zakonom oziroma ustavo, ne«, () vsi mislimo, da nekdo, ki je pred tem odločal, (.) seveda ni ravnal prav. (...) In v tem procesu ... ↑</p> <p>Spraševal sem samo po vašem mnenju <u>ja</u>, gospod Pirnat, <u>ja</u>.</p>	<p>Ko kamera pokaže voditelja, ta gleda navzdol na računalnik, potem v nadaljevanju gleda prav tako navzdol, a ne več na računalnik, in v smeri gosta. Prav zaradi pogledovanja drugam, daje občutek gledalcu, da je začel sproti tvoriti vprašanje.</p> <p>Poda hiter odziv na odgovor gosta.</p>

<p><u>Voditelj B</u>: En stavek gospod Krivic, ja.</p>	<p>Gosta obvesti, da naj bo kratek, kar seveda voditelj ni utegnil že pred oddajo predvideti.</p>
<p><u>Voditelj B</u>: Ja, povejte mi samo še to, <u>zdej</u> se bo u parlamentu (...) spet verjetno razvnela bitka ali lahko gospod Janez () Janša sodeluje u komisiji za nadzor varnostnih in obveščevalnih služb?</p> <p>Lahko? ↑</p> <p>Lahko? ↑</p>	<p>Uporaba zdej namesto zdaj. Pogleda malo na računalnik, nato uporablja roke, gleda gosta in vsakega posebej vpraša.</p>
<p><u>Voditelj B</u>: Hvala lepa gospoda, za pojasnilo. Upajmo, da smo () gledalcem pojasnili kaj. (.) Lepa hvala.</p>	<p>Zamenjan vrsti red, kot bi bil, če bi ga napisali: Upam, da smo gledalcem kaj pojasnili. Voditelj se jim zahvali, nato se že počasi obrne proti kameri.</p>
<p>8. NAPOVED</p> <p><u>Voditelj B</u>: U nedeljo bo slovesno umeščen novi ljubljanski nadškof Stanislav Zore, (..) ki si je za škofovsko geslo izbral svetopisemske be-sede veselite se v gos-podu. »Pričakovanja vernikov so velika, čas, v katerem Zore prevzema krmilo metropolije«, »pa vse () prej () kot () prijetne.«</p>	<p>Govori tekoče in gleda v kamero.</p>
<p><u>Voditelj B</u>: Vsaj po dosedanjih izkušnjah so-deč, je z vsakim novim nadškofom zavel tu-di če že ne nov, pa vsaj druga-čen veter v državi. Od kod bo torej () »pi-halo po nedelji, pa z gospodoma Andrejem Capudrom in Igorjem Bahovcem.« () Dober večer.</p>	<p>Gleda v kamero in tekoče govori, vmes deli besede kot npr. so-deč, tu-di, druga-čen, ko ju začne predstavljati se obrne k njima, kamera pokaže sogovornika, zato lahko voditelja le slišimo.</p>
<p><u>Voditelj B</u>: Gospod Capuder, (..) kaj nas čaka v nedeljo?↑ Burja () ali kak drug () veter?↑</p>	<p>Pred spraševanje gleda navzdol, prime z levo roko računalnik in vpraša gosta. Pri vetru uporablja roko, gesta deluje kot prikazovanje vetra.</p>

<u>Voditelj B</u> : Saj veste kaj sem mi-slil, nisem mi-slil ravno na tisto kar,...ja.	Pogleda navzdol, deli besede, sicer gleda gosta.
<u>Voditelj B</u> : Kdo pa nam brani gospod Capuder, da smo veseli?↑ Nam branijo?↑	Voditelj vpraša, iztočnico ima iz odgovora, ni mogel vedeti, kaj bo gost povedal.
<u>Voditelj B</u> : Gospod ??? iskrene čestitke ob vašem rojstnem dnevu nekoliko eee (...) unaprej.	Čestita gostu za rojstni dan, kar deluje kot spontani govor, ker voditelj ni verjetno vedel, kdaj ima gost rojstni dan. Le beseda za gospodom je nerazumljiva.
<u>Voditelj B</u> : Dobro, gospoddd Bahovec ne, da me ne boste spet pošiljali vremenoslavcem ne, ampak malo burje se zdi, bi bilo (...) v Cerkvi glede na finančne škandale, ki so se zgodili (.) dobrodošle ? Ja.	Ko začne voditelj govoriti gleda v računalnik in se pošali glede začetka pogovora, ko so se menili glede vetra in cerkve. Pri burji začne gledati v gosta, potem pogleda navzdol, ampak ne v računalnik, vmes pogleda tudi gosta. Med govorjenjem gosta, ima sklenjene roke pred seboj in posluša gosta.
<u>Voditelj B</u> : Poglejte, slišali smo tudi gospoda Rodeta, ki pravi, ne, ena prvenstvenih nalog dialog med cerkvijo in poli-tiko . A zdej ni bilo tega dialoga oziroma () kaj bi mo-rali doseči v tem dialogu? Katero vprašanje med (...) politiko, državo in Cerkvijo ni razrešeno?	Začne spraševati gosta, pove tudi kaj je Rode povedal v prispevku, naguba čelo, poudarja besede po zlogih. Prestopa z ene noge na drugo, vmes pogleda navzdol, hitro in tekoče govori, vmes naredi tudi daljši premor.
<u>Voditelj B</u> : Ja, pa vi gospod Capuder, vidite kaj kar bi bilo (...) v osnovi () ne-rešenega med državo in Cerkvijo?↑	Začne vprašanje z ja, ima razprte roke in jih uporablja pri spraševanju, gleda v gosta. Ob koncu vprašanja prime za miško od računalnika kot da si želi nekaj nastaviti.
<u>Voditelj B</u> : To smo nekajkrat doživeli že, ja.	Pokomentira odgovor gosta.

<p><u>Voditelj B</u>: Ja. Prav, sprava. Še katero odprto vprašanje?↑</p> <p>Poglejte, ja↑, izvolite.↓</p>	<p>Povzame bistvo odgovora gosta, kar je sprava.</p> <p>Želi nadaljevati s spraševanje, gost nakaže, da bi nekaj povedal in z roko voditelj nakaže, da mu predaja besedo. Voditelj gleda na računalnik in si z miško nekaj premakne in si pripravi.</p>
<p><u>Voditelj B</u>: Dobro, povejte mi to prosim. Gospodje Šuštar (), Rode(), Uran, () Stres. Po značaju, po načinu komuniciranja z javnostjo, tudi z državo zelo različni ljudje. Slučajno (...) ali je to <u>na-mern</u> cerkveni izbor, bi temu <u>reku</u>.</p>	<p>Začne govoriti in si pomagati z računalnikom pri naštevanju škofov, tudi z roko kaže nanj. Naprej govori in gleda gosta, vmes nardi premor.</p>
<p><u>Voditelj B</u>: Ne, samo opozoriti sem hotel na te značajske razlike oziroma na različna dožemanja.</p>	<p>Ko ga kamera pokaže, voditelj v roki drži svinčnik, gleda gosta in mu pojasni, s kakšnim razlogom je zastavil prejšnje vprašanje.</p>
<p><u>Voditelj B</u>: Moje zadnje vprašanje, pogledjte...ja.</p> <p>Kako dolgo bomo čakali na mariborskega nadškofa?</p> <p>Bo? ↑</p>	<p>Voditelj se že pripravi na zadnje vprašanje, pogleda v računalnik in ga prime z rokami, potem ga gost prosi za besedo, voditelj ga pogleda in reče ja, kar pomeni izvolite.</p> <p>Pri poslušanju odgovora se je z rokami naslonil na mizo in gleda gosta, ki govori.</p>
<p><u>Voditelj B</u>: Dobro gospoda, hvala lepa <u>za</u> <u>vaša</u>, (...) <u>za vajina</u> mnenja. Lepo praznujte (.) in vam lep, prijeten večer, hvala.</p>	<p>Pri zahvaljevanju pogleda v računalnik in z levo roko prime za tipkovnico in jo malenkostno premakne. Ob koncu se obrne naravnost proti gledalcu. Najprej se zahvali v množini, potem popravi in reče v dvojini.</p>
<p>9. NAPOVED</p> <p><u>Voditelj B</u>: Od duhovnosti pa k poslu. Udeleženci Poslovne konference v Portorožu</p>	<p>Gleda v kamero in tekoče govori, vmes naredi nekaj poudarkov in za voditelja značilno deli besede po zlogih.</p>

<p>pozivajo vlado, naj čim prej pripravi strategijo gospodarskega razvoja države. Finančni minister je obljubil, () »da bodo str-ate-gija in uk-repi za reformo gospodarstva nared marca prihodnje leto.«</p>	
<p><u>Voditelj B:</u> In povsem za konec še za minuto v Lutkovno gledališče v Ljubljani, (.) kjer so na tretjem festivalu medijske kulture Naprej zvečer podelili nagrade Čuvaj za leto 2014. () Devet izjemnih dosežkov je nagradilo Društvo novinarjev Slovenije.↓ (...) Prireditev spremlja kolega Adrijan Bakič. Kakšni so torej ti novinarki dosežki?↑</p>	<p>Na začetku napovedi kaže kamera voditelja v bližnjem planu, gleda v kamero in pripoveduje. Vmes je napoved pokrita s sliko. Ko pokaže voditelja ne gleda v kamero kamor naj bi se pričakovalo, temveč v drugo napove novinarja na terenu. Ga tekoče takoj za napovedjo vpraša po dosežkih.</p>
<p><u>Voditelj B:</u> Ja, res kolegaaa Kolšek, ali si človek po desetletju dela v nekem mediju, upa napovedati kakšno bo novi-narstvooo jutri? Nas bosta ugrabila politika i-n kapital, ali bomo vendarle ostali, (..) znali ohraniti odnos tako do politike kot do kapitala?= V enem stavku.</p>	<p>Voditelja pokaže kamera v hrbet, nagnjeno ima glavo proti navzdol – računalniku, nato pogleda na ozadje, kjer sta novinar in gost. Deluje kot da govori spontano, uporablja levo roko.</p>
<p><u>Voditelj B:</u> Ja, tudi sam sem mislil tole reči. Torej lep pozdrav () u Lutkovno gledališče.</p>	<p>Na začetku govorita hkrati novinar in voditelj. Kljub vsemu nadaljuje z govorom, vmes popravi tipkovnico.</p>
<p><u>Voditelj B:</u> In tudi če me tudi nocoj, kot že velikokrat, na računalniku čaka nekaj deset vaših mnenj, ne nujno prijaznih, moram vendarle povedati ne: lepo je delati z vami in za vas.</p>	<p>Se obrne h kameri in začne govoriti gledalcem. Vmes uporablja obrazno mimiko, skomigne z rameni. Ko se poslovijo, zapusti oziroma oddide iz studia.</p>

In veliko vre je vreden privilegij, da lahko 100 ali 150 tisoč **gledalcem** zaželi: lep večer in mirno noč.

- Samoglasniški upad (zdej)

*Mhm, pogledajte gospoda, zdej si ljudje to (...) začasno odredbo razlagajo na **dva načina**: (...) **prvič**, nič še ni odločeno, **drugič**, sodniki so jo sprejeli zato, ker se na-gibajo v smer, da sklep (...)*

Tej odločitvi je zdej ustavno sodišče nasprotovalo. Reklo je, nekoliko poenostavljeno: ni bila pravilna, je (...) sporna.

- Na oblikoslovni ravni sem zasledila primer izgovora nenaglašenelega deležnika na –l kot [u], kar je posledica samoglasniškega upada.

Dobro, povejte mi to prosim. Gospodje Šuštar, Rode, Uran, Stres. Po značaju, po načinu komuniciranja z javnostjo, tudi z državo zelo različni ljudje. Slučajno (...) ali je to na-merni cerkveni izbor, bi temu reku.

- Delitev besed po zlogih.

Vsaj po dosedanjih izkušnjah so-deč, je z vsakim novim nadškofom zavel tu-di če že ne nov, pa vsaj druga-čen veter v državi. Od kod bo torej pi-halo po ne-delji, pa z gospodom Andrejem Capudrom in Igorjem Bahovcem. Dober večer.

Finančni minister je obljubil, () <da bodo str-ate-gija in uk-repi za reformo gospodarstva nared marca prihodnje leto.

- Nekaj primerov, ko je voditelj zadnjo črko podaljšal.

Ko ste vi gospod Pirnat svetovali poslancem, da lahko ta ehhh, mandat tudi prekinejo, odvzamejo, ste bili očitno drugačnega mnenja kot da-nesss ustavni sodniki?

Dobro, gospoddd Bahovec ne, da me ne boste spet pošiljali vremenoslovcem ne, ampak malo burje se zdi, bi bilo (...) v Cerkvi glede na finančne škandale, ki so se zgodili dobrodošle?

Ja, res kolega Kolšek, ali si človek po desetletju dela v nekem mediju, upa napovedati kakšno bo novi-narstvooo jutri?

- Odziv na odgovor gosta (kaže na spontani govor).

Ampak poglejte gospod Pirnat, se bom še enkrat logično vrnil na vprašanje, ki sem vam ga (...) prej postavil nepravniško. Sodelovali ste v skupini, ki je poslancem svetovala, da lahko sprejmejo odločitev, ki so jo sprejeli.

- Uporaba polglasnika eee.

Kaj pa vi, eee, gospod Pirnat? Vendarle ste sodelovali v skupini prav-nikov, ki je (...) tlakovala pot odloči-tve () poslancev.

Gospod ??? iskrene čestitke ob vašem rojstnem dnevu nekoliko eee (...) unaprej.

- Nerazumljivo izgovorjena beseda.

Gospod ??? iskrene čestitke ob vašem rojstnem dnevu nekoliko eee (...) unaprej.

- Volilna pravica.

Gospod eee Krivic, ustavni sodniki so presodili, da gre za résen, résen poseg v pasivno voliuno (..) provico ???, in da to zahteva hitro in učinkovito varstvo, (..) in ker tega ni bilo so (..) razsodili tako kot so.

- Ponavljanje oziroma popravljanje.

Ampak če so, ampak če so ga zadržali ustavni sodniki potem mora biti gospod Krivic.

Gospod eee Krivic, ustavni sodniki so presodili, da gre za résen, résen poseg v pasivno voliuno (..) provico ???, in da to zahteva hitro in učinkovito varstvo, (..) in ker tega ni bilo so (..) razsodili tako kot so.

- Začetek povedi z *ja* ali *ampak*.

Ja. Ja. Razumem, je kaj dodati temu gospod Pirnat?

Ja. Poglejte, vsi sodniki razen Jana Zobca so tudi menili, <da zakon po katerem je bilo to storjeno ni do-ber, da ga je treba () popraviti, dopolniti>, ali kako naj razumemo to gospod Pirnat?

Ampak bili ste mnenja, da lahko s tem odvzemom mandata ne nastanejo nepopravljive posledice, ne? In da to poslanci lahko storijo.

Ampak pogledjte gospod Pirnat, se bom še enkrat logično vrnil na vprašanje, ki sem vam ga (...) prej postavil nepravniško.

- Pri spontanem govoru naredi več premorov, krajših ali daljših.
- Hitrost govora pri pogovorih z gosti je razgibana, enkrat počasneje in s poudarki, drugič hitreje.
- Uporablja roke med govorom, občasno pogleda na računalnik.
- Da gre za brani govor, lahko sklepamo takrat, ko je voditelj v bližnjem kadru in gleda naravnost v kamero (gledalec ima občutek, da njemu pripoveduje). Pred branjem se sliši kako vdihne, potem začne z branjem oziroma interpretacijo besedila.
- Hitrost govora branega besedila je nekoliko hitrejša brez večjih premorov, razen, ko želi voditelj nekaj poudariti.

Priloga B.3: Analiza voditelja C

<p>NAPOVEDNIK</p> <p><u>Voditelj C</u>: Osnutek novega pravilnika o nujni zdravstveni pomoči. Bo novi sistem bolnikom olajšal ali otežil dostop do nujne oskrbe?</p>	<p>Voditeljica stoji za mizo in čaka na začetek, ko jo kamera bližje pokaže ima pred seboj razprostrte listke. Jih ne pogleda, ampak začne govoriti v kamero in uporablja roke.</p>
--	---

<p><u>Dan Zemle</u> je (...) planeta na katerem (.) le začasno prebivamo. Okoljevarstveniki pa pri svojih akcijah skoraj brez finančne podpore.</p> <p>Srbi so na dražbi prodali družbo Avala film in tudi z njo (.) 600 jugoslovanskih filmov. Da so prodali kulturno dediščino, glasno opozarjajo filmski ustvarjalci.</p>	<p>Izmenjuje roke sklenjene pred seboj ali pa jih položi na mizo. Poudarja besede in dela smiselne premore med besedili. Govori tekoče in brez napake.</p> <p>Ob koncu besedila gleda v kamero in čaka na špico oddaje.</p>
<p><u>Voditelj C</u>: Dober večer, spoštovane gledalke in gledalci.</p> <p>Ob spremembah v zdravstvu se praviloma dvigne veliko prahu. In tako je tudi z danes predstavljenim predlogom (.) resda šele osnutkom (..) dolgo pričakovanega pravilnika o organizaciji nujne medicinske pomoči. Po novem bi za tovrstno pomoč skrbelo 30 urgentnih centrov. Ministrstvo za zdravje je prepričano: novi <u>vi</u>, novi sistem bo še izboljšal nujno medicinsko oskrbo, a o tem močno dvomijo nekatere lokalne skupnosti, ki imajo zdaj nujno pomoč (.) dobro urejeno u zdravstvenih domovih. Pred pogovorom u studiu (...) še nekaj podrobnosti (...) u prispevku.</p>	<p>Ko jo ponovno pokaže, deluje kot da čaka na začetek, roke ima na mizi. Po pozdravu jih sklene pred seboj in govori naprej napoved. Poudarek besede osnutkom nakaže še z rokami, ki jih postavi pred seboj in tudi neverbalno poudari osnutek.</p> <p>Pri novi sistem, dvakrat ponovi novi.</p>
<p><u>Voditelj C</u>: Novi pravilnik o nujni medicinski pomoči so težko pričakovali tudi u Trbovljah. Tamkajšnji urgentni center je namreč že zgrajen. Kdaj pa bodo u njem lahko sprejeli prve bolnike, (.) tudi danes (.) še ne vedo.</p>	<p>Pred začetkom ima voditeljica v roki listke, med branjem jih drži v rokah. Poudarja besede in medtem premika obrvi in glavo. Pri še ne vedo rahlo pokima in gledalcu, da občutek, da sledi še prispevek.</p>

<p><u>Voditelj C:</u> V studiu <u>pozdravljam</u> ministrico za zdravje Milojko Kolar Celarc. Dober večer gospa ministrica. Torej slišali smo na vaši tiskovni konferenci, res gre za osnutek pravilnika, vi pravite nujna pomoč bo še boljša, oskrba bolnikov še boljša. Vidimo iz prispevkov niste prepričali ljudi, strahov po Sloveniji je veliko.</p>	<p>Voditeljico pokaže v bližnjem kadru, gostjo napove potem se obrne k njej. Pri dober večer voditeljice ne kaže več, temveč ministrico. Pri spraševanju gleda gostjo, pri tem uporablja roke in jih občasno sklene pred seboj, ko pokaže voditeljico od blizu se zdi, da gleda gostjo v oči.</p> <p>Med odgovorom gostje vidimo voditeljico, ki drži s svojo levo roko listek, desno ima sklenjeno v pesti.</p>
<p><u>Voditelj C:</u> Eee, morda preden se nama pridruži eee gost iz Kamnika, samo še to, kateri del tega pravilnika naj bi bil izpeljan do () konca letošnjega leta? Kateri del pa do leta 2019?</p>	<p>Med spraševanjem voditeljica pogleda na listke in si pomaga pri oblikovanju naslednjega vprašanja. Zaradi vmesnih ehheh, daje občutek spontanega branja, ker še oblikuje misel.</p>
<p><u>Voditelj C:</u> Dobro, zdaj se nama bo pridružil gospod Sašo Rebolj, direktor Zdravstvenega eee doma Kamnik.</p> <p>Dober večer v Kamnik. Gospod Rebolj?</p>	<p>Pri napovedi naslednjega gosta lahko opazimo, da je pogled voditeljice usmerjen na levo stran gostje v studiu in pričakujemo, da bo v studio prišel še en gost. Vmes sicer pogleda nekajkrat ministrico, kamera je ne pokaže tako, da bi lahko videli kam gleda. Ob koncu napovedi funkcije, se obrne proti ozadju studia, kjer lahko vidimo gosta. Na kratko voditeljica pogleda na listke, ki jih drži v roki. Pogleda na listke, potem pokliče, gospod Rebolj? Čaka, da dobi povratno informacijo, da jo sliši na teren.</p>
<p><u>Voditelj C:</u> Torej, ali vi veste, kaj se pravzaprav <u>uk...</u> u Kamniku v vašem zdravstvenem domu spreminja, ali se kaj ukinja, rekli ste, če se bo taka nujna oskrba kot jo imate zdaj ukinila, da je to absurd in nesprejemljivo.</p>	<p>Pred spraševanjem pogleda na listke pred seboj in gosta vmes pogleda na ozadje. Med vprašanjem predvidevamo, da želi izgovoriti ukinja, pa se je voditeljica odločila, da bo še pojasnila kje gost dela.</p>

<p><u>Voditelj C</u>: Dobro, vprašajmo kar ministrico, gospa ministrica, konkretni odziv.</p>	<p>Med predajo besede ministrici pokaže še na gosta na ozadju, v smislu konkreten odziv podajte na povedano. Se na koncu malo nasmeji.</p>
<p><u>Voditelj C</u>: Eee, gospod Rebolj, vaše informacije o tem kaj se ukinja v Kamniku, oznaka je eee, neprekinjena zdravstvena oskrba. Kaj to v resnici pomeni? Torej take oskrbe kot jo imate zdaj, pravite da veliko bolnikov oskrbite na domu (...) in v zdravstvenem domu, kaj se bo s tem spremenilo?</p>	<p>Pred začetkom postavljanja vprašanja pogleda na listke in se malo zasuka stran od gosta, potem se spet obrne k njemu in ga sprašuje naprej. Vmes je slišati polglasnik, sicer daje občutek zaradi premorov, da je besedilo sproti tvorjeno.</p>
<p><u>Voditelj C</u>: Dobro. Lahko? Odgovor?</p>	<p>Voditeljica pogleda gostjo in ji kar s prstom nakaže, če lahko pokomentira odgovor gosta na vklopu. Potem pogleda še na listke in reče odgovor. Gleda naprej gostjo. Med njenim odgovarjanjem pogleda dol na listke, vmes želi že nekaj voditeljica vprašati (pokima, sklence roke in odpre usta).</p>
<p><u>Voditelj C</u>: Do polnoči, po polnoči pa ??? centri. Dobro... Mora izbirati...</p>	<p>Pri koncu povedi gostje začne voditeljica spraševati, a hkrati govorita obe in se ne sliši celotnega vprašanja. Po nekaj časa prekine ministrico, pogleda na listek in želi spraševati naprej, a ji ministrica ne da besede, temveč nadaljuje s Če dovolite...voditeljica jo pogleda in se nasmeji. Jo pogleda in ji da vedeti, da posluša.</p>
<p><u>Voditelj C</u>: Dobro gospod Rebolj, zdaj pa vaš komentar, na tole ločitev urgentne in družinske, ker družinski zdravniki poznajo paciente, a ne? <u>Eee</u> in statistike je tudi danes predstavljena na tiskovni konferenci, da vsak</p>	<p>Voditeljica med spraševanjem dvakrat uporabi polglasnik, daje občutek spontanega govora, ker izmenjuje pogled na ozadje in na gostjo v studiu. Daje občutek pripovedovanja in na koncu reče zdey namesto zdaj.</p>

<p>tretji, ki pride po nujno pomoč je te resnično potreben <u>eeee</u>, dve tretjini sta pa v bistvu, () če damo v navednice lažni alarmi. Ampak družinski zdravniki lahko prav to prepoznajo in ne napotijo nekoga ne? Ker poznajo () kartoteke. Gospod Rebolj naj <u>zdej</u> na to ločitev.</p>	
<p><u>Voditelj C</u>: Dobro.</p>	<p>Vmes med odgovarjanjem gosta na vklopu le slišimo glas voditeljice.</p>
<p><u>Voditelj C</u>: Dobro, hvala lepa. Razprava bo očitno še zelo eee vroča, lep pozdrav eee, v Kamnik. Hvala gospod Rebolj.</p>	<p>Ko gost na terenu neha govoriti, voditeljica pogleda na list in se mu zahvali. Pri <i>lep pozdrav</i> ga pogleda na ozadje.</p>
<p><u>Voditelj C</u>: Gospa ministrica samo en stavek na to temo še, eee, še bo veliko govora o tem pravilniku. Normativi. 10 minut do nujne oskrbe v večjih mestih in 20 minut v manjših krajih. Je to izvedljivo?</p>	<p>Gleda na list in se obrne proti ministrici, z desno roko si pomaga pri spraševanju. Vmes pogleda še na list, sicer sklence roke, gleda gostjo in jo sprašuje.</p>
<p><u>Voditelj C</u>: Skratka, še bo razprava.</p>	<p>Gleda gostjo in z rokami drži liste.</p>
<p><u>Voditelj C</u>: <u>Prov</u>, mi bomo to spremljali. In 20 minut v večjih krajih, prav. Eee, hvala lepa, ostanite še () z nami za en komentar.</p>	<p>Želi čim prej zaključiti pogovor, z rokami je naslonjena na mizo in pogleda vmes na liste. Ko se ji zahvali z roko nakaže naj ostane še na mestu.</p>
<p><u>Voditelj C</u>: Eee, seveda, današnje enourne stavke zdravnikov napovedujejo, če jih ministrstvo ne bo slišalo, bodo konec maja stavkali (.) en dan.</p>	<p>Preden začne govoriti voditeljica pogleduje levo in desno na katero kamero bo začela govoriti, potem začne besedilo eee seveda in naprej nadaljuje z besedilom.</p>
<p><u>Voditelj C</u>: Torej gospa ministrica, slišali smo, zelo kratek odgovor prosim, plačana ali neplačana ura današnje stavke?</p>	<p>Pred začetkom spraševanja gleda voditeljica na liste, gleda gostjo in pri spraševanju uporablja roke.</p>
<p><u>Voditelj C</u>: In samo v tem primeru bi bila plačana pravite? =Torej sindikat zdravnikov</p>	<p>Gleda v list, potem pogleda v gostjo, si pomaga pri spraševanju z besedilom, ki ga</p>

<p>pravi, hočemo normative, to ni krinka, ta boj ni krinka za višje plače, eee, kako vi vidite to stavko iz vašega ministrstva je bilo danes slišati, da gre za pritisk na vlado, celo za izsiljevanje za višje plače? Vaš pogled kot ministrice?</p>	<p>ima pred seboj. List drži v roki in eno roko premika, si pomaga pri spraševanju, deluje naravno. Pri koncu napovedi kaže gostjo, tako da voditeljice ne vidimo.</p>
<p><u>Voditelj C:</u> <u>To bi blo</u> moje zadnje vprašanje, to kar ste omenili, tudi medicinske sestre so danes rekle, tudi mi hočemo normative , upamo, da se ministrica ne pogovarja samo s tistimi, eee, ki napovedujejo stavko. Torej napovedujete govore tudi z njimi?</p>	<p>Na začetku spraševanja gleda dol in ne v liste, uporablja desno roko, potem usmeri pogled v gostjo in jo vpraša do konca.</p>
<p><u>Voditelj C:</u> Hvala lepa gospa ministrica za pojasnila in obisk v Odmevih. Po, jst verjamem, po napornem dnevu.</p>	<p>Ko se zahvali ministrici vmes pogleda na liste, sicer gleda njo.</p>
<p><u>Voditelj C:</u> Svetovni dan <u>Zemle</u> zaznamujemo danes. Še glasneje kot sicer tako okoljevarstveniki pozivajo: odgovorno ravnajmo (.) z okoljem, na planetu smo le začasni prebivalci. A tudi delovanje okolevarstvenih organizacij je ogroženo, saj so u zelo slabem finančnem položaju. Zdaj namreč dobijo le 0 celih dva odstotka vsega denarja, () namenjenega nevladnim organizacijam.</p>	<p>Voditeljica se obrne od gostje proti kameri. Opazen je začetni vdih pred govorjenjem. Gleda v kamero, dela premore in poudarke v besedilu, brez mašil.</p>
<p><u>Voditelj C:</u> Dober večer Gaja Breclj iz Umanotere in Urša Zgojznik iz društva Ekologi brez meja. Preden preidemo na te, na ta finančni položaj, gospa Breclj (..) ko praznujemo oziroma obeležujemo Dan Zemle se vprašamo, pa kaj so najbolj žgoče teme? (.)</p>	<p>Pozdravi gostji v studiu potem malo pogleduje na list in vmes že pojasnjuje. Nato pogleda pred seboj in postavi vprašanje gostji.</p>

Ko se pogovarjamo o okoljevarstvenih temah?=Katera je za vas recimo?	
<u>Voditelj C:</u> To so veliki eee izzivi. Gospa Zgojznik, kaj pa je največji premik, bom rekla, na tem področju? (.) Globalno in v Sloveniji morda.→	Pogleda na list, in potem gostjo ter vpraša.
<u>Voditelj C:</u> Dobro, gremo pa zdej k finančnemu položaju. Kaj je gospa Breclj razlog, da ste nevladne organizacije, ki se ukvarjate s področjem okoljevarstva, (..) da ste na répu, ko se deli denar?	Na začetku pogleda na list potem sprašuje gostjo, gleda njo.
<u>Voditelj C:</u> Zakaj mislite? Merljiva ne?	
<u>Voditelj C:</u> Tudi, tudi ljudi ni, ne? Tudi prostovoljcev na koncu <u>zmanka</u> ?	Postavljeno vprašanje brez, da bi pogledala navzdol, večkrat reče tudi.
<u>Voditelj C:</u> Saj zato.	
<u>Voditelj C:</u> Torej ministrstvo za okolje je sicer pisno odgovorilo, kot smo videli v prispevku, eee napovedujejo, obljublja sto tisoč eee evrov. Verjamete obljubam, a ste se jih naposlušali že?	Malo pogleda na list, sicer gleda gostji in ju sprašuje.
<u>Voditelj C:</u> Sta konkurenci vaši () organizaciji za te (..) male denarje?	Na začetku pogleda na list in potem gleda gostji.
<u>Voditelj C:</u> Slovenija brez odpadkov ni utopija. Tukaj je, tukaj je nekaj zelo spodbudnih podatkov ne, če () so () te () številke, (..) čisto zadnje s 23 odstotkov na 40 odstotkov ločevanja odpadkov. Ponekod, v najbolj pridnih občinah, pišete, ugotavljate, celo 80 odstotkov. To pa je vzpodbudno.↑	Gleda na list in govori, gleda na to, da omenja podatke je to razumljivo gledalcu, da ne ve voditelj številke na pamet. S prstom išče po listu in potem prebere podatke. Potem gleda gostji naprej in postavi vprašanje.
<u>Voditelj C:</u> Vem, da je bila vaša akcija eee, Očistimo Slovenijo, v kateri ste zbrali oziroma združili okrog 280 tisoč ljudi, pa me	Gleda na list in govori, nato gleda gostjo in sprašuje, za trike pogleda na list, zato tudi naredila premor v govoru.

<p>zanima gospa Brecej. Je bila to uspešna, zakaj se ne nadaljuje? Kje so (...) triki?</p>	
<p><u>Voditelj C:</u> Pa dober učinek. Hvala lepa dami, da sta prišli v Odmeve in uspešno pri iskanju finančnih sredstev.</p>	<p>Gleda gostji in se jima zahvali za gostovanje v odmevi.</p>
<p><u>Voditelj C:</u> Po dobrih petih urah seje vlade so ministri nocoj uskladili javnofinančne ukrepe za prihodnji dve leti. Leta 2016 se bo sprostilo napredovanje zaposlenih v javnem sektorju; v znesku to pomeni več kot 180 milijonov evrov. Postopno se bodo sprostili pokojnine in regresi za upokojence. Za socialne transferje bomo namenili 70 milijonov evrov več. Kje bomo denar dobili, ministri niso povedali, dodatnega zadolževanja namreč ne bo. Morda je razlog, da vseh odgovorov nocoj nismo dobili, tudi to, da skrbnika državne blagajne -- ministra za finance Mramorja -- <ni bilo na seji.></p>	<p>Ko lahko ponovno vidimo voditeljico gleda v kamero in začne govoriti. Dela poudarke in malo premika glavo, sicer je potem ne vidimo več, ker je vest pokrita s sliko.</p>
<p><u>Voditelj C:</u> V Franciji so policisti po besedah notranjega ministra minuli konec tedna preprečili napad () na cerkvi. V stanovanju in avtomobilu 24-letnega osumljenca, ki so ga prijeli v nedeljo, so našli (...) več vrst orožja.</p>	<p>Čaka, da jo pokaže kamera in šele čez trenutek začne govoriti. Gleda v kamero, na koncu zamiži in pokima.</p>
<p><u>Voditelj C:</u> O boju proti skrajnejšem pa tudi v preglêdu () drugih tujih novic.</p>	<p>Kamero jo pokaže v malo večjem planu, razprostre roke in jih spet sklene.</p>
<p><u>Voditelj C:</u> Srbska agencija za privatizacijo je na javni dražbi prodala nekdanji največji jugoslovanski filmski studio Avala film.</p>	<p>Ko jo vidimo ima roke na mizi, pred seboj pa liste, med govorjenjem roke sklene pred</p>

<p>Edini dražilec ga je kupil po izklicni ceni -- za samo devet milijonov evrov. Pred poslopijem agencije je zaradi razprodaje srbske in jugoslovanske kulturne dediščine protestiralo nekaj deset ljudi -- predvsem (.) filmskih (.) ustvarjalcev.</p>	<p>seboj. Govori počasni in dela premore ter poudarke.</p>
<p><u>Voditelj C:</u> In po zgodbi z ne prav srečnim koncem za jugoslovanski film vabilo k ogledu oddaje Točka preloma, tema pred jutrišnjim dnevom in nočjo knjige pa: nezavidljiv položaj slovenskega založništva. Naredite si še lep pomladni večer in mirno noč. (.) Vabljeni v našo družbo (.) tudi jutri.</p>	<p>Roke ima prekrižane pred seboj, ko začne govoriti jih položi na mizo, vmes se zdi kot da bi se nasmehnila, na koncu res pripoveduje z nasmeškom, ko zaželi lahko noč.</p>

- Uporablja polglasnika.

Eee, morda preden se nama pridruži eee gost iz Kamnika, samo še to, kateri del tega pravilnika naj bi bil izpeljan do konca letošnjega leta?

Eee in statistike je tudi danes predstavljena na tiskovni konferenci, da vsak tretji, ki pride po nujno pomoč je te resnično potreben eee, dve tretjini sta pa v bistvu, () če damo v navednice lažni alarmi.

Razprava bo očitno še zelo eee vroča, lep pozdrav eee, v Kamnik. Hvala gospod Rebolj.

Torej ministrstvo za okolje je sicer pisno odgovorilo, kot smo videli v prispevku, eee napovedujejo, objablja sto tisoč eee evrov, verjamete objubam, a ste se jih naposlušali že?

Vem, da je bila vaša akcija eee, Očistimo Slovenijo, v kateri ste zbrali oziroma združili okrog 280 tisoč ljudi, pa me zanima gospa Breclj.

- Pri izgovorjavi –lj- ali –nj- se sliši samo –l- ali –n.

Dan Zemle je (...) planeta na katerem le začasno prebivamo. Okoljevarstveniki pa pri svojih akcijah skoraj brez finančne podpore.

A tudi delovanje okolevarstvenih organizacij je ogroženo, saj so u zelo slabem finančnem položaju.

V studiu pozdravljam ministrico za zdravje Milojko Kolar Celarc. Dober večer gospa ministrica.

Torej slišali smo na vaši tiskovni konferenci, res gre za osnutek pravilnika, vi pravite nujna pomoč bo še boljša, oskrba bolnikov še boljša.

Tudi, tudi ljudi ni, ne? Tudi prostovoljcev na koncu zmanka?

- Samoglasniški upad (zdej)

Dobro, gremo pa zdej k finančnemu položaju.

- Na ravni leksike se kažejo vplivi osrednjeslovenskega narečja.

Hvala lepa gospa ministrica za pojasnila in obisk v Odmevih. Po, jst verjamem, po napornem dnevu.

V studiu pozdravljam ministrico za zdravje Milojko Kolar Celarc.

Prov, mi bomo to spremljali.

To bi blo moje zadnje vprašanje, to kar ste omenili, tudi medicinske sestre so danes rekle, tudi mi hočemo normative, upamo, da se ministrica ne pogovarja samo s tistimi, eee, ki napovedujejo stavko.

Verjamete obljubam, a ste se jih naposlušali že?

- Začetek povedi z dobro.

Dobro, zdaj se nama bo pridružil gospod Sašo Rebolj, direktor Zdravstvenega eee doma Kamnik.

Dobro. Lahko? Odgovor?

Dobro gospod Rebolj, zdaj pa vaš komentar, na tole ločitev urgentne in družinske, ker družinski zdravniki poznajo paciente, a ne?

Dobro, vprašajmo kar ministrico, gospa ministrica, konkretni odziv.

Dobro, gremo pa zdej k finančnemu položaju.

- Ponavljanje oziroma popravljanje.

Tudi, tudi ljudi ni, ne? Tudi prostovoljcev na koncu zmanka?

Vem, da je bila vaša akcija eee, Očistimo Slovenijo, v kateri ste zbrali oziroma združili okrog 280 tisoč ljudi, pa me zanima gospa Brecej.

Priloga B.4: Analiza voditelja D

<p>NAPOVEDNIK</p> <p><u>Voditelj D:</u> Bine Kordež po 16-ih mesecih zapora od sinoči na prostosti, saj so vrhovni sodniki <u>verjetno</u> ugotovili bistvene kršitve u postopkih.</p>	<p>Voditeljica v prvem delu stavka gleda v kamero in bere napoved, v drugem delu stavka pa obrne glavo navzdol proti listkom in začne brati. Gledalec lahko sklepa, da nima več besedila pred seboj, zato si pomaga z besedilom na listkih.</p>
<p><u>Voditelj D:</u> Na srečanju Miro Cerar, Angela Merkel izkazana naklonjenost krepitevi stikov med Ne, Slovenijo in Nemčijo.</p>	<p>Voditeljica zamenja listek in začne drugo napoved brati z listka, medtem pogleda tudi v kamero in sama dokonča besedilo brez pogleda navzdol. Pri Sloveniji se sliši N, kot da bi želela izgovoriti najprej Nemčijo, a je potem videla, da je napisana najprej Slovenija in potem Nemčija.</p>
<p><u>Voditelj D:</u> Dneva reformacije se bomo spomnili s Katjo Ajtnik pred 11-imi dnevi umeščeno evangeličansko duhovnico iz Puconcev.</p>	<p>Začetek stavka začne govoriti v kamero, v nadaljevanju pa si pomaga z listki, pogleda večkrat nanje. Ko zaključi napoved odloži listek. Ko se zasliši špica ona že pogleda navzdol, verjetno zato, da bi si pripravila in pogledala prvo napoved oddaje, ki sledi.</p>
<p><u>Voditelj D:</u> Dober večer. Pozdravljeni u Odmevih.</p>	<p>Pozdravi v kamero, nadaljuje pa s pogledom navzdol na listke in vmes pogleduje proti kameri.</p>
<p>1. NAPOVED</p> <p><u>Voditelj D:</u> Začenjamo jih z zaporniško zgodbo nekdanjega predsednika uprave Merkurja Bineta Kordeža. Kot smo pozno sinoči sporočili u Odmevih, je bil Kordež po 16 mesecih () nepričakovano izpuščen iz zapora na Dobu, in to () zaradi odločitve Vrhovnega sodišča. To je danes pojasnilo, da</p>	<p>Pri celotni napovedi voditeljica pogleduje na listke in pripoveduje o Binetu Kordežu, interpretira vsebino. Gledalec ve, da je besedilo brano. Pomaga si tudi z zamahom roke, da bi pripovedovanje oziroma dogodek podkrepila. Ob koncu napovedi listke položi pred seboj, gledalec ve, da je konec napovedi in da nekaj drugega sledi.</p>

<p>sódba, izrečena Kordežu, ni razveljavljena, ampak je njegovo prestajanje zaporne kazni le prekinjeno, saj so sodniki ugodili njegovi zahtevi po varstvu zakonitosti. Končne odločitve še nekaj časa ne bo, ker tožilstvo še ni odgovorilo na zahtevi po varstvu zakonitosti soobsojenih v tej isti zadevi.</p>	
<p><u>Voditelj D</u>: Dober večer doktor Blaž Kovačič Mlinar.→</p>	<p>Voditeljica ga pozdravi, a sočasno že pogleda na listke, ki jih ima na mizi. Roke ime sklenjene pred seboj. Med spraševanjem gosta pogleda navzdol, sicer interpretira vprašanje.</p>
<p><u>Voditelj D</u>: Povejte nam za začetek, čeprav () odločitve o sódbi Binetu Kordežu, po kateri prestaja 6 let in pol zaporne kazni še ni, »je bil že odpuščen (.) na prostost«. → Lahko to za začetek pojasnite. »Čeprav še torej ne vemo kaj se bo z njegovo sodbo sploh zgodilo.«</p>	<p>Vprašanje tekoče zastavlja, daje občutek branja. Medtem, ko se zdi, da v drugem delu povzame in sama zastavi vprašanje, naj gost razloži, kaj se bo dogajalo v prihodnje.</p>
<p><u>Voditelj D</u>: To torej pomeni, da če smo slišali prej, da naj bi vrhovno sodišče v roku meseca dni objavilo svojo odločitev, »da () skoraj gotovo se, () po tej odločitvi (..) gospod Kordež ne bo več vrnil na Dob.«→</p>	<p>Ob koncu razlage gosta, pogleda desno spodaj in začne sama povzemati odgovor in postavi trditev, gledalec lahko to razume, kot pomoč za lažje razumevanje. Ne gleda na listke, temveč pogleduje levo in desno, vmes so malo daljši premori, kar nakazuje na to, da sproti tvori vprašanje.</p>
<p><u>Voditelj D</u>: Eee, če pogledava konkretno (.) odvetnik Bineta Kordeža Janez Novak je vložil zahtevo za varstvo zakonitosti, in tisto kar vemo je, da jo je vložil zaradi »kršitev</p>	<p>Pred vprašanjem voditeljica pogleda navzdol na listke, vdihne in reče hm,...gledalec dobi občutek, da pregleduje informacije na listku in poskuša oblikovati vprašanje. Začne</p>

<p>kazenskega zakona in zakona o kazenskem postopku in problematiziral je višino in izbiro kazni. Eee, kaj vi menite, (..) kateremu delu te pritožbe odvetnika je sodišče prisluhnilo?«↑</p>	<p>vprašanje s primerom, kar dobi gledalec občutek, da je iskala to informacijo. Pri zastavljanju vprašanja pogleduje enkrat navzdol na listke enkrat gosta. Pri konkretnem vprašanju pa slišimo mašilo eee, kar pomeni, da voditeljica sproti oblikuje vprašanje. In pri tem zoži oči, kar nakazuje na to, da ne bere.</p>
<p><u>Voditelj D:</u> Mhm, če se prav spomnim je eee, višje sodišče celo zvišalo kazen iz petih let na šest let in eee 5 mesecev mislim da,... je pa naredilo višje sodišče nekaj drugega, reklo je (..) daaa Binetu Kordežu ni treba plačati (..) nekega znêska, mislim da nekaj čez 2 milijona, eee, češ da ni šlo za tovrstno oškodovanje. Eee, ali je mogoče, da je tudi to povišanje kazni iz pet na šest in 5 mesecev sporno?↑</p>	<p>Ob koncu vprašanja pokažejo voditeljico, ki medtem že gleda podobno kot prej, desno spodaj in naguba čelo. Vprašanje začne, če se prav spomnim, kar pomeni, da ne more brati, ampak ponovno vprašanje tvori sproti. Vmes je slišati polglasnik eee, kar še podkrepi to, da je besedilo spontano in ne brano. Tudi v drugem delu je še z roko podkrepila kar govori, v smislu, tole so naredili. Pogledi voditeljice gosta od strani, pa nagubano čelo, so še dodaten znak, da ne bere. Vmes pogleda navzdol, a gre bolj za misel in oblikovanje vprašanja, kot pa za branje. Vprašanje je daljše, če bi voditeljica brala, bi bilo najverjetneje bolj strnjeno, tako je pa vmes še pojasnjevala, lahko tudi za gledalca, da bo lažje sledil pogovoru.</p>
<p><u>Voditelj D:</u> Morebiti se tudi vi še spomnite izjave tožiuca Kozine, (..) takrat ko je bila sodba razglašena, on je pred vrati so, sodišča dejal nekako takole: »zaradi mene se lahko kazni raz-polovijo...meni je važna sporo-</p>	<p>Začne s pogledom navzdol, potem pa gledalec lahko vidi, kako ima voditeljica sliko dogodka pred seboj, ker pri opisu dogodka, dvigne desno roko, kot bi želela</p>

<p>čilna vrednost só-dbe, da se tako de-lati ne spla-ča.«</p>	<p>nakazati vrata. Si pomaga pri vprašanju z listki, a ne bere. Spet stisne oči in sprašuje.</p>
<p><u>Voditelj D:</u> Če pogledava nekako še Kordeževo obrambo, on je ves čas trdil, da ni storil nič nezakonitega. Pri njemu je pač očitek, da je oškodoval Merkur s tem, ko je prodal trgovski center Primskovo. »Ali zdej lahko vrhovno sodišče v svoji razla-gi vendarle odpre tudi kakšno vsebinsko vprašanje, recimo ali so bile te poteze, ki so Kordežu očitane res () neka protipravna dejanja. Ali se (...) sodišče v tej razglasitvi (.) te pritožbe v to sploh ne bo spuščalo?«</p>	<p>Na začetku postavljanja vprašanja gleda v gosta, medtem pa pogleduje pred seboj na listke in interpretira besedilo. Pri drugem delu pa spet dvigne desno roko in stisne prste skupaj, pri tem zoži oči, vmes tudi odpre dlan,...vprašanje sproti postavlja, kar nakazuje tudi roke, ki sledijo govoru. Čeprav je kamera ne kaže, dobi gledalec občutek sprotnega tvorjenja vprašanja na koncu, ker je zastavljeno malo počasneje, kot če bi bilo brano.</p>
<p><u>Voditelj D:</u> Eee, slišali smo že v prispevku, (.) če bo sodba že razveljavljena, seveda ima gospod Kordež pravico do odškodnine in tako naprej. Ampak kaj pa lahko ta primer pomeni tudi zaaa druge tajkunske zadeve, recimo za primere Hilde Tovšak?↑ Ima kakšne posledice (.) tudi na druge primere?↑</p>	<p>Vprašanje začne voditeljica postavljati s polglasnikom, med spraševanjem pogleda za oporo na listke. Vmes gleda tudi levo in desno, kar daje spet občutek sprotnega oblikovanja vprašanja. Vmes pri drugih <i>tajkunskih zadevah</i> naredi premor, kot da bi iskala to besedno zvezo. Ne pogleduje navzdol, ampak gleda gosta in vmes tudi malo dvigne glavo.</p>
<p><u>Voditelj D:</u> Če bo sódba razveljavljena, kaj to pomeni za pravno stroko, kaj to pomeni za razumevanjeeee mmm, ššširše družbe in verjetja v pravno državo? Ma kakšne (.) posledice?</p>	<p>Vmes postavljanjem vprašanja se celo nasmeji, in z roko nakaže, v smislu, kaj bo naprej. Ne daje občutka branja besedila. Pa tudi ne vpraša ali ima, temveč ma.</p>
<p><u>Voditelj D:</u> Če se bo začelo ponovno sojenje je pa <u>verjetno</u>, je pa <u>verjetnost</u>, da bo vse skupaj zastaralo precej velika?</p>	<p>Med odgovarjanjem in pred postavljanjem vprašanja, je voditeljica vzela v roke listke, brez da bi na njih pogledala, samo toliko, da</p>

	<p>jih je poravnala. Pred začetkom je pogledala na listek, a se je pri verjetno, verjetnost popravila. Gledalec dobi spet občutek, da ne bere, ker vmes gleda gosta.</p>
<p><u>Voditelj D</u>: Hvala lepa za vaše komentarje doktor Mlinar. Hvala.</p>	<p>Pri tem se nasmeji, ga gleda in pri zahvali gost za obisk v studiu ne bere.</p>
<p>2. NAPOVED</p> <p><u>Voditelj D</u>: Ko že govorimo o zapornikih, še ena informacija.=Na prostosti je tudi nekdanji poslanec () Srečko Prijatelj -- iz zapora na Dobu so ga izpustili po dveh tretjinah prestane kazni. Prijatelj je bil na zaporno kazen obsojen skupaj z nekdanjim prvim možem Luke Koper Robertom Časarjem in nepremičninskim posrednikom Marjanom Mikužem. Po neuradnih informacijah je Srečko Prijatelj po prestanih () dveh tretjinah kazni zaprosil za pogojni izpust, in ta mu je bil zaradi vzornega vedenja tudi odobren.</p>	<p>Od gosta se obrne proti kameri, resna in začne govoriti. Lahko sklepamo, da bere. V nadaljevanju je novica pokrita s sliko, voditeljice ne vidimo več, a iz njenega načina pripovedovanja: tekočega, brez mašil, lahko sklepamo, da bere.</p>
<p><u>Voditelj D</u>: Predsednik vlade Miro Cerar je za prvi uradni obisk v tujini izbral najpomembnejšo gospodarsko partnerico Slovenije, Nemčijo. U Berlinu ga je sprejela nemška kanclerka Angela Merkel. Dejala je, da nova slovenska vlada () začinja</p>	<p>Pred začetkom napovedi je vmesna špica, ob koncu pokaže voditeljico in ta gleda dol. Gledalec lahko sklepa, da gleda na listke. Napoved začne brati z globokim vdihom in ves čas gleda v kamero. Tudi ta napoved je pokrita s sliko, tako da celotnega</p>

<p>ambiciozen projekt konsolidacije gospodarstva. Cerar je na tiskovni konferenci povedal, da je zadovoljen s sodelovanjem z Nemčijo, in dodal, () da je pogovor v Berlinu potrdil, da se lahko stiki še okrepijo.</p>	<p>pripovedovanja voditeljice ne vidimo. Nekatere besede pa očitno poudari, najverjetneje zaradi lažjega razumevanja vsebine novice.</p>
<p><u>Voditelj D:</u> Z nami je Polona Fijavž, ki je spremljala obisk. Dober večer voščim. Kakšen vtis je pustil prvi obisk predsednika vlade Mira Cerarja v Berlinu. Kakšno je bilo skupno sporočilo?↑</p>	<p>Ob koncu izjav kanclerke in premierja pokažejo voditeljico v studiu in novinarko v ozadju. Ko napove novinarko, se obrne na svojo desno stran, da kaže profil gledalcu. S tem se obrne k novinarki, a novinarka voditeljice ne vidi, temveč le sliši. Zastavljanje vprašanja je tekoče.</p>
<p><u>Voditelj D:</u> Uradno sporočilo pravi, da je kanclerka Merkel ponudila podporo za okrepitev našega gospodarstva...ali je znanega kaj bolj konkretnega in v kakšni obliki?</p>	<p>Voditeljico vidimo od zadaj, zato kot gledalec ne moremo ugotoviti ali bere ali sproti tvori besedilo. Lahko pa opazimo, da ima pred seboj odprt računalnik in ekran nastavljen tako, da bi lahko tudi prebrala. Vprašanje je zastavila tekoče, brez mašil ali dopolnjevanja.</p>
<p><u>Voditelj D:</u> Drugo vprašanje je seveda to kar si nakázala že v prvem odgovoru....Nemčija je izkazala interes, da sodeluje pri privatizaciji naših podjetij....vemo kaj določneje pri katerih podjetjih je še posebej (.) močan nemški interes?</p>	<p>Pred začetkom spraševanja globoko vdihne, se vrne na prvi odgovor novinarko, kar gledalcu pove, da poslušaj in temu tudi prilagodi vprašanje. Ravno zato lahko kot gledalec dobimo občutek spontanosti, pri zadnjem delu vprašanja naredi malo daljšo pavzo, to nakazuje na to, da ne bere. Res je, da niti pogleda voditeljice ne vidimo, niti premika glave, ki bi nakazoval, da je kam pogledala. Na koncu postavljenega vprašanja voditeljica pogleda navzdol proti računalniku.</p>

<p><u>Voditelj D:</u> Omenila si srečanje obeh finančnih ministrov na nem, na njem je bila tema tudi naš primanjkljaj, ki ga bo letos kar za 1,2, milijarde, ki ga pač z veliko težavo spravljamo v priporočene tirnice...kakšno pa je bilo sporočilo obeh finančnih ministrov?↑</p>	<p>Spet povzame informacije v odgovoru novinarke (srečanje finančnih ministrov), gledalec predvideva, da voditeljica podrobnosti o dogodku ne more vedeti, zato deluje toliko bolj spontano, če svoje naslednje vprašanje naveže na odgovor. Lahko, da sta se voditeljica in novinarka že prej slišali in dogovorili, kako naj bi potekal pogovor oziroma katere stvari so pomembne. Voditeljica ima sicer listke na računalniku, tako da bi lahko občasno pogledala navzdol. Med spraševanjem uporablja tudi roke.</p>
<p><u>Voditelj D:</u> Še zadnje vprašanje...eee, Nemčija () je () v valu stavk, eee, napovedi o njeni gospodarski rasti so se pripo, so se prepolovile iz dveh odstotkov naj bi se njena gospodarska rast pomanjšala na en odstotek BDP-ja...Ali bo, glede na to tudi kar si rekla prej, Nemčija kljub temu še vztrajala pri politiki varčevanja, kot vsa leta doslej?</p>	<p>Pri zadnjem vprašanju pogleda voditeljica navzdol proti računalniku in listkom, ki jih ima na mizi. Začne s polglasnikom eee, in med besedami so daljši premori kot običajno, potem pogleda spet navzdol. Spet slišimo polglasnik in nadaljuje z vprašanjem. Pri vprašanju se pri prepolovile popravi, potem sprašuje dalje. Vmes reče: »to kar si tudi rekla«, kar pomeni, da je vzela za iztočnico informacije novinarke, nato vprašanje zastavi do konca.</p>
<p><u>Voditelj D:</u> Hvala lepa za tvoje komentarje nocoj Polona Fijavž. Sledijo novice, () potem pa pogovor z evangeličansko duhovnico Katjo Ajdnik.</p>	<p>Po končanem pogovoru se zahvali novinarki in se že obrne proti gledalcu. Tekoče napove novice in naslednjo gostjo.</p>
<p><u>Voditelj D:</u> Pred jutrišnjim državnim praznikom, dnevom reformacije, ki ga</p>	<p>Po špici vidimo voditeljico, v rokah ima listke. Slišimo vdih in potem začne s</p>

<p>praznujemo od leta 1992, je bila v Novi Gorici osrednja prireditelj. Ker je vlada pred dvema letoma zaradi varčevanja ukinila slovesnost na državni ravni, je proslavljanje tega dneva prevzelo Slovensko protestantsko društvo. Nocojšnja slovesnost je izzvenela kot poziv državljanom Slovenije, naj se združijo u duhovnosti, () kulturi in () razumu. Reformacija je Slovincem v 16. stoletju prinesla prvo knjigo in s tem knjižni jezik, u 21. stoletju pa je čas, da v Sloveniji duhovnost zmaga nad pehanjem za gmotnimi dobrinami.</p>	<p>pripovedovanjem. Ne premika roke, govori tekoče, občasno malo premakne glavo in poudari kakšno besedo. Pri naštevanju naredi premore. Ob koncu napovedi položi listke na mizo. Vemo, da je ona zaključila in nekaj drugega sledi.</p>
<p><u>Voditelj D:</u> U Novi Gorici pa je zdaj z nami po stažu najmlajša evangeličanska duhovnica, gospa Katja Ajdnik. Dober večer voščim. Kaj pomeni dan reformacije za evangeličansko cerkev in za okoli 20 tisoč vernikov?</p>	<p>Po prispevku vidimo voditeljico v bližnjem kadru, gleda v kamero, pri zasuku proti ozadju, kjer je gostja, pa pogleda na listke in napoved kdo je gostja. Pri <i>dober večer</i> ponovno pogleda v listke, spet ne vidimo obraza voditeljice oziroma pogleda. Listke odloži na računalnik in pogleda še za hip navzdol in zastavi vprašanje do konca. Ko začne gostja govorit lahko vidimo voditeljico, ki še enkrat pogleda navzdol proti listkom oziroma računalniku, potem že pokaže gostjo.</p>
<p><u>Voditelj D:</u> Evangeličani ste v Sloveniji organizirani v štirinajstih cerkvenih občinah in Puconci so ena prvih evangeličanskih župnij pri nas ustanovljena pred () 231-imi leti. »Kako se preživlja evangeličanska</p>	<p>Pri postavljanju drugega vprašanja vidimo voditeljico od zadaj, potem jo pokažejo od strani. Lahko vidimo njen pogled, ki je usmerjen na ozadje, kjer je gostja. Za podatek <i>231-imi</i> pogled navzdol na listek.</p>

<p>skupnost pri nas in kako se boste preživljali vi?«</p>	<p>Sicer ima pred seboj tudi računalnik in si lahko tudi z njim pomaga.</p>
<p><u>Voditelj D:</u> Kakšne so sicer glavne razlike, če primerjamo evangeličane in katoličane. »To da ste vi nocoj naša gostja in da ste duhovnica, to je prva razlika vi, vidna že na prvi pogled. V čem pa se še razlikujete?«</p>	<p>Voditeljica si pri zastavljanju pomaga z rokami, poudarja pri vprašanju določene besede. Pri duhovnica se še malo nasmeji, kar doda nek duh spontanosti, malo se ji pri vidna zatakne, kar nakazuje na to, da ne bere in tvori vprašanje sproti.</p>
<p><u>Voditelj D:</u> V Sloveniji imamo danes 48 verskih skupnosti, zakaj naj bi danes sodobni človek sledil duhu vaše cerkve in se ji priključil () sploh če vemo, da je trend zatekanja k vzhodnjaški duhovnosti.</p>	<p>Voditeljico pokažejo tudi od strani, da se vidi njen pogled, ki kot kaže je usmerjen na ozadje in ne bere.</p>
<p><u>Voditelj D:</u> V Sloveniji imamo dobrodelne organizacije, vsem sta nam dobro poznani Rdeči križ in katoliška Karitas. Manj pa vemo o vaši organizaciji, ki se imenuje Podpornica, ki tudi pomaga ljudem v stiski. Kako uspešna je?</p>	<p>Tudi pri tem vprašanju pokaže voditeljico od strani. Pogled je spet usmerjen proti gostji, listki so na mizi, vprašanje je zastavljeno tekoče.</p>
<p><u>Voditelj D:</u> Kakšno sporočilnost pa Dan reformacije prinaša neprotestantom, kaj bi jim voščili vi?</p>	<p>Voditeljica premakne listek, enega da iz rok. Kot kaže je med odgovorom pogledala nanje, med odgovorom pokaže gostjo, ko pa ponovno vidimo voditeljico ima v rokah listke in posluša.</p>
<p><u>Voditelj D:</u> Vse dobro in hvala za gostovanje v Odmevih. Naj bo torej praznik prazničen. Enako želimo tudi vam, lahko noč.</p>	<p>Pri tem gleda njo, sicer vidimo voditeljico od zadaj. Med govorom se nasmeji. Za konec in slovo se obrne proti gledalcu in z malim nasmeškom zaželi lahko noč.</p>

- Uporaba polglasnika.

Eee, če pogledava konkretno (.) odvetnik Bineta Kordeža Janez Novak je vložil zahtevo za varstvo zakonitosti, in tisto kar vemo je, da jo je vložil zaradi <kršitev kazenskega zakona in zakona o kazenskem postopku in problematiziral je višino in izbiro kazni. Eee, kaj vi menite, (..) kateremu delu te pritožbe odvetnika je sodišče prisluhnilo?

Mhm, če se prav spomnim je eee, višje sodišče celo zvišalo kazen iz petih let na šest let in eee 5 mesecev mislim da, ... je pa naredilo višje sodišče nekaj drugega, reklo je (..) daaa Binetu Kordežu ni treba plačati (..) nekega znêska, mislim da nekaj čez 2 milijona, eee, češ da ni šlo za tovrstno oškodovanje.

Še zadnje vprašanje...eee, Nemčija () je () v valu stavk, eee, napovedi o njeni gospodarski rasti so se pripo, so se prepolovile iz dveh odstotkov naj bi se njena gospodarska rast pomanjšala na en odstotek BDP-ja...

- Nekaj primerov, ko je voditeljica zadnjo črko podaljšala.

Mhm, če se prav spomnim je eee, višje sodišče celo zvišalo kazen iz petih let na šest let in eee 5 mesecev mislim da, ... je pa naredilo višje sodišče nekaj drugega, reklo je (..) daaa Binetu Kordežu ni treba plačati (..) nekega znêska, mislim da nekaj čez 2 milijona, eee, češ da ni šlo za tovrstno oškodovanje.

Če bo sôdba razveljavljena, kaj to pomeni za pravno stroko, kaj to pomeni za razumevanjeeee mmm, šššširše družbe in verjetja v pravno državo? Ma kakšne (.) posledice?

- Delitev besed po zlogih.

Morebiti se tudi vi še spomnite izjave tožiuca Kozine, (..) takrat ko je bila sodba razglašena, on je pred vrati so, sodišča dejal nekako takole: <zaradi mene se lahko kazni raz-polovijo...meni je važna sporo-čilna vre-dnost só-dbe, da se tako de-lati ne spla-ča.

- Ponavljanje oziroma popravljanje.

Še zadnje vprašanje...eee, Nemčija () je () v valu stavk, eee, napovedi o njeni gospodarski rasti so se pripo, so se prepolovile iz dveh odstotkov naj bi se njena gospodarska rast pomanjšala na en odstotek BDP-ja...

Na srečanju Miro Cerar, Angela Merkel izkazana naklonjenost krepitvi stikov med Ne, Slovenijo in Nemčijo.

- Naglaševanje ozki o namesto široki.

Povejte nam za začetek, čeprav () odločitve o sodbni Binetu Kordežu, po kateri prestaja 6 let in pol zaporne kazni še ni, je bil že odpuščen (.) na prostost.

Eee, kaj vi menite, (..) kateremu delu te pritožbe odvetnika je sodišče prisluhnilo?

Če bo sódba razveljavljena, kaj to pomeni za pravno stroko, kaj to pomeni za razumevanjeeee mmm, ššširše družbe in verjetja v pravno državo?

- Začetki voditeljice med pogovorom.

Povejte nam za začetek, čeprav () odločitve o sodbni Binetu Kordežu, po kateri prestaja 6 let in pol zaporne kazni še ni, »je bil že odpuščen (.) na prostost«.

*To torej pomeni, da če smo slišali prej, da naj bi vrhovno sodišče v roku meseca dni **objavilo** svojo odločitev, »da () skoraj gotovo se, () po tej odločitvi (..) gospod Kordež ne bo več vrnil na Dob«.*

Eee, če pogledava konkretno (.) odvetnik Bineta Kordeža Janez Novak je vložil zahtevo za varstvo zakonitosti, in tisto kar vemo je, da jo je vlóžil zaradi »kršitev kazenskega zakona in zakona o kazenskem postopku in problematiziral je višino in izbiro kazni«.

Če pogledava nekako še Kordeževo obrambo, on je ves čas trdil, da ni storil nič nezakonitega.

